

ماشهور

نړیوال داستانونه

ژباړونکی: مفتاح الدین صافی

د فخر افغان خان عبدالغفار خان

د خاورم تلين په وياړ

مات وړ

نړيوال د استمانونه

ژباړونکی: مفتاح الدين صافي

خپرونکی

د سرمدونو چارو وزارت

د خپرونو او فرېنگي چارو ست

د خپرونو لکړنيزه

کال ۱۳۷۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

د کتاب شمیرہ : ۲۰۰
د چاپ خانی : د نبوتی اوروزنی مطبعہ
خطاطی اودیزاین : عبد الودود شپون
د چاپ کال : ۱۳۷۰

فهرست

مغ	لیکوال	سرلیک
۱	جبران خلیل	مات وزر
۷۵	خروجه احمد عباس	هغه چاچی خپله حافظه له لاسه ورکړه
۱۰۰	زین العابدین الحسيني	خامیس لومړی مري
۱۱۰	موني لال	ژوند د مغلو په حرم کې
۱۱۵	موني لال	ژوند یي شعر
۱۲۱	ارنست همپینګوی	بودا د پله پرسو
۱۲۷	ادگار ایلینګو	الیونورا
۱۳۹	جیمز بالدوین	خپل وراره ته یو لیک
۱۴۷	مسعود اثر	د رښتیا ماناوې
۱۶۱	ګیو تز	مور سبا ته راځي
۱۷۶	میرمن سبهارا جان	زما ملګری جمو
۱۸۴	ماکسیم ګورکي	واده
۱۹۲	فانتي	د کوین نو پر مړینه ساندې

ياد بښت

له هغې زما نې څخه چې زما ا و مفتح الدين صاني ترمينځ پېژند
گلوي اودوستي پيدا شوې ده، ډير کلونه تېر شوي دي . موز د سياست
په ډگرونو کې سړه وپېژندل . «صافي» پخپل طبيعت کې يوفتکار اود
ښکلي احساس اولطيفوعواطفو خاوند دی . ده لکه د کنړ زياتره مورين،
د فقراوسخت ژوند پړاو تړاوسني ټولنيز دريځ پورې لاره وهلي ده.
ده پخپل ماشومتوب اوځوانۍ کې دافغانستان د غربيو پښتنو د کليو
اوباندو تجربه بشپړه کړې ده او په همدې وجه دافغانستان د معاصرې
معاشري د غني اورنگين فرهنگ صادق ويندويې دی .
ده لادخلو پښتمو کلونو په پای کې خپلې ادبي هلې ځلې پيل کړې
وې اوداسې ښکار يده چې دی بهخپل مستقبل هنري ادبياتوپه تيره ادبي
ترجمو اوداستانوزوته وقف کړي. که څه هم د سياسي سرگرميو اوپيچلې
منازرو محدوديتونو «صافي» دادبياتوله وريشمين واپ نه دستون-
نځواو ټکمونوگردد اېونوته وسپاره ليکن ده په ټولوستونځواوشخړو
کې له شعراوداستان سره خپله مينه وساتله .

ده د د يارلس کلنې وطني جگړې په موده کې ، تقریبا ۱۰ ته کاله
له ما سره یوځای او په یوه اداره کې کار وکړ. ما دی پرله پسې د شعر
په سیمه کې د نړیوالو شهکارو نوښتونه وپلورلي. له نیکه مرغه ده
د پښتو ژبې د تنکيو ادبیاتو او ادبي سراد د تعمیم او په خاطر او هغې ته
د نور وژ بودا د بیتانو انتقال په هدف، هیڅکله خپله انساني او ملي وجیبه
هیره نکره. موزې په یوڅه، توپیر دیوې مدرسي او یوې زمانې شاگردان یو.
هغه څه چې صافي پښتو ادبیاتو ته ورکړيدي، دی یې د پښتو ادبیاتو
د خدمتگارانو او د پښتو لیکوالو د ځوان نسل په استادانو کې درولی دی.
په ۱۳۶۹ کال کې «صافي» د «سپېڅلي» په نوم د نړیوالو شعرونو
مجموعه خپره کړه او په دې توگه یې ژوند، مینې، بېکلا او هنر په باره کې
د نړۍ د بېلابېلو ملیتونو، سقاعتونو او ژورنگار رنگت او ناپېژندل شوي
نگیرنې او اخیستنې، پښتون ذوق ته وړاندې کړې. په دې توگه، ده
زموږ او چتو غرونو او نیلي اسمان ته، د افریقا د صحراگانو او ځنگلونو او
د امریکا او اروپا د سمندري ساحلو او وینو شویو مبارکو سرودونه
وغزول او هڅه یې وکړه چې د پښتو ادبیاتو هستوونکي د گوتو نوې
پراختیا ورکړي.

دغه نړیوالو داستانونو حاضره مجموعه «ماتوزر» د مفتاح الدین
صافي یو بل نوی ټکل دی چې پښتو ته د نړۍ د بېلابېلو ټولنو د هنر نظاري
او منظرونه، سبکونه او دافارې ځانگړې طریقې لیزدوي.

د باندنيو ادبیاتو ژباړه او څېړنه او پښتو ژبې ته د هغوی انتقال زموږ

يادښت

دادی ز موزېښتو مین لیکوال او پیاوړی ژباړن، مفتاح الدین ساپي پوره دیوه کال په واکمن کې خپل دویم ژباړلی اثر (مات وزر) د پښتو پوډیې زیرمه ورسر باری کړ. تیر کال یې همدا شپې ورځې د (سپیدې) په نامه د نړۍ والو شعرونو یوه (۲۰۹) مخیزه ژباړه له چاپه راو کښله او په دې توگه یې د نړۍ له وسمهالي (معاصر) شعري بهیر سره د پیژندگلۍ له لارې زموږ د اوسني شعر دلارویانو پورې د خ نوي څنډونه (افقونه) پرانیستل.

ښاغلی ساپي دغه اوسنی داستاني غونډه د نړۍ دبېلا بېلو هیوادونو دنومیالیو لیکوالو د داستانونو ریو داسې غورچاڼ (منتخب) دی چې د اهرم پر خپل وارد ټولنیز نړیوال داستاني بهیر په زړه پورې استازي کولای شي او په دې ډول یې د پښتو داستان لیکونکو او داستان لوستونکو لپاره خورا گټورې او زړه را کښونکې مخبیلگې گڼلای شو.

دغه غورې مخبیلگې به نه یوازې د داستان په تخنیکي بسرخه کې زموږ د داستان لیکونکو او مینېتونه لاسې بډایه کړي چې لا تر هر څه دمخه به یې د پته وهڅوي چې لادجولې او منځپانگې (فورم او محتوا) په برخه

دروېشان کړانو گډه دنده ده . فکر کوم راتلونکې دو ه درې لسيزې به
د پښتو ادبياتو په ډگر کې د عمومي ادبي نهضت په ترڅ کې د خارجي
ادبياتو د ژباړې کار هم پراخ کړي اوز موږ ادبيات به لکه د لويو پياوړو
ژبو په څير ددې وطن په ښارو ميرو او غرونو رغونو باندې نوي رنگونه او
عطرونه خواره کړي ، او خلک به هله « صاڼي » صاحب اوده ته ورته
پښتانه ليکوال چې د پښتو ادبيا تود پيا وړي سين د سرورخ بنسټ
ايښوونکي او بنياد گروو ، دخپلې حافظې د عزت په مانۍ کې وساتي .
زه صاڼي صاحب ته دده ددغه درانه او پښتو پا لونکي تکل لپاره
مبارکي ورکوم اوده ته پدې ځلانده لاره کې دلوي خداي له دربار
څخه توفيق غواړم .

اکاد ميسن سليمان لايق

کابل

۱۳۷۰ ار ۸

يادښت

دادی ز موزېښتو مین لیکوال او پیاوړی ژباړن، مفتاح الدین ساپي پوره د پوه کال په واټن کې خپل دویم ژباړلی اثر (مات وزر) د پښتو پوډابې زیرمه ورسر باری کړ. تیر کال یې همدا شپې ورځې د (سپیدې) په نامه د نړۍ والو شعرونو یوه (۲۰۹) مخیزه ژباړه له چاپه راو کښله او په دې توگه یې د نړۍ له وسمهالي (معاصر) شعري بهیر سره د پیژندگلۍ له لارې زموږ د اوسني شعر دلارو یانو پر دغ نوي څنډونه (افقونه) پرانیستل.

ښاغلی ساپي دغه اوسنی داستاني غونډه د نړۍ دبېلا بېلو هیوادونو دنوميالیو لیکوالو د داستانونو ریو داسې غورچاڼ (منتخب) دی چې د اهرم پر خپل وارد ټولنیز نړیوال داستاني بهیر په زړه پورې استازي کولای شي او په دې ډول یې د پښتو داستان لیکونکو او داستان لوستونکو لپاره خورا گټورې او زړه را کښونکې مخبیلگې گڼلای شو.

دغه غورې مخبیلگې به نه یوازې د داستان په تخنیکي بسرخه کې زموږ د داستان لیکونکو او زمینه پوهانو ته لاسې بڼه یه کړي چې لا تر هر څه دمخه به یې د پته وهڅوي چې لادجولې او منځپانگې (فورم او محتوا) په برخه

کې يې هم سترگې وړ پرانيږي او و به گوري چې رښتيني پرمختللی هنري داستان هماغه دی چې د انسان او انساني نړۍ مخلونه کوي اوزيزندويانو (ايجادگرانو) يې د همداسې شاهکارونو په وړاند يينه نړيوال نومونه گټلي دي .

دانيا کلونوپه اوزدوکې چې داستان په نومهاې جاج (مفهوم) دله وسمهاې پښتوادبي بهيرسره ملگری شوی دی ، له منځپانگيزپلوه لانراوسه د تېرنيواوخمکواکي (قبيلوي اوفيوډالي) ناخوالوپه چمبرکې ، راکښيل پاتې دی اوديرلږې دپانگوالي هغورنگ اخيستی دی ، که بهرخواپانگوالي پيلاميه دتيرې پيرې په اتمه لسيزه کې داميرشيرعليخان له نيم بندوصنعتي پانگوالي هلوخلوسره رانښلي ، نولره خوادانگريزي ښکيلاک له لارې تردې هم دمخه نځپلې پټې تينگوي خودواړوخواته ترې پښتوداستان دشعرپه پرته دومره نه اغيزمن کيږي ، که نه په کار وه چې دراحت زاخيلي آن په هماغه لومړي (اوزد) داستان (دماهرخې ناول) کې دپانگوالي او هغه هم ښکيلاکگرانه اړيکويوخرک هومره لگيدلی وای . په ورپسې لنډ داستان (زړه پښه) خوترهغه ناول زيات دديروروسته پاتې پښتني تېرني ژوند هينداره ده او همداسې پسې راوړوسته نورې داستاني زيزونې درواخله . البته هلمه له سورپوښ ادب له نوروژانروسره په داستان کې يومنځپانگيز بدلون راځي اوله دوواړپيچو (متضادو) تپونو څخه دايويښې د (بلوسگرانه) پانگوالي اړيکوښکارند ويي کوي اودابل (جنگيالی) تپپ بياهم دپښتني هغو مگرله پاکستاني فانارسره هماغه

پانگوالې اړیکې په یوازېږدول پر پښتو داستان تېل کيزي ، هغه هم دمسلم
ليکني لیکوالولکه صاحبزاده ادريس اوسیدرسول رساپه هغه کې ، دوی
په خپلوزیزونو کې پښتني تپ د یوه منفي تپ په توګه دپانگوالې
«پاکستاني» تپ په وړاندې دروي ، یاپه بله ویناوی پښتني پښت تردغه
نامه لاندې نومېالي (مودرن) پانگوالې ژوند توګې ته راهڅوي .

زه په پوره ډاډاو باورویلاى شم چې دسایي دغه راجاېاي
اوژبارلي داستانونه به له هره پلوه زمونږ داستان لیکونکو ته دخورالید-
یاو مخبیلګو په توګه پکار راشي او دپرمختللي پانگوالې فرهنگ مثبتې
اغیزې به په خپلوزیزونو کې راګډې کړي . له دې سره سره به زمونږ
دېرې خواوینیم ځوان داستان لیکونکي له هغو یوازېږدوونکو وپېنو
څخه هم وژغورل شي لکه واخلی اکړ پښتنه-سیالېستی اوامېر یسیونېستی
هغه چې تش په نامه «پرمختللي» لویډیزو بهیرونو تر نامه لاندې ، ورسره
هغه هم په ناسیده ډول دایراني او بیافغانی پارسي له لارې لاس وگریوان
شوی دی .

پر دې سربیره دښاغلي ساپي کړه (معیاری) پښتولیکلارز موز
دځوانوزیزندویانو لپاره هم یو په زړه پورې لارښود کیدای شي ، اوهر
یوډیته څیر کوي چې یوه داسې کړه پښتوډولنیز او هنري ارمان په ځلونه
اولیزدونه کې څومره نقش و اغیز درلودای شي .

ماخوبخپله دغه غورچاڼ سر تر پایه ولوست اوله بیلابیلو داستانو
څخه مې بیلابیلې اغیزې واخیستی . که دجبران خلیل د «مات وزر»

اوز دداستان (رومان) له هنري راكښونه ډك دی او د يوې رومانتيكې
 مينې په جادويي انځورونو كې انساني مينه رانغاړي، نود خواجه احمد
 هېاس منځنۍ داستان «هغه چاچې خپله حافظه له لاسه وركړه» خپل
 سيكولارستي پيغام په څومره رنگ وڅوند كې وړاندې كوي. همد
 غسې يې نور لنډ داستانونه هم درواخله او په تيره بيا د «دارالنډو» «اليونورا»
 هغه له ټولې تراژيډي انځور سره په رښتينه له وسه هالونريو الوشا هكار
 ونوڅخه شميرل كېږي تردې چې كه دغه ليكوال د يوه امريكايي په توگه
 چانه پېژندلای نو دغه داستان به ورته هر وړود يوې سوځنده ختيزې
 رومانتيكې مينې انځور برښيدلی وای. زه د ساپي په استازی ټول وادب
 مينان او بيا پښتو داستان ليكونكوته د دغه زړه راكښونكو شاهكارونو
 د لوستنې سپارښت كوم او پخپله ساپي ته په دغسې گټور وادبي هاندو
 هڅو كې د لازيما تو بر يو او و غوښتونکی يم .

په ټوله ادبي مينه

پوهاند دوكتور مجاور احمد زيار

ټله ١٣٧٠

يا د بڼت

د سرحدونو چارو وزارت د خپرونو او فرهنگي چارو رياست وياړ
لري چې د پښتو دويارلي اوخواکمن ادب په گلبڼ کې نوي اوښيرازه
گلان ته وکيږي اود هغه ښايست اوارزښت لاپياوړی اوزياتوي .

دادی بياهم د پښتو ژبې مينه والو او دوستانو ته د ښاغلي مفتاح الدين
ساېي د مات وزر تر سرليک لاندې د بهرنيو نامتو اود وتلو ليکوالو داستانونو-
نو او دلنډو کيسو پښتو ژباړه دېود کتاب په شکل ډالۍ کوو. داغونډبه
زموږ د ادب مينانو، ليکوالو په تيره بيا داستان ليکونو ته د ادبي او هنري
پراخ او ښکلي انځور د پری ارزښتنا کې انگيزې او په زړه پورې
تصويرونه ورکړي، کوم چې ښاغلي ساېي په زيات هاند او د ژباړنې
د ستونزمن کار په گاللو او ژوره ځير کتيا سره په پښتو خوږه ژبه ژباړلي
او چمتو کړي دي چې د هغه د ادبي ارزښت په هکله د هيواد پياوړي
اونامتو شاعر او اديب اکادميسن ښاغلي سليمان لايق اود پښتو ژبې
پياوړي او تکړه استاد پوهاند ډاکټر مجاور احمد زيارليکني کړي دي او
زه پخپل نوبت ساېي صاحب ته په ژوره مينه د دغه اثر مبارکي

وايم اود هغه د چاپ په برخه کې د چاپ او خپرونو د لوي مدير ښاغلي
محمد انور شمسه خيالي نه سترې کيدونکې هڅې ستايم. دهيواد پيا وړو
اودرنوليکوالو، اديبانو او پوهانو ته دا دور کوو چې د خپرو نو او فرهنگي
چارو رياست به د بيلابيلو ارزښتناکو اثارو د چاپ او خپرونو په برخه
کې له هيڅ راز هڅو او اوهاندڅخه د ده ونه کړي .

په ډير درنښت

بسم الله اکبري

د خپرونو او فرهنگي چارو رئيس

د ژباړونکي خبرې

په دې کتاب کې چې ستاسې تر کتنې لاندې دی، هره کیسه خپله ځانگړې سوژه، بیل تخیل او جلا تفکر لري. ځکه لیکوال یې د ژوند، فرهنگ او غوښتنو پر بنسټ یو اه بله توپیر کوي. دساري په توگه جبر ان خلیل دختیزو میرومنو پوښې برخې، توب او ښکې توپیر، خواجه احمد عباس دانسان تر منځ پرتولو توپیر وړاو یې، یو خونړیو جگړو ملنډې وهي، ادگار الډو د مینې او ښایست یو خیالي انځور کازي او داسې نور.

د پښتو ژباړې له لارې مې وغوښتل چې خپل پښتانه لیکوال د بهرنیو له ادبي فرهنگ، هنري انځور او انساني غوښتنو سره آشنا کړم، تیر کال دامهال مې د (سپیدې) تر نامه لاندې دنړیوالو شعرونو پښتو ژباړې یو غور چاڼ لوستونکو هیواد والو او فرهنگي ټولنو ته پیشکش کړه. سړ کال د (مات وزر) په نامه دنړیوالو داستانونو پښتو ژباړې دوهمه مجموعه په پوره درنښت سره وړاندې کوم. پسردي سربیره اوس دنړیوال ادبیاتو د معرفي کولو چاره تر لاس لاندې لرم چې څه د پاسه دریمه برخه کار یې سر ته رسیدلی دی.

دا کتاب د دولسو داستانونو غوره مجموعې ده، یو یې رومان او نورې پاتې یې لنډې کیسې دي. د انټرل مې له انگریزۍ څخه په پښتو ژباړلي دي. په ژباړه کې مې هڅه کړې ده چې هلیکوال د کیسې سوژه او هنري خیال ښه وځلېزي. یوازې د مونږ لال دوه لنډې کیسې مې یوڅه لنډې کړي او پاتې نورې په خپلې ټولې محتوا سره ژباړل شوي دي. له بلې خوا مې زیار ایستلی دی چې د ژباړې ژبه (پښتو) خوږه او روانه وي. د دې لپاره چې د پښتو ژبې ذاتي ښکلا خوندي ساتل شوې وي نو له ټکي په ټکي او هر بهر ژباړی څخه مې ډډه کړې ده، په ژباړه کې مې پښتو دانگریزي له لاس بري څخه ساتلې ده او د هغې د هرې افادې په وړاندې مې دخپلې ژبې مروجه افاده کارولې ده. زه په دې عقیده یم چې پښتو ژبه هر مره خوږه او پراخه ده چې بهرني اثار، علمي وي که هنري په خوندوره توګه پرې ژباړل کیدای شي. ماددې مجموعې په ژباړه کې د پښتو د سوچه توب خیال ساتلی او هیله کوم چې د ګرانو لوستونکو لپاره ګټور وګرځي.

په درناوي

مفتاح الدین صافي

کابل . ۱۳۷۰

ار وار او یشہ کرہ او دھنہ لور احساس پر لوری و خو خو لم چہ
 دانسان لہ مینہ پرتہ مہ نور ہر خہ ہیر کرل . سلما یہ خیل بی سیالہ
 مہا یست سرہ دینکلادر ناوی رازدہ کر او پہ خیلہ مینہ بی دینہ پت رازو نہ
 را ویتو ول . ہغہ ماتہ پہ غوز کی دژوندانہ رشتینہ سندرہ واورو لہ
 او دستر گر داش ازو پہ رمزی پی پوہ کرم .

له هیچا شخه خپله لومړنۍ مینه نه هیر یزي او په یادو لویې تل خپل
محان خوښ ساتي . دهر سړي په ژوند کې یوه سلما شته چې دژوندا نه
پر پسرلي نابره څرگند یزي اودهغه دیوازیتوب شیبې پرخوښی اړوي
اود ټپوچو پتیا یې دڅوړ وسندر وپه غز ما تسوي .

زه تل دخپل يوازې ژوند په ژور وځالو نواړاند و نو کي د و بوم .
ما هڅه کول چې د پنځ په مانا او د سپي شلو کت ا بونو په الهام خان پوه کړم ،
خو ميره ، د سلما پر شونډ و زما په غوږ کې و پسیده . زما تښتول ژوند له
غمونو او اند يښنو څخه دکو ، خو کله چې سلما د سپينې سپوږمۍ په
خير زما په وړاندې وځليده نو هر څه راته نري او بدل شول . هغه زما
پر زړه واکمنه شوه اوله هغې پرته ژوند کولې مستاسه نو او او زبنت
نه درلود .

خواوس ډير کلو نه تير بزي چې دهغې له مينې يې برخې يم له هغه
 څخه ازه خوب څخه نن يوازې غموونکي خپل لرونه زما په برخه دي .
 دناڅرگندو وزرو په څير تل له ماڅخه گرد راڅرخي اوزما دزړه تل په
 ترڅو غمو نوډکري . دزړه له کومې ژاړم او تل ترڅې اوښکې توپوم .
 ځکه زما مينه ، زما ښکلي سلما له اوږدو کاوونو راهيسې اوس دتورو
 ځاورو په تل کې پرته ده . زما زړه اوله يوه قبر پرته چې دسرونه پرې
 ولاړه ده ، ماته دهغې د يادښت نورڅه نه دي پاتې . هغه قبر او دغه زړه
 ټول هغه پاتې څيزونه دي چې د سلما يادښت له ځان سره لري .

دهغې پر قبر واکمنه چوپتيا نه پرېزدي چې د څښتن ټول رازونه
 څرگند شي ، اورپاندې څانگې چې رينې يې دهغې دلاش کېدو په زرينه
 دقبر دپټو رازونو په باب هم څه نه وايي . څو زما زړه سوزوونکې اسويي
 ټولو ژونديو ته خبرتيا ورکوي چې د مينې ، ښکلا او دمړينې درامه
 پای ته ورسیده .

يه ! زما د ځوانۍ دوخت ملگرو ! که کله کوم يوله تاسې څخه
 دهغه اديرې له څنگه ، چې دنيت تر وگڼې نه پرې ولاړې دي ، پرلاره
 تيريدئ نو په چوپه خوله اديرې ته ننوځئ ! پر لاره ورو ، ورو پلونه
 کيژدئ چې دخپلو پښو په ښکالو دمرو ادبي خوب گډوډنه کړئ .
 په کمينۍ سره د سلما دقبر تر څنگ ودرېږئ ! او دهغو ځاورو درناوی

و کړئ چې دهنې جمدې په خپله غېزه کې ساتلی دی. په ژورا سويلي ورته زمانم په خول وا خلی! له خپل ځان سره ووا یی چې دلته دمین تر لې ملي او ارامانه په خاورو کې ښخ شوي دي. مه هیر وئ چې دننه پردې څی ما خپله تر له خړښي له لاسه ورکړه ، او ښکې مې توې کړې اود تل لپاره راڅخه خپله خندا هیره شوه .

ددغ قبر تر څنگ ، له سپر ونې سره یوځای ، زما تر خو غمونو وده وکړه . پاس پر قبر هره شپه زما اروا د سلما په یاد لالها ندې الرتنې کړي . د ځانگو او بهما ندواو بو په ملتیا تل دهنې پر مسرینه ساندي بولسم . پرون ، هغه دژوندانه پر شونډ وښکلي سندر وه خونن دیوه پټ راز په توگه دتور و خاورو په زړه کې خوندي ده .

یه ! زما دځوانی دوخت ماگرو ! له تاسې څخه دهنو ښکلو په خاطر چې پرې مین وئ ، غوښتنه کوم ، زما د مینې پر قبر دگلانو گیلې کیز دئ ، ځکه دگلانو هغه گیلې چې تاسې یې دسلما پر قبر زئ . دېرڅې هغو څاڅکو ته به ورته وي چې دگهیځ له سترگو څخه دیوه رژیډلي گل پر پاڼو پریوتې وي .

-۲-

تاسې نول دخپلې ځوانۍ گهيځ په خوښۍ سره يادوي او په اوښته نه
يې خواشينۍ څرگندوي. خوزه لکه يوه بڼه يې چې د زندان څنځيرونه
او تکرې په ياد راوړي، دخپلې ځوانۍ يادونه کوم. زما کوچنيتوب
په يوازيتوب، او ځواني مې په غمونو کې تيره شوې ده.

زه لاندېر کوچنی وم چې پلار مې له لاسه ورکړ او ورمې دنړي رنځ په
نړوغۍ پريوته. د پلار مړينې او د مور ناروغۍ زما پراړوانه اوږه
اغيزه وکړه. تر اتلس کلنۍ مې له چاسره راشه درشه نه درلوده. تل
يوازې وم، له نوروييل گرځيدم او گوينی ژوند مې غوره گانسه،
خو کله چې دسله د بنایست او مينې لومړنۍ بريښنازمازېده، لاره وکړه،
راته هرڅه نوي او بل ډول شول.

له لاسره زما د سرزنده مينې پيلامه داسې ده:

يوه ورځ زه دخپل ملگري کورته ولاړم. زموږ دغزیدواوړکې
پروخت يو دروند سړی چې عمر يې پنځه شپيته کاله اته کلیده،
کورنه راننوت. له هرکلي وروسته، زما ملگري هغه ماته راو پيژاند
اوزه يې هم وروپيژندم. دهغه نوم افندي اودلور درندوي څښتن و.
هغه په داسې حال کې چې خپل تندي يې دخپلو گوتو په څو کوگراوه

ماتہ پہ خیر و کتل۔ داسی شکاریدہ چہ گوندی خہ بی ہیر کری اوزیار
باسی چہ بہ یاد بی راوری۔ ہغہ بہ موسکا ماتہ وویل: تہز مادگران ملگری
زوی بی اوزہ نیکمرغہ ہم چہ ستا بہ لید و سرہ دخیل پخوانی دوست یادبنت
نوی کوم۔

دہغہ دخبر و تراغیزی لاندی، ماخپل تینہ گارلہ لاسہ ورکر اودیوہ
مارغہ پہ خیر چہ پخپلہ غریزہ دسخت توپان لہ رانگک شخہ دمخہ
خپلی خالی تہ الوخی، دہغہ رانکونکی اغیزی زہ ہم ورو، ورو دہغہ
خواتہ ورکشولم، خنگہ چہ موزپر خپلو خایونو کشیناستو، نوموز
تہ بی زمال پلار سرہ دخیلی اوزدی دوستی پہ باب خپلہ کیسہ پیل کرہ،
ہغہ دہغو تولر تیر وختونو یادونہ وکرہ چہ دوارولہ بریل سرہ پہ
گدہ تیر کری وو۔ لکہ خنگہ، چہ ہر پردیس خپل ہسیو ادتہ دبیر تہ
ستید و لیوا وی زور سری ہم تلہ خہ کوی دخیلی خوانی تیر شوہ
وختونہ پہ یاد راوری۔

لکہ یوشاعر چہ دخیل نہ شعر پہ اور و لوسرہ خوند اخالی، یوسپین
زیری ہم دتیر وختونو پہ یاد و لوسرہ خپل زہ خوشوی، ہغہ پہ
روانی نوگہ پہ تیر مہان کی ژوند کوی خکہ حال ترے پہ چتکی
تیریزی اور اتلونکی بی قبر تہ نز دی کوی۔ دتیر وختونو یادبنت
دونو ہغوسو روتہ ورتہ دچہ پرشنو و ابنو پر یوتی وی۔

کله چې افندي له موز څخه رخصتیده، خپل چپ لاس يې زما
پراوړه کښيښوه. او په ښي لاس يې له ماسره ټينگه مخه ټټه وکړه،
دوتلو پر وخت يې راته وويل :

« شل کاله کيږي چې ستا پلار مې نه دی ليدلی، هيا به کوم چې دهغه
تش مخای به، زموږ کور ته پخپل بيا بيا راتگ سره دك وساتي » .

ما په منځني سره هغه ته داد ورکړ چې دخپل پلار گران ملگري ښه
وړا نلای به خپله دنده ترسره کړم .

کوم وخت چې زه د سړی بهر ولاړ ، ماله خپل ملـگري څخه
دهغه په باب پوښ وکړ ، هغه وويل :

« په دې سيمه کې له دغه زاړه څخه بل ښه سړی نه پيدا کيږي،
هغه ډير خواخوږی ، اوږد له بهر رلږ وکسانو څخه دی چې دې نړی
ته سپی بللی راغلی دی او دخکمرانه غجرو ولو پرته به يې گناه بيرته
لستون شي، خو په خپل ژوندانه کې تل څو ريږي او خواږي گالي ځکه
لازمه هوشيار ټي نه لري چې دتگه ازوله تگي و څخه مخان وژغوري. افندي
پهغه اورلري ، کړه وړه يې دپلار په څير دي ، ډيره پي مخې اوښا
چمنه ده ، په سيمه کې دنېکلا سپيان نه لري خود پلار په شان بدمرغه ده
ځکه دخپل پلار شتمنی د يوه بوږ نوونکي گرانگ پر غاړه درولې ده .
د دې څيږي په اورولو سره دهغه پرستر گواډ او ښکړ څپه راغله

اوله ازخنده وروسته يې بياخپلې خبرې پيل کړې :

افندي زړه سوانده اوخواخوږی سړی دی خوتینگه اراده نه لري،
تل غوايزي او نور کسان هميشه له هغه څخه ناوړه گټه آځاي . لور
يې که څه هم منوره اودلر پټ خښتنه ده خو خپل پلار له مخه نه شي
خپه کولای . دکنيسام شرچـ يې ډير ناوړه اودوه مخسې سړی دی
پردغه پټ رازښه پوهيږي . خلک په ناپوهۍ سره دهغه درناوی
کوي، خو هغه په خپله تنی تل ناوړه کارونه سرته رسوي اول خلکو
څخه ناروا گټې ترلاسه کوي . دغه مذهبي لار ښود دخپل مخان په
خيريو بدکاره وراره اري چې ترستوني دگنا هونوپه ناولتيا کې دوب
دی . هغه ورځ لرې نه ده چې هغه به دافندي د ښکاي او نازولې لور
لاس دخپل ناولي وراره په لاس کې ورکړي او په دغه کار به
سپينې ورځسې زړه دتورې شپې په کې ن کې زنداني کړي .

زما ملنگري وويل : دافندي اود هغه دلور په باب ټوله کيسه همدا
وه چې تاته مې تيره کړه، له ما څخه زر تېسو نه مه کوه . هغه له خپله
مخايه پاڅيده ، دکړکۍ تر شاودريده اوداسې په مخريې بهرته کتل چې
تابه ويل گوندې د بشري ژوندانه ټولې کشالي دزړی دښکلاو وپسه
واغونډولوسره سموي .

کله چې زه دخپل ملنگري له کوږه وتم ، نو هغه ته مې وويل : يو

خو ورځې وروسته، دخپلې ژمنې اود پلار د دوستۍ په خاطر د افندي
کره ورځم. هغه موسکې شو، ماته يې نا آشنا غوندې وکتل خودهغه ددغه
راز کتلو په مانا زه پوهيدم ځکه زه لاتراوسه دآز مويښې پټۍ کې
نه وم پوخ شوی اوداراته هم نه وه جوته چې يوزره پر بل څرنگه
پوهيدلای شي اوڅنگه يوه روا له بلې سره يوځای کيزي.

-۳-

يوه ورځ له کوره ووتم اونوغ داندي کره ورغام. دپړاي موسم
و، دهغه کور په گلا نوټ و، پسته وزه چليده اوهرې خواته يې دگلا
نوخوژې دزې خپرولې، افندي زه ورايه وليدم، نژدې راغی اوزما
هرکلی يې وکړ، له ځان سره يې يوځای دننه کورته بوتلم. لکه مهربان
پلار زما ترڅنگ کښينا ست اوله ما څخه يې زما دژوند،
را تلو نکې اوزده کړې په باب خپل تدوسو نه پيل کړل.
په دې وخت کې يوه ښکلې پيښه چې سپين ور ښمېن کالسي
يې پرتن و، کوټې ته راننوته. افندي هغه ماته راوپېژانده اووييل: دا
زما لور سلما ده. هغه بيا خپلې لور ته مخ وړ او زه او څرگنده يې کړه:
له ښه مرغه زما پخواني ملگري دخپل زوی په بڼه کې ماته بيا راغی.
سلما په څير ماته وکتل او په شونډو کې موسکې شوه. هغې پخپلو

سترگو اوخوزه موسکا زما په زړه کې مېنې څړي کې راوېنې کسې .
موز ټول دا زې شېبې لپاره چوپ پاتې شو خو سلما په خپلو خبرو د کوټې
چوپتیا ماته کړه ، موسکې شوه او وېي ويل : پلارې دخپلې ځوانۍ
کيسې ډير ځلې ماته اورولي دي .

هغه وختونه يې بيا بيا په ياد راوړي دي چې ستاله پلار سره يې يو ځای
تير کړي دي . که چيرې ستا پلار هم دغه راز کيسې تاته اورولې وي ،
نوز موز تر منځ د الومرنۍ کتنه نه ده . سپين زيری دخپلې لور له دغه
رازوينا څخه ډير خو بنس شو او وېي ويل : سلما هوښياره نجلی ده ،
هر څيز ته د زړه په سترگو ژوري .

افندي هغې زړې ونې ته ورته وچې د زمانې هېڅ زو روره توپانې
سپاي يې له بېخه نه شي را ايستلای د سلما بڼه ايست بې سياله و ، خو پر بڼه لمو
سترگو وېي د غم لړې پر تې وې . دهغې ښکلا دچاستاينې ته اړتيا نه
درلوده ، په خپله آسماني ژبه غږ يه ، اود ښايست څرگندونه يې کواه
له که څنگه چې ژوند د ځمکې له تل څخه راپد ا کيزي او گډنو ته ننگ
اووز موز کوي ، رښتني ښکلا هم له سپه ښې اروا څخه منځ ته راځي او جسم
روښانوي . رښتيني ښکلا د دوو ارواو په جوړه کي . وکې ځان څرگندوي
اولې ته بيا مينه وېل کي .

آيا پر دغه ورځ زما او د سلما ارواوي يوله بل سره جوړه شوې ؟
 آيا زما احساساتو په وړاندې هغه دنړۍ د يوازېنځۍ ښکلا په
 څير وځليده ؟ يازه د ځوانۍ په زښه دومره مست وم چې د هغې رښتينې
 ښکلا مې نه شوه ليدلای ؟ آيا ځوانۍ زما سترگې رنډي کړې
 وې چې د هغې ښکلا راته بې سيالۍ ښکاري ؟ ياد هغې
 ښايست ، د هغې خوږوالي او نازکتيا په رښتيا زما سترگې پړانښتې
 اود مينې خوږې او خواشينې دواړه يې راوښوول .

دی ټپوسونو ته ځواب وييل گران دي ، خپورښتيا خبره داده
 چې پردغه مهال ماته داسې يوهيجان راپيدا شو چې تردې پخوا مې
 هيڅکله نه واز مويلی ، دا يو بشپړ نوی احساس ؤ چې په پټه خوله زما
 پر زړه کټيناست اوله ځانه يې بې ځانه کړم . مينه پر نړۍ يوازې
 خپلواکۍ ده . ځکه اروا هڅومره لوړه وي چې وگړي تر څو
 او پنځيزې ښکارندې ، هغه له خپلې تگ لارې څخه نه شي اړولای .
 څنگه چې زه له خپله ځايه راولاړ شوم ، او غوښتل مې چې خپل
 کور ته ستون شم ، افندي ماته رانژدې شو او د زړه له کومې يې
 راته وويل :

اوس دې زموږ کور وایده ، دل داسې زړور راځه لکه دخپل پلار
 کور ته چې ورځي . ما خپل پلار او سلما خپله خوږوگڼه افندي

بیا خپلې لور سلما ته مخ ورواړاوه ، هغې هم د خپل پلار خبره تایید کړه او په سترگو کې یې له ماڅخه د بیابیا رانگ غوښتنه وکړه . دهغې دسترگواشارې هغز آسماني نغمو ته ورته وې چې پیل یې په خوشۍ اوږد یې په خواشینۍ سرته رسیږي . زه دهغوی له کوره ووتم خوزړه مې په ټوله لار کې د اسې در بیده لکه د تزي سري رپیدونکې شونده ی .

- ۴ -

وختونه پرله پسې تیریدل ، اند یی کړه زما تلور تلود وام و ووند . له سلما سره زما پټه مینه ورځ په ورځ زیاتیدله . یوه ناڅرگنده لاس ورو ، ورود هغې خواته ورکېلم . دهغې ښکلا له خپل ساره عقله ایستم ، هوښیار تیایې اریانولم او غمجنې چوپټیا یې مخورلم . هرې کتنې د هغې د مینې په سمندر کې لا دوېولم اود هغې د ښایست اوخوږي مینې په باب یې نوي شیان راښوول . په پی کې هغه ماته پریوه کتاب بدله شوه چې ماد هغه ټول مخونه لوستلای شول ، خوافسوس چې د هغه لوستل مې تر پایه ونه رسول .

سلما د خپل ښایست ساری نه درلود ، خو څرنگه کولای شم ، هغه چاته چې هغه یې نه وي لیدلې د هغې ښایست وروپوژنم ؟ آیا مری د بلبلانو نغمې اوریدلای شي ؟ یاد گلو نو خوشه ويی بویرلای شي .

آيا يوبندي چې پسېوته يې زولې پر تې وي کولای شي د گېڅ وزمې
په پله پسې ولاړ شي . آيا چو پتيا له مړينې څخه ډيره در دونه کې نه ده ؟
آيا کبر او ځان غوښتنه ، ماد سلمه له ستړي څخه منع کولای شي ؟
يو وزی سړی څرنگه کولای شي چې پريوه د نېټه دوچې دودې له
خوړو او څخه انکار وکړي ؟

سلما په سپينو وروڼو کې داسې بريښيده ، لکه د سپوږمۍ
شغله چې له کرکۍ څخه د ننه کوټې ته ننوځي . د هغې پر لاره
نگه د موسيقي د سال په څېر څو وزو ، د خبرو هر کلمه
د هغې پر شونډو داسې ادا کيده لکه د پرېښې څاڅکي چې دوزمې په
چلیدوسره د گل له پاڼو څخه کښته توې شي ، خود هغې له ښکاري مخ
څخه چې کله يې په ستا ياد کې وسه وې ، په ښکاره ترې آسماني ښکلا
او په پټه ترې ژورې انديښنې له ورايه څرگنديدې .

د سلما د مخ ښايست لرغونۍ نه وڅو هغه خيالي تصوير ته ورته
وچې هېڅ انځورگړد هغه انځور نه شوايستلای . هغه ، وازې په خپلو
طلايي وينځانو ، غټو سترگو ، سرو شونډو ، ياد په سپينې غاړې او
دنگې ونې ښکاري نه وه بلکې په خپل پت او سپيڅل يا هم ډيره ښايسته وه .
د هغې دارو اسپيڅلتوب هغې ډيروې ته ورته وچې د ځمکې او
آسمان تر منځ تلې سوزيزې ، د هغې ښکلا د شعر په زړه پورې ډالۍ وه .

سلما ډيرې خبرې نه کولې، تل په ژور واندونو کې ډو به وه. دهغې
چې پتيا يې ډول تال ته ورته وه چې سړي يې په خپلو چورتونو کې هغو
مره ډوبې او چې د خپل زړه له دربا څخه پرته بل څه يې نه شول
اوريدلای. د اوزدو غمونو په ګاللو دهغې ښکلا او درنښت دومره زړه
وروڼکی برينښده لکه د ګل غوتی چې د سهارني لرونکو شامبکلي وېرني.
مينې او غمونو زما ساد سلما له سادې غوته کړه چې ما دهغې
او هغې زما ټول پټي اندېښنې احساسولای شوې. اندېښمنه اروا هغه
مهال کواريدلای شي چې د ځان په څير له بلې اندېښمنې اروا سره يوڅی
شي، داسې په خوشۍ يوله بلې سره ګډون کوي لکه په پردي هيواد کې
چې په پرديس دېل پرديس پلېدونکو او يوله بله سره دل شي. دغه زړونه
چې د ګډغم په رسي وتړل شي، د ښادۍ په برم هم يوله بله نه جلا کيږي.
هغه مينه چې په اوښکو یريښخ شي تر ابدې سپېڅلې او ښکلې پاتې کيږي.

- ۵ -

يوه ورځ افندي دما ښام ډوډۍ ته وبللم. ما د هغه بلنه ومنله،
د زړه له کومې مې غوښتل چې د هغوی کره مينه شم. د سلما دلیدو
تنده مې له زغم نه اوښتې وه. زه پوهیدم چې دغه ډوډۍ هر وړو
مچوله خوږو، او د اوښکو له ترخو سره مل ده. کله چې د افندي کورته

ورسیدم، کتل مې چې سلما د یوې ښکلمې ناوې په خیر پریوه کړسې
ناسته ده. زه دهغې ترڅنگ پر بله کورسې کښیناستم. ما خبرې نه
شوې کولای، چوپتیامې غوره کړه، یوازې د زړه په ژبه غزیدم. خو
ما احساس وکړ چې سلما زما د زړه پټه دریا اوري اوزما په سترگو کې
دمینې اود خپل انځورنې نښانې ویني.

لږه شیبه وروسته افندي دکورانگر ته بهر راووت او ویسی ویل:
بچیانو! راځئ دودۍ تیاره ده. موز دودۍ په خونه کې دودۍ ته
کښیناستو، خوز موز پکرونه بل چیرې و، اوله راتلونکې ستونزې
څخه د زړه له کومې ویریدو. که څه هم موز دریاوړه په خپلو خیاو
نو کې یوله بله بیل وو، خود مې احساس یو کړي وو.

کله چې موز دوی خورل پای ته ورسول، مزدوره ښځه دننه
راغله او ویې ویل: یوسړی دکور په وره کې ولاړ دی، غواړي له افندي
سره وگوري.

افندي وویل: څوک دی؟

مزدورې ښځې وویل: دکشیش استازی دی.

افندي دلنډې شیبې لپاره چوپ باتې شو، خپلې لور ته بې وکتل
اومزدورې ته یې وویل: پر زده چې دننه راشي، کله چې ښځه دننه
راغی، افندي ته یې ویل:

زه کشیش رالیزلی یم ، هغه غرابي دیوې مهمې چارې په باب له ناسره وغزېزي ، موټر دبانې ولاړدی .

دافندي پر څرخ دغم لري خپرې شوې او خندا يې له شونډو څخه وتښتیده . له يوه ژور فقر څخه وروسته ، ماته رانژدې شواو په غوږ کې يې راته وويل :

زما تر اناوهمدلته اوسه ، هيله کوم چې سلما يوازې پرې نږدې . هغه له کوره ووت ، زه اوسلایوازې پساتې شوو . هغه ماته مخامخ کښي ناسته اوداسې ښکارېده لکه دزنبق دل چې دگڼڅخ وېرې په لگيدو سره دښو کباو پرغالي کوزې وی وي . دادشپتن غوښتنه وه چې زه دسلما سره يوازې پاتې شم . دهغې ښکلی کور په شونو کې بت و ، خو چوپتيا ، مينې ، ښکلا او پت دهغوی کور ته اريانونکې ځانگړتيا ورکړې وه .

موزدواړه چوپ و و ، او يوبل ته مو کتل چې څوک به لومړې په خرو پېل وکړي ، خو ددووزره بايللو ترمنځ خبرې د پيژندني يوازینی وسيله نه ده . دا خبرې نه دي چې د زړو فوټرون منځ ته راوړي ، بلکې دادميني چوپتيا ده چې زړونو ته لارې باسي اودهغو ترمنځ نه بيليدونکی يووالی راولي چې پتيا موز له خپل ځان څخه جلا کوي او دميني په سمندر کې مولا مې ووهلو ته اړ باسي .

سلماماته وکتل، په سترگو کې يې دزړه پټ رازونه څرگنديدل. په تېټ غزېي ماته وويل: څه چې بهرته ولاړشو! په بن کې ديوې ونې لاندې کښينو او د سپوږمۍ دراخته ونداره وکړو. زه په مننونکې توگه له ځايه راوړل شوم، خو هغې ته مې داسې وويل: پرېزده چې سپوږمۍ راوخيزي، ځکه په تياره کې ونې او گلان نه ښکاري.

هغې وويل: که تياره زمونږ له سترگو څخه ونې او گلان پټوي، خو زمونږ له زړونو څخه مينه نه شي پټولای. وروسته هغې کړکۍ ته وکتل او په خپله خوږه ژبه يې له مينې ډکې څو خبرې وکړې. اوس هغه خبرې ماته په قل پاتې يادښت بدلې شوې دي. پردې نړۍ هره ښکلا او لويې په يوې ځانگړې انديښنې يا هيچان منځ ته راځي. مونږ چې نن که مځيزو نه په سترگو وينو د تيرونو سلونو په لاس جوړ شوي دي، د هغو جوړښت لومړۍ يوه انديښنه وه، يادويو ښځې دزړه په ناڅاپي درېامنځ ته راغلې دي. انقلاب چې په هغه کې ديري وينې تويزي او ولسونه د خپلواکۍ پر لور وړاندې تگ ته هڅوي، د هغه چا اند دی چې د زړونو انسانانو ترمنځ اوسيدلی دی. څو نړي جگړه څو ځله چې سترې امپراتوري گانې رنځورې وگرځېدلې او د شخصيتونو مفکوره ده. لورې زه کړې چې وگرځيزه تگ لاره بدلوي د هغه چا انديښنه ده چې پخپل نېوځ له خپل چاپېريال څخه جلا شوی وي. يونس چې په شپه درته پيدا شي ښايي لور تيا درته په برخه کړي يا

دڅوړښيا پرېان دې ودروي. ديوې ښکلي پيغلې خندا يه دې نیکمرغه کړي اود بد کاره سري چلند به دې په ديله من زړه تپونه کيږدي. کومې خبرې چې سلما په هغه شپه ماته وکړې زه يې دماضي او راتلونکې ترمنځ داسې ودرولم لکه بيري چې دسمندر په منځ کې لنگر واچوي. دغې وينا زه دڅوانۍ او يوازيتوب له خو به راوېښ کړم او هغه ستيچ ته يې پورته کړم چې ژوند او مړينه هر يو په کې خپل، خپل رول لوبوي. کله چې موز دواړه له کوتې څخه بهر ووتو، پسته وزمه چاپېده او دگلانو عطريې هرې خواته ليږدول. موز دويده طبيعت ساکښنې ته غوږ ايښی و. پاس شنه آسمان په خپلو سترگر زه موز ننداره کوله.

سپوږنۍ دغره له شت څخه ورو، ورو، راختمه او په خپلو زرينو پلو شوې نرۍ روښانوله. موز اوس هرڅه ليدلای شول، دشنه آسمان دځلانندو ستورو، دونو او گلانو دښکلا ننداره مو کولای شوه. څنگه چې دسپوږنۍ سپينې پلو شې دسلما پر مخ، غږې او سپينو مروندونو پريوتې، هغه داسې ښکلي برينښيده لکه بوت چې له عاج څخه جوړ شوی وي يا لکه دمينې او ښکلا الهه چې مينه او بڼا يست يې زېږولی وي.

څنگه چې هغې ماته وکتل نو وې ويل :

وانی چوپ یې ؟

ماپه خواب کې وویل :

کومه اروا چې د گلانو پس پسې اود چو پتیا سندرې اوریدلای شي، زما دارواژر اوزما د زړه در باهم اوریدلای شي. زما دوی تاپه اوریدو سلما خپلې سترگې پټې کړې او مادهغې پر شونډ و یوه غمجنه موسکاولیده. هغه وپسیده او وې وېل:

زه اوس پوهیږم چې زموږ په ژوند کې یوڅه شته، له آسمان څخه لور اوله سمندر څخه ژور، له ژوندانه، مړینې او وخت څخه نا آشنا. زه اوس پر هغه څه پوهیږم چې پخوا پوې نه پوهیدم.

پدې شیبه کې سلما ماته تر یوه ملګري راتیره، تر یوې خور را نږه دې اوتر خپل زړه راته خوږه شوه. هغه ماته په یوه خوازه خیال، په ښکلي خوب اود زړه په نه ماتیدونکې مینې بدله شوه. دا ناسمه ده چې وائي: مینه په اوبدې پیژندګلوی کې منع ته راځي. مینه دروحي توافق زیږنده ده، په یوه شیبه کې پیدا کیږي، اوله دې پرته که اوبده کلونه هم تیر شي منع ته نه راځي.

نابیره سلما خپل سر را پورته کړ او هغه وړاندې افق ته یې وکتل چې د سونن د غره لور وڅو کو د آسمان خړې غاړې ښکلو لې. هغې وویل: برون ته ماته د یوه ورور په څیر ښکاریدې چې د پلار په پا ستر نه

ستاترخنگ پته خوله ناسته وم، خواوس په تاكې ديوه داسې ناآشنا
اوخوازه څيز موجوديت احساسوم چې ترورورې راته ديرنژدې
كړي يې، ديوې ناآشنا مينې تراغيزې لاندې راغلې يم چې زبه مې له
خوښۍ اوانديښنې څخه دكوي :

مادهغې دڅرگند ونوپه ځواب كې وويل :

دازره بوزونكې احساس چې زه ويزرونو ته خپله لار پرانيزي دطبيعت
هغه قانون دی چې سپوږمۍ دځمكې اولمر دڅښتن په مدارچورلوي .
هغې خپل لاس زما پرسر كښيږي وه اوزما په وينستا نو كې يې
خپلې گوتې تيرې كړې . دهغې رنگ زيرشواوله سترگوڅخه يې او
ښكې كښته وڅڅيدې ، داسې لكه دپرخې رايه څا څكي چې دزنبق
پرگلابانو پريوځي . هغې وويل :

آيا څوك به زموز پر كيسه باورو كړي؟ چې موږ څرنگه دښك تول
بنديز وته مات كړل اودسپيڅلې مينې په غيز كې يوله بل سره يوځای
شو . ماهغې ته وويل :

څلك به زموز دمينې پر كيسه باورو نه كړي ، ځكه هغوی نه
پوهيږي چې مينه هغه يوازينی گل دی چې دموسم له مرستې پرته وده
كوي اوغوربزي . دانسان ژوند دمور په نس كې نه پيل كېږي او په
مړينه هم پای ته نه رسيږي . دغه پاس پرسر آسمان چې د سپوږمۍ لارنيا

اودستوروله ستر گکو نوڅخه دکدی تل پرمینوزرو نوڅلپه رښاڅپړوي .
 مادمینې په بې سدی کې دسلما لاس پخپل لاس کې ونیوه او
 دیوې اوبې دې شیبې لپاره مې ښکلې کړې . ددغې شیبې یادونه تل زما
 زړه اوبه کوي اوڅوږ والی یې زما دار واتهواه سپه څلمتیا را وینوي .
 زموز له ناستې اومر کې څخه یوه گری تیره شوه ، خود دغې
 گری هره شیمه دمینې یوه کال ته ورته وه . موز په مینه کې له مینې
 پرته هرڅه هیر کړل . زموز اړیکې دشبې له چوپټیا ، دسپوږمۍ له رښا ،
 له گلانو ، ونواوله بهرني واقعیت سره پرې شوی و . پر دې مهال
 دموتر غږ واوریږل شو اوموز دواړه دمینې له بې حالۍ څخه راوینس
 شو . کتل موچې افندی کورته د ننه راننروت ، موز دهغه هرکلی
 وکړ . هغه داسې پرلار رهي شو چې تابه ویل یو دروند پیتی پراوړو
 وړي . دننه په خونه کې ، هغه سلما ته نږدې شو اوخپل دواړه لاسونه
 یې دهغې پراوړ وکښیښوول . هغه سلما ته په ځیر وکتل ، پرستر گویې
 داوښکو څپه ، وڅغلیده ، پرزیر وگوندو بار خوگاندو یې داوښکو .
 رښه څاڅکي کښته ورغړیدل . هغه په ژرغوني غږ وویل :

گرانې سلما ! دپره ژربه دخپل پلار له غیزې څخه جلاشي .

زه به دتل لپاره یوازې پاتې شم ، زموز کوربه تاهیره کړي اوتا

ته به ستا پلار ورو ، ورو پردی شي .

ددغو خبر و په اوریدو سره د سلما سترگې له اوبښکود کې شوې،
په چیغو، چیغويې وژړل، په ساند واو په ژړا کې یې لسه خپل پلار
څخه وپوښتل:

ته څه وایې؟

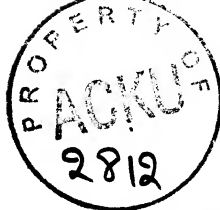
ستا پر مقصدونه پوهیدم!

ته ما چیرته لیزدوي؟

هغې په څیر خپل پلار ته وکتل، هڅه یې وکړه چې دغه پټ راز خپل
ځان ته څرګند کړي. لږه شیبه ورسته هغې وویل:

هو کې! زه پوه شوم، زه پر هر څه پوه شوم. کشیش له تاڅخه
زما غوښتنه کوي او غواړي چې د یوې وزرماتې مرغی په څیر ما په
کپس کې واچوي. آیا د استا خوښه ده پلاره؟

دافندي ځواب یو ژور اسوېلی و، خپله لور یې داوږدې شیبې لپاره
په غېز کې وینوله او اوبښکې یې ورپاکې کړې. ما لسه هغو ی څخه
رخصت واخیست، خپلې ښایسته سلما ته مې وکتل اوله کوتهې څخه
بهر شوم. افندي له خټه پر ماغزو کړ، نژدې راغی او راته یې وویل:
ما وېښه زویه! ماستاسې دخوښې شیبې داوښکوپه تو یو اوبدلې کړې،
خو هیله کوم چې مایوازي پرې نږدې. کله، کله زموږ کره راڅخه او
په خپل راتګ سره زما دیوازیټوب اونا میند، مخنیوی کوه. گرانه

زویه! څنگه چې دگېږ-څخ رېنادهږي له تیاره سره نه گډيزي نوځواني
دزړښت سره هم نه شي يوځای کيدلای. کله چې سلما له دې کور
څخه ولاړه شي، نو بیا ته کولای شي دهغې پرځای زما غمونو نه کم کړي
او هم به ستا پسه راتگ د هغو وځو و نو یادښت نوی شي چې ستاله پلار
سره مې يوځای تیر کړيدي.

هغه په غمجنه توگه خپلې خبرې پای ته ورسولې او کله چې ماهغه
ته دمخه ښې لاس ورکړ، پر خپل لاس مې دغه دتار مو اوښک وڅښل
حس کړل. ما خپل سر را پورته کړ، ستونی مې وپرسید او پرسترگو مې
داوښک وڅپه راغله. افندي زما له اوښک وڅخه ډکې سترگې وليدې،
پر تندی يې ښکلول کړم او راته يې وويل: پر مخه دم زویه!

د زاره سړي اوښکې دځوان هلاک له اوښک وڅخه ډیرې ترڅي دي،
ځکه دتن کوره يې زبيني او کمزورې کوي يې.

زورسری دونې زیرې پاښې ته ورته دی چې دژمي په راتگ سره
دلر باد په ليدو کښته پریوزي.

څنگه، چې دافندي له کوره بهر ووتم، غمجنو انځور پښو په توله
لار کې لکه دسيوري تعقيبولم. له هغوی څخه زما روانیدنه له جنت
څخه دادم ووتنې ته ورته وه. په دغه شپه ما خوب ونه کړ. تر گهڼه
وینښ پاتې شوم، لکه څنگه چې لمر په خپلو وړانگو شونو کښتو نوته وده

ورکوي اووژني بي، زه هم دسلما دمينې په پلوشوکې وغورېدم، او
وسوزېدم .

- ٦ -

که یوسری دښمنې په تیاره کې کومه چاره په پټه توګه ترسره کړي
دورځې په رڼا کې به هر وروږ په ډاګه شي . هغه خبرې چې په پټه وویل
شي هر وروږ به دخلکو غوزونو ته ورورسېږي . کوم عملونه چې نن یې
موزله خلکو څخه پټ ساتو، سبا به یې ټول ته څرګند شي ، ځکه دود
کشیش ناولې نقشه هم پټه پاتې نه شوه، او کومې خبرې چې هغه افندي
ته پټې کړې وې په ټوله سیمه کې خبرې اوز ماتو غوز هم راوړسېدې .
کومه مړه چې دکشیش افندي ترمنځ سرتو رسېدلې وه،
دبیوزاو، کونډو او یتیمانو دستونزو په باب نه وه، بلکې دکشیش وراړه
ته دسلما دکوژده کولو غوښتنه وه . سلما دښمن افندي یوازینی اولاد
واو دکشیش غوښتنه دسلما دښایست له کبله نه وه، بلکې دهغې دپلان
پر شتمنیو دبرلاسي له امله وه . ځینې کشیشان په خپلو ځانګړو شتمنیو
قناعت نه کوي او تل زیار باسي چې دنور و شتمني هم رالاندې کړي او
خپل خپلوان دغلاو ته ګی، په ماڼ بډایه، کړي . دیوه واکمن برم او دبد-
به دهغه مشر زوی ته په میوات پاتې کیږي، خودیوه کشیش په ارسوخ

کې دهغه ټول وروڼه او ورورونه برخه لري : دمسیحې لارې ځینې
مذهبي مشران لکه داو بوسمسرې خپل ښکار په منگو اورانیسي او وینې
پې ورو، وروزیسینې :

کله چې کشیش له افندي څخه وغوښتل چې دخپل لور لاس دهغه دوراره
په لاس کې ورکړي، دافندي یوازینی ځواب ژوره چوپټیا او داوښکونو
یو. و. ځکه هغه نه غوښتل چې خپل یوازینی اولاد له لاسه ورکړي. له هر پلار
څخه چې کله دهغه یوازینی لور اخیستل کېږي نو زړه یې له غمه ریزدي.
دمور او پلار له پاره د لور دوا ده خواشینی د زوی دوا ده له خوښۍ سره
مساوي ده، ځکه زوی په خپل واده سره کور ته زوی غرې راولي او دلور
واده کورنۍ له زړه څخه د زړه کتره جلا کوي.

افندي له خپلې مجبور تیا څخه دکشیش غوښتنه منلې وه، او دهغه
پریکړې ته یې په ناخوښۍ سره غاړه ایښې وه، ځکه افندي دکشیش وراره
ښه پیژانده چې یو ککر او بد کاره سړی دی.

په لبنان کې هېڅ عیسوي مذهبه دخپلې مذهبي مشر مخالفت نه شي کو
لای او دهغه غوښتنه پر ځمکه نه شي اچولای. سترگې نیزه لیدلای شي
خو دهغې مقابله نه شي کولای اوله لاس څخه توره نه شي اخیستل
کیدلای تر څو غوڅ نه شي.

برخلیک له سلما سره رسته ونه کړه اولکه بیوزله مینځه دهغې دپټ

اوبنکلا سپکاوی وشو . سپیڅلې اروا د فساد او تنگی په لومه کې ونښته .
په ځینو هیوادونو کې د پلار شتمني د کوچنیانو له پاره خواري او بد مرغي
منځ ته راوړي . ستر صندوق چې مورو پلار یې دخپلو شتمنیو د خوړندي کولو لپاره
په کاروي یوه ورځ به هرو مرو د هغوی د بچیا نو لپاره پرتو زندان بدل شي .
سلمان یوه له هماغو اولادونو څخه وه چې د پلار د جایدادو د زوم د حرص
ښکار شوه .

یوه وونی تیره شوه د سلما مینه زما یوازینی سات تیري وه .
شپه او ورځ مې هڅه کوله چې د ژوندانه په مانا او د طبیعت په راز پوه
شم . آسماني مینه بډایه اوله رنځې څخه سپیڅلې ده ، یوه بها نده سرچینه
ده چې اروا پریمنځي او ژوند په خوړو او ښکلو خیالونو بډایه کوي .

گېڅ مهال ، زه له کوره بید یاته ووتم ، د طبیعت په وینو لو کې ما
د ابدیت نښې نښانې ولیدې ، او کله چې زه د سمندر د غاړې پریوه
که و کښیناستم ، ماد سمندر په څپو کې د ابدیت تل پاتې سمندرې واوریدې .
بیا کله چې ماد ښار په واتونو او کوڅو کې خپله لاره لاندوله ، د لارو یو په
ښو او د زیار ایستونکو په تگ کې مې د ژوندانه د ښکلا ننداره وکړه .

دغه ورځې د سیورو په ډول تیرې شوې اود ورپه وروسته څیرله منځه
ولاړې . ما ته له غمجنو اندیښنو پرته بل څه پاتې نه شول . پخوا به مې
د پسرلي ښکلا اوله خوب څخه د پنځ وینیدنه په سترگو لیده ، خو

اوس دژمي بد مرغې اودسرو سيلو ترخه چلیدل گورم . په غوږونو به يې
تل د خپو خوږ تال اوریده ، خړاوس يوازې د ترخو بادونو شپېلي اود
غږې پر لاس د اوبو د گيدلو زوږ اورم . زما اروا چې تل يې د انسان د
نه ستړي کيدونکي وس اود کایناتو د بوم ننداره کوله ، اوس د مينې
نهيلی مراوې کړې او تر نوای ده . هغه د مينې ورځې ډيرې خړې وې
خو اوس د بيلتانه تورې شپې ډيرې ترخې دي .

څرنگه چې ما د خپل زړه د درېا مقابله نوره نه شوی کولای نوزه
دوونی په پای کې د سلما کور ته ولاړم . کور لکه سپه ټپلې روڼه چې
د ښکلا په لاس جوړ شوی او د مینې په ډیوهر وښانه شوې وي له ورايه هسلک
پوښیده . په دې کور کې ارواد پټ په اوبو پریمنځل کېږي اوزړه د
مینې په نمانځنه قوت مومي . کله چې د کور انگرته ورننوتم ، ما حس
کړل چې یوه ناڅرگنده اغیزه مې هغې نړۍ ته کشوي چې نه په کې
جگړه شته ، نه غم اونه اندېښنه . ما وکتل چې سلما د یاسمین تر سیوري
لاندې پرهماغه اوزده څو کی ناسته ده چې تیره وونی موزدواره پرې
ناست وو . پردې ځای اوږدغه شپه زما خوشالتیا او غمونه پیل شول .
زه د هغې تر څنگ پر څو کی کښیناستم ، هغه نه له خپله ځایه وښوریده
اونه یې ماته وکتل ، داسې ایسیده چې تا به ویل زما په را تگ هڅ
خبره نه شوه . لږه شیبه وروسته هغې ماته وکتل ، ژوراسویلی یې وکیښ

بيایي پاس آسمان ته وکتلی اوله یوې جادویی چوپتیا څخه وروسته یې
ما ته مخ راواړاوه، زما لاس یې پخپل لږزانده لاس کې ونیوه اوراته یې
وویل :

ماته وگوره! زما مخ ته په ځیرشه او په هغه کې هغه څه ولوله چې
غواړې پرې پوه شې، ما د هغې سترگوته په ځیر وکتل. څه موده د
مخه د هغې سترگې له خوشی اودهغې شونډې له ننځندا څخه ډکې
وې، خراوس په اوښکو خيشتې او په ډیره ژر اېر سیدلی بسړیني. د
هغې مخ چې غوړیدلي گلاب ته ورته و، اوس مراوی ښکاري. د هغې
شونډې لکه دوه وچ شوي گلان چې د مني په موسم پر خپلو دندرو پاتې
وي، وچې معلومېزي. د عاچ په څیر لوړه اوسمه غاړه یې اوس مخ ته
کږه شوې اوداسې ښکاري چې ته به وایي د ترخړ غمونو له زغم څخه
پریوتې ده.

مادغه ټول بدلونونه د سلما په بڼه کې ولیدل، خو هغه ماته داسې
زړه وړونکې وبریښیه. ه لکه د سپوږمۍ مخ چې د ژر تیریدونکو وریځو
له مخ څخه ښکاره شي. هغه بڼه چې د زړه یټ غمونه څرگندوي
لایناسته کيزي او هغه مخ چې په چوپتیا سره ټول دردونه پټ ساتي
خپله ښکلا له لاسه ورکوي. د شرابو پیاله زموز شونډې نه شي تیر
ایستلای ترڅو د شرابو رنگ د پیا لې له روڼ کړیستال څخه وته لیدل شي.

په هغه ماښام، سلما د آسماني شرابو يوې ډكې پيالې ته ورته وه چې د ژوند ترخه او خوازه دواړه پكې له ورايه ښكاريدل. هغه دختيځو ښځو د پرخليک يو تريخ سمبول و؛ ختيزې ښځې د پلار له كوره هيڅكله وتلاى نه شي ترڅو دخپل ميره د منيځې توب جغ پر خپله غاړه كېښي. دي؛ هيڅكله دخپلې گرانې مورتوده غيزه نه شي پر ښوولای ترڅو دخپلې خوانۍ د سپوروستغو زغم ونه گڼي.

ما سلما ته په خبر خير كتل، دهغې د زړه پټ خوږمې احساساوه، ماسوچ كاره چې وخت تم شويدي او كايښاتو خپل شتوالى له لاسه وركړى دى. ما دهغې دوې سترگې ليدې چې ماته يې په دوامدره توگه كتل، دهغې د تن سوروالى او ريزدېدنه مې احساسوله. زه له خپلو ژورو چورتونو څخه د سلما په خوږه غږ او وينه شوم، هغې په تيت غږ ماته وويل:

راځه پر خپل ډارونكي مستقبل وغږيزو! هغه مستقبل چې تر اوسه لانه دى راغلى. همدغه اوس زما پلار دهغه چا كورته ولاړ چې تر مړينې به زما واكمن وي. بېگانه به دواړه كورنۍ دواړه نيټه وتاكي. آه!

داڅه نا آشنا وزر چاودې شيبې دي. تيره وونې په همدې مهال، تر همدې ونې لاندې، مينې د لومړي ځل لپاره زما اروا ونيښه كړه، خو پرخليک زما د ژوندانه ترخه كيسه دكشيش په مانۍ كې پيل

کمره کله چې زما پلار له هغوی سره د واده ورځ وټاکي نو ستا اروا به لکه تږي مرغۍ چې دچنې پرسرگرده چورليزي او وزی ماریی اوبو څښلو ته نه پریږدي ، زما پردولی غمجنه الوتنه وکړي . اوه ! ددې روانوشیو رمزخومره ژور اوخومره ستردی .

دسلما دخبروپه اوریدوسره زما ستونی وپرسیده اودامې حس کړل چې توره شیطاني اروا غواړي زموږ مینه په همدې کوچیتوب کې زندگی کړي . ماسلما ته وکډل او ورته ومې ویل : دغه مرغۍ به دچینې پرچار چاپیره خپلې الوتنې ته ترهغې دوام ورکړي چې له تندي ومري یا پرځمکه پریوزي اودمار ښکارشي .

هغې وویل :

نه ، پرماگرانه !

پریږده ، دغه مرغۍ ژوندی پاتې شي اودتورې تیارې ترخپریدو سندرې وبولي . ترهغه ترانې وغږوي چې پسرلی تیوشي ؛ دنړۍ ترپایه بوللې واوروي اوخپلې بوللې تل پاتې وساتي . بویه دهغې غږ چوپ نه شي ، ځکه زما زړه ته ژونه ورکوي . بویه دهغې وزرې ماتې نه شي ، ځکه دهغوی په خوځښت زما پر زړه غوریدلې اړې له منځه ځي .

نوماورو ویل : گرانې سلما ! تنده به هغه مرغۍ له پښو وغورځوي

اوویره به یی ووژنې خوتمنده به یی ماته نه شي. سلما په خپلور پاندو شونډو
خواب را کړ :

دارواتنده تر شرابو خوزه ده اوویره یې دځان له ساتنې څخه ډیره
ارزښت-سناکه ده .

گراڼه ! ماته غوږ ونیس، زما خبره په دقت واوړه ! زه نن د یوه
نوي ژوند پر درشل ولاړه یم چې دهغه په باب هیڅ نه پوهیږم. زه یوه
راندې ته ورته یم چې پر لاره رهي وي او هڅه کوي چې ونه پرځي .
دخپل پلار شتمنی را څخه مینځه جوړه کړه او دغه سړي وپیرودم .
زه هغه نه پیژنم اونه ورسره مینه لرم ، خوزه باید له هغه سره مینه کول
زده کړم ، هغه ته غاړه کښیږدم ، مزدوري یې وکړم اوله ځان هڅه
یې خوښ وساتم . بویه هغه ته ټول هغه څه ورکړم چې یوه کمزوري
ښځه یې یوه قوي نارینه ته ورکوي .

خو ته گراڼه ! لاتراوسه دژوند په تنکیو شپو کې یې ، دروښانه را-
تلونکې په لور به خپلو اکه کدمونه واخلي . دخپل زړه په ډیوه به خپله
لاره روښانه کړې ، ته کولای شې فکر وکړې ، وغږیزې او په خپله خوښه
دژوند چارې سرته ورسوې . ته کولای شې دژوندانه پر تڼده خپل نوم
ولیکې اودهغې پیغلې سره چې پر ناگراڼه وي ، واده وکړې ، ځکه ته
نارینه یې .

موز دلزې شیبې لپاره چوپ پاتې شوو، خو وروسته سلما بیا خپلې

خبرې داسې پیل کړې :

زموږ ځایک به موز یوله بله جلا کړي، ته به دسري توب برم
ته ورسېږې اوزه به دیوې ښځې په څیر دندې پیل کړم. ژورې درې د
بېلبلو خوږې نغمې جلد بوي اوسرې سسلی د گلانو پانېږي
رژوي. آيا دغه ټولې شپې چې موز دواړو د سپوږمۍ په رڼا کې
يوځای تیرې کړې اوزرونه موندنکي مينې په درسا کړل،
خوشې او بې ځايه وې. آيا موز د ځلانده ستورو لور ته هغومره چټکه
الوتنه وکړه چې وزرې مووسوي، او اوس بايد يو ژورې کندنې ته
په ځوره شوو. موز د مينې په رڼا يوازې د بېل زړه ته لاره وکړه، موز
لاتراوسه د مينې ميوه نه ده خوړلې، موز د چاپر خلاف نه يو پاڅيدلې
نو اوس ولې موز خوړيزو په څه دد اوزخ کندنې ته ورو لوبزو نه، نه،
هغه شیبې چې زموږ ویده زړونه يې راوينس کړل، پير يو څخه اوب دې
وې او هغه رڼا چې زموږ آراوې يې روښانه کړې له تورې تيارې
څخه ډیرې غښتلې او پياوړې وې که د توپان په راتگ سره د ژوندا نه
پر سمندر يوله بله جلا شوو، خود پيشو څپې به مو هر ورويو ځلې
بيا پر آرام ساحل يوځای کړي .

گرانه اوس څه وکړو؟ هرنگه يوله بله بیل شو او کله يربل بيا

لېدلای شو؟ آیامینه یوه نا آشنا مېلنه وېل او چې ما ښام راڅرگنده شوه
او گهیځ مهال له موزڅخه بیرته ولاړه یا هغه یوه تشه روږ او ښو چې په
خوب کټي یې موز ته ځان راښکاره کړ او په وینه راڅخه ولاړه. آیا
دا وونی د بې سدی یوه شیبه وه چې پرسد بدله شوه.

ګرانه سړې پورته کړه! پرېزه چې د مینې په سترگو درته و
ګورم. شونې دې بیرته کړه او پرېزه چې غږ دې واورم. رښتیا وایه!
له هغه وروسته چې زموږ د مینې بیرې دوخت توپاني څپې دوه کړي،
آیا ما به هیره نه کړې؟ آیاد شپې په چرېتیا کې به زما د وزرونیکالو
واوړې؟ آیازما د سترگو په اوسکو او زما د زړه په فریادونو به ځان خبر
کړې؟ آیازما سیوری چې د شپې له سیوري سره یوه ځای پر ځای
و غوړوي او د گهیځ په څرک یې بیا بیرته توله کړي، په خپلو سترگو وینې؟
ګرانه وایه!

له هغې وروسته چې ښتابه زما سترگو ته پرکوډګرې شغله اوستا
خبرې زما غږ ونوته پر خوږ وسند رو بدلې شي ستاد ریڅ به څه وي؟
دهغې ددغو خبرو په اوریدو سره زما زړه ویاې شو. هغې ته مې
وویل:

ګرانې! زه به هغه اوسم چې ته یې غواړې هغې په ځواب کې
وویل:

زه غراړم چې زما سره مينه وساتي لکه څنگه چې يوشا عربي له
خپل شعر سره ساتي .

زه غراړم چې ماهيره نه کړي ، لکه څنگه چې نزي سري داوبو
څښل نه هيري .

زه غواړم چې زما ياد په خپل زړه کې خوندي کړي لکه څنگه
چې يوه مور د خپل مړه بچي يادښت په خپل زړه کې ساتي .
زه ژر ودېزم اوله واده څخه وروسته به خپل پلار ته پردی شم ، نو هيله
کوم چې هغه يوازې پرې نژدې اوزم ورسره وويشي .

ماهنې ته وويل : انديينه مه کوه ستاتولي څرگندونې به د زړه
له کومي سرته ورسوم . ستانخور به د تل لپاره د خپلو سترگو په کسي
کې وساتم ، ستا مينه به د زړه په تل اوستا ترخه غمونه به په خپله سينه
کې تل خوندي کړم . ستانوم با تل زما د سندرې سرو کې وي ، اوسا
په ياد به د عمر تر پايه ژوند وکړم .

سلما زما تولي خبرې دخپل زړه په غوږ ونرواوريدي

او ويي ويل :

سبا مهال به نننۍ حقيقت په خيال او نننۍ بيداري به پر خوب بدله شي . آيا
يومين کولای شي چې تش خيال خپلې غېزې ته را تينه گډ کړي يا يو نزي
سري کولای شي چې داوبو په يوې خيالي چينې خپله تلمه ماته کړي ؟

ماهنه ي ته خواب و رکړ : سبا مهال به ته واده شي او
نوي کور ته به ولاړه شي، خوبو خلیک به ما دغم او کړ او نو پر دگر
ودروي. ته به دیوه شتمن سړي په کور کې خپل ژوند پیل کړي، خوزه به تل
غمونه او زنځونه گام. ته به دنوي ژوند پودر شل پل کېږي، خوزه به دمړینې
په تبه پریوځم، ته به دکرني دغو و ترمخ و اوسيزې خوزه به دیوازیتوب
په تروزی کې یوازې پاتې شم ستا تصویر به وکازم او ژوند ترور وستیو
شيو به دهغه درناوی وکړم. ستامینه به زما د زړه خوالې یوازینې مانگرې ي.
ستامینه به هر گڼېڅ ماله خوبه را کښي نو اوستا دوصال خوالې مانې-
ته به زما لارښوونه وکړي. ستامینه به دژوند تر پایه زما ملاتړ وي او
ښايې چې زموږ ارواگانې له مړینې وروسته بیا هم سره یوځای شي.
دغه توبې خبرې داسې زما د زړه له کومې څخه را ووتې
لکه د اور له بې چې دغري له منځ څخه هسکې او بیا بیرته په اړو
کې ډوبې شي. سلما داسې په ویر ژریده چې تابه ویل زما د خپرو
خواب په اوښکو وایي.

هغوی چې د مینې وزرې نه لري د هسکو وریو پر لور لور لور تلای
ته شي او نه شي کولای هغه کوډگره نړۍ ویني چې د غمجنې خوشاله
لتیا په شيو کې ما او سلما په گډه د مینې او غم وښکې تویولې. هغوی
چې د مینې درد نه وي دردولي هیڅ کله به د مینې غزانه وري. دا کیسه

دهغه چالپاره نه ده چې دمينې رنځ يې نه وي ازمويلې . که څه هم هغوی
په د دې کړنو په مانا پوره شي . خو نه شي کولای د کړنو او کلامو په لوستلو
د مين د زړه پټ دردونه احساس کړي . زمرز مينه هغه گل ته ورته ده
چې پر پاڼو يې هيشه کله پرڅه ندوي پر يو تي ، داو بو هغه بهي-رته ورته
ده چې له سمند سره د يو ځای کيد و لوری له لاسه ورکړي .

د سلما رنګ الوتې و ، دهغې له مراوې بڼې څخه د غم . نهيلی او درد
نښې نښانې له ورايه ښکار يدي . هغې پر له پسې او بې واره ژړل ، پژواک
ژړايې وويل :

او خدايه ! په کومه گناه له ما څخه غچ اخلي ؟ په څه زمانه ترته
کوي ؟ زما تل پايډونکي تر تل په کومه گناه کيږي ؟ آه خدايه ! ته زور ور
پې اوزه کمزوري ، په څه ددومره درد و نوز غم و کړم ؟ ته ډير سترې اوزه
ستا پر وړاندې له يوې کوچنۍ ذرې څخه پرته بل څه نه يم ، نو ولې ما
څپې ؟ تا زه له مينې سره يو ځای نړۍ ته راوړم نو اوس ولې زما مينه په
خاورو لږې ؟ تا زما په سينه کې د ژوندانه ساوچلوله خواوې ولې زما پر
زړه د مړينې تروزمې خپروي ؟ تا ماته دنيا کمر غي لار د راوښووله نو اوس مې
په څه دېد مړغۍ کندی ته پر بيا سې . تا ماته دخوشۍ سندره په خوله کې را-
کړه نو اوس ولې زما خوله په غمونه تېږې ؟

آه ! زما څښتنه ! زما سره مرسته وکړه او ماته داسې وس راکړه

چې دروندانه د ناخوالوپه وړاندې ما ته نه شم اود مړينې تر پوښې خپلې
مينې ته وفاداره پاتې شم.

سله اچو په شوه ، اوز دې چو پتیا موزد واره په خپلو ترخواندیشنو کې
دوب کړو. هغې کښته وکښل ، دیره خواشینې ښکاریده ، دمخ رنگ
یې الوتی و. د هغې مړوندونه په بیا واکه توگه کښته پریوتل ، خپل
سړی پر زنگ ونو کښیښود او ما ته داسې اسیده لکه توپاني سیلی چې
یوه څانگه له یوې ونې څخه پرې کړي، هیسته لرې یې وغورځوي،
وچه شی او بیا له منځه ولاړه شی.

ما دهغې سورلاس ښکېل کړاوه ښه مې وکړه چې هغه سراره کړم ،
خوما پخپله کراری ته اړتیا درلوده . زه چوپ پاتې شوم ، د غمغښي
راتلونکې په فکر کې ډوب شوم اود خپل زړه د بارته مې غوږ کيښود .
موز د وارونو رڅه ونه ويل ، اوله اوښکوپه ډکوسترگو مويو بل ته کتل ، په
خولو کې ، وڅېړې وچې شوې وې ، داسې بې ساړڅۍ ناست وولکه
د ممر وستنې چې زلزلې پرې ايستې او په خاورو کې يې ډوبې کړې وې .
موزيو بل ته دخبرو کولو ووس له لاسه ورکړی و ، او زړه وړاندې
موږ پرې شوې وې .

نیچہ شپہ وہ ، سپوز می د سونن د غره لہ شت خہ وروورو
راختہ ، د هغی هلالی مخ د ستورو تر منخ داسی ت تنکاریده لکه به

تابوت کې د مري مخ چې د ډيوو په تنه رڼا روښانه شوی وي . موږ ته لېنان داسې ايسيده لکه زورسړۍ چې د عمر اوږد ورنځونو پر ملا کړو پ کړی وي ، تروزمی ته گوري او گهيځ رڼا ته انتظار باسي ، يا لکه يو پادشاه چې په خپله ورانه ماني کې دخپل پلاز پر اير وناست وي . څرنگه چې غرونه ، ونې اوسيندونډه د وخت او پسل په اوښتو سره خپله بڼه بدلوي ، سړی هم پخپله تجربه او احساساتو بدلون مومي . لور سپيدار چې پر ورځ لکه ناوې ښکاري ، د شپې له پلوه د لوگي ستنې ته ورته ايسي . ستور کمر چې په غرمه پرتمين بر يښي په شپږ خواړ او کسکي معلوميزي . د سين بهير چې د گزيځ په رڼا کې سپينه ځلا کوي اود ابدیت سندرې بولي ، د شپې په تروزمی کې د بورې مورد او ښکو بهير ته ورته ښکاري . لېنان چې تيره وونی د سپوږمۍ په رڼا کې زمونږ سره يوځای خنډيده ، اوس زمونږ پر حال د زړه له کومې ژاري .

مونږ له ځايه راږلځيدو ، او غوښتل مو چې پر له بل سره «په مخه بڼه» وکړو خو مينه او نهيلی لکه دوه ارواگانې زمونږ تره ښځ ودریدې ، يوې غوښتل چې زمونږ مری ته زندگی واچوي ، يوې ژړل او بلې پټ خمدل . کله چې ما د سلما لاس د ښکلو لولپاره خپلو شونډو ته نژدې کاوه ، هغې له ما څخه خپل لاسونه کړی کړل او پرتندي يې ښکل کړم .. وروسته د لرگي پر اړخه څو کی پریوته ، سترگې يې پټې کړې او په ژرغ وني غزېږي وو . يل :

اوه خدايه! پرمازره سوي وگره، زماماتي وزري بيارجوري ڪره :
 ڪله چي ما. سلما دڪور په انگري ڪي يوازي پريشووله ، ماحس
 ڪرل چي زما احساسات په يوه پنڊپوښ پوښل شوي دي، داسي لکه
 ديوه جيل. پرمخ چي پنڊ براس غوريڊ لي وي..

دونوشڪلا، د سپوزمي رنځ، ژوره چو پتيا اوزما دنچاپير يال تول
 نورخيزونه ما ته بدبني او وروونکي ښکاريدل.. هغه رښتيني رنځچي
 ماته يي. د طبيعت ښکار اوښووله. اوس داور پريوه ستره نمبه بد له
 شوي اوزمازره وريتوي. دآبدیت هغه موسيقي چي ما به تل په مينه
 اوریده، اوس دځمري ل غرمي نه راته ديردارونکي بريښي .

زه خپل ڪورته ستون شوم . پر خپل ڪت داسي پريتم لکه تپي
 مرغی چي له ويشتاو وروسته پرځمکه پريښي. مال ځان سره دسلما
 هغه خبري تڪرار ڪري چي ويل يي :

اوه خدايه! پرمازره سوي وگره. زماماتي وزري بيارجوري ڪره!

-۲-

پردي وخت اوزمانه، وديده هغي مله ي ته ور ته چاره ده چي
 برخليک يي. د مور او پلار او نارينه ووپه لاس تا ڪل ڪري. په زيات
 شمير ميواونو کي ځوان ملڪان ڳڻه ڪوي او مورو پلار تاوان. ښځي ته

دیوی. متاع په سترگه گوري چې په پیسویې رانیسي. اوله یوه کوره
 یې. بیا بل کورته لیر دوي خود وخت په اوښتو سره چې کله یې د
 ښایست گل مراوی شي، بیادیوه زاره کالي په خیرد کور تیاره گریځ
 ته هیسته غور ځول کيزي. اوسني تمدن، ښځه لږڅه هوښیاره کړیده،
 خود نارینه وود غوښتنو په وړاندې یې دهغې دردونه لازیات کړیایي.
 پرونی ښځه دکوریوه خوښه ماینه وه، خونننې دکوریوه بدمرغه میرمن
 ده. پخواهغې په رڼا کې په پتوسترگو تنگ کاوه، خو اوس په تیاره کې
 په بیرتوسترگولارو هي. هغه پخپله نا پوهی کې ښکلي، په ساده
 توب کې سپیلمې او په کمزورتیا کې پسیاورې وه، خونن په خپله
 ځیرکی کې بدبڼې، پخپله پوهه کې سپکه اوبې زړه معلومېږي. آیا
 هغه ورځ به راشي چې ښکېلا او پوهه، ځیر کې اوسپنې ځلتوب، د ځان کمزور
 وړتیا او دارواسیکه دیوې ښځې په وجود کې راټول شي؟
 زه یوله هغو کسانو څخه یم چی دوگر نیز ژوندانه د ښه سمون
 لپاره رواني وده اړینه بولم، خو دغه بشپړتیا سوکه اودردونکی ده.
 که چیرې یوه ښځه دژوندانه په یوه برخه کې پرمختګ وکړي نو په
 بله کې یې مخنیوی کيزي. ځکه دغه زیزه لاره چې دغره څو کې ته رسېږي
 له غلو اولیوانو څخه خالي نه ده.
 دانا آشنا نسل چې د خوب اووښتیا ترمنځ ژوند کوي د تیرو وخت

خاوره او دراتلونکې زېږي له خپل ځان سره ساتي. که ځينې ښځې دراتلونکې سمبول هم وي؛ خود ژوندانه له اوسني دود څخه ځان نه ښي اسیتلای. سلما دراتلونکې ختیزې ښځې-پور و ښانه سمبول و، خود دغو ټولوپه څیر چې له خپلې زمانې څخه دمخه وې، د حال قرباني-شوه. سلما هغه کل ته ورته وه چې د سیلۍ په لگیدو سره له خپل دندې څخه جلا و او د بوبه-څپاند بهیر کې لاهوشي. هغه د بد مرغه بایاونکې دلې له برخلیا سره یوځای دور کې. او نیستی پر ستنه لاره تگ ته اړ شوه.

سلما د کشیش-پر وراره واده شوه، افندي پخپل کور کې ایکن یوازي پاتې شو. د واده خوښې-ورځې. او ټپې تیرې شوې، خود د سلو میاشتې داسې تر یخ او غمجن یا ښت پر ځای پریښودلکه له جگرې نه وروسته چې د مرو کوپړۍ او هلو کي. د جنګ پر دگر باتې شي. د ختیز و د نو پیل د پیغلو او ځلمیانو زړونو ته دودوخي ورکوي، خو پای یې داسې پر ځونکې ده لکه د ژرندي پل چې د سمندر تل ته ور پریوځي. د هغوی خوشالته پېر ش، گوډې ونډ و توره ته ده او تر هغه پر خپل ځای پاتې کېږي چې د سیند څپې یې وړانې نه کړي.

پسرلی تیر شو، همدغه راز دوی اونی هم. پسي و وتل، خود د سلما سره زما مینه ورځ په ورځ زیاتیده، تر هغه چې د هغې مینه ماته پریوړي

چو پي. نما نځني بدله شوه. زما تپاي هيلې پهرند وغو نو بدلې شوې چې. له خپل لځان څخه پرته مې بل څه نه شوی ليدلای. زما انگرېز نو چې زما لوسترگو څخه يې اوښکې بهولې. پر داسې لالهاندي. واوښتې چې تل يې زما د زړه وينې. زبېتلې. زاساره. اسويای د سلما لپاره په هميشني دها بدل شول، تل مې دهغې دنیکه مرغی. غوښتنه کوله، خو زما تپولې هيلې او ارمانونه خوشې او بې گټې شول، ځکه د سلما ناروغي د زړه رنځ وه. اوله مينې پرته يې په بل څه علاج نه کيده.

د کښېش وراوه منصور يو عياش سړی و او پر هر راز عياشۍ يې لاس بری درلود، خو لدې سره سره په هېڅ يې مرښت نه کيده او تل يې د خلکو د پټ او ناموس شو کماري کوله د سلما تر واده وروسته هغه د سلما د پلار خيال نه ساته او د زړه له کومې يې دهغه مرغه ددې لپاره غوښته چې دهغه پر شتمني لاس بری پيدا کړي.

د منصور کره وړه دهغه تره ته ورته و، يوازينی تو پير يې دا وه چې کښېش د کليسا په جامه کې تپول شيان. پټ تر لاسه کول او وراره يې گرده. ناوړه کارونه. په څرنگه ډول سر ته رسول. کښېش هر گه هېڅ کليسانه نه. ته او تپوله ورځ يې په تگۍ سره د کونلو؛ يتمان او شادلو خلکو مال او شتمني لر تپول. منصور خپلې شپې او ورځې پخپل شپو او نې تسل تپولې. مذهبي مشر خپلو لارويو ته هر يک شنبه مذهبي وعظ او راوه

خودوونې په نورو ورځو کې به یې د سیمې په سیاسي تګمار یو کې
 خپله اغیزمنه برخه اخیسته. د منصور په د خپل تره په اعتبار له نورو څخه
 سیاسي بډې اخیستې. کشیش هغه غل وچې د شپې په تیاره کې یې
 خپل ځان پټاوه؛ او منصور یو دوکه. بازو چې په ربه ورځ یې خلک
 شو کول. بختیزول سونه تل. پر داسې لیوانو اووینو څپونکو وپسا کوي
 چې وینې یې زیښي او هیواد یې خرڅوي.

منی تیر شو؛ د ژمي سر و سلی یو د نوزیرې پانې ورژولي؛
 زه لا تراوسه په بیروت کې وم. هیڅوک مې نه درلودل چې زما
 د انگیرنو کړي. غمجنه اروا په یوازیتوب کې آرام. مومي؛ زمانه
 بینمن زړه یې ټپي شوې هو سې ته ورته و چې له خپلې گالې څخه
 جلا شوې وي او تر هغه په یوې سمڅه کې پرته وي چې روغتیا ومومي
 یا ومري.

یوه ورځ خبر شوم چې انځاي دیر ناروغ دی. دهغه پوښتنې ته
 ولاړم؛ هغه د زورورې ناروغۍ پر کټ پروت و؛ زیر او کمزوری
 معلومه؛ سترگې یې له دیر درد څخه ژورې ننوتې وې؛ هغه موسکا
 چې تل یې دهغه بڼې ته ژوندور کاوه اوس مړ اوې ښکاري. دهغه د
 مړوندو نسیکن هلو کي اوس دیوې ونې څو لوڅو او بې پانو څانگو
 ته ورته دي چې د کمزورې سېلې په لگۍ دوسره هم ریزدي. کله چې

هغه ته نژدې شوم اودهغه دروغتيا لپاره مې هيله وکړه ؛ هغه ماته وکتل او داسې حال کې چې پررېږديدو نکوشو ندويې نړۍ موسکا درلوده ؛ ماته وويل :

زويه ! هغه بلې کړتې ته ولاړشه اوسلماته تسل ورکړه ؛ دلته يې ماته راول چې زما د باليت تر څنگه کښيني .

زه د سلماسې هغې بلې کوټې ته ولاړم ؛ کتل مې چې هغه پر اوږه کوچ غزیدلې ده او پر خوله يې باليت ايسنډی دی ؛ له دې کبله چې پلار يې زگرواوانه وري تر باليت لاندې پته ژړيده . زه وروورود هغې خوا ته ورنژدې شوم . په ژرغوني غزې دهغې نوم په خوله واخيست . هغه داسې په ويره را پاڅيده چې تابه ويل دهغې داروونکي خوب گډوډشو . هغه ماته په اوبانوس تر گوداسې په څير شوه چې گوندې تر مخ يې يوه نا آشنا اروا ولاړه وي . له يوې ژورې چوپتيا وروسته يې خپلې اوښکې پاکې کړې او ويې ويل :

وگوره ! وخت مو ز څرنگه بدل کړو .

پوهيزې ! زمانې څرنگه زموږد ژوندانه لارې بيلسې کړې او پر ويجاړو کښوالو يې پرېښود و . پردې ځای پسري موږ دواړه دميني په تارو تړل ، اولته پدې ځای کې څرنگه دمر يني ډير پوراندې ودریدو . پسري څرمره ښکلی وه او ژمی څومره داروونکي دی .

دخبرو په پای کې، سلما خپل مخ په خپلو لاسونو داسې وپوښاوه چې تابه ویل تیر شوي. وختونه دیره سیوري په خبر دغې په وړاندې ولاړ او نه غواړي پخپلو سترگو د هغه ننداره وکړي. ماخپل لاس دغې پر سر کښیښووه او ومې وبل:

ګراني! راځه پر بڼه د سخته په وړاندې لکه ځای تینګ. ودریزو، پر بڼه چې د زړو و سرتیرو په خبر دغلیم له گولیو څخه ونه ویریزو، که موږ ووژل شو نو شهادت به وکتو. او که بریالی شو. نو د اتلانو په ښیر به ژوند وکړو. د ګرانو او سختیرو زغم له ماتې او په شا کیدنې څخه دیر ښه دی.

تینګ چې د دیوې په مینه ځان وژني له سارابي موزک څخه چې په سوره کې ځان پتوي دیرې ښیګڼې لري.

ګراني راځه! پر بڼه چې پردغه سخته لار په تینګ هوډ او تکل په رڼا پسې رهي شوو. که چیرې وېره او ډار موږ د لارې په منځ کې تم کړي. نو موږ به د شپې په موسیقۍ کې یوازې ملنډې واورو او که موږ په زړو توب سره خپل ځانونه د غره څر کې ته ورسوو نو موږ به د آسماني ارواوو سره یوځای د خوښۍ او بری جشن ولمانځو. ګراني وځانده! او ښکې دې پا کې کړه او غږونه له ځان څخه هیسته کړه! پاڅیزه او دخپل پلار تر څنګ ولاړه شه، ځکه دغه ژوند ستا په ژوند پورې اړه

لري او ستا موسکا دهغه ناروغي. رغوې .

هغې په مينه مانه وکتل. اوويې ويل: آيا ته له ما څخه
 دزغم غوښتمه کوي؟ پداسې حال کې چې ته خپله ورته اريې آيا په نس
 وزی سړی به خپله مری بل ته ورکړي؟ آيا يو ناروغ چې په خپله درمل
 ته اړتيا لري خپل درمل به بل ته وېځي؟ هغه په ځورند سر له ځايه
 راږنځيده او موږ د راره د زاره سړي کوټې ته ورغلو. سلما دخپل پلار
 د بېلت ترڅنگ کښېناسته او د پلار د خوشۍ لپاره موسکۍ شوه. دهغې
 پلار هڅه وکړه چې خپله لور کراره کړي. هغه وويل. زه اوس ښه يم
 خو پلار اولور دواړه د يو بل دغم او خواشيني په اور کې سوزيدل.
 دواړه هغو ځواکونو ته ورته وو چې په پټه خوله يو بل له کاره غورځوي.
 د پلار زړه دخپلې لور په راتلونکۍ دردیده. دوی دواړه هغه سپه څلي
 ارواگانې وې چې يوه روانيده اربله ترڅو غمونو ته يوارې پاتې
 کيده. زور سړی يوداسې استوگنځي ته ورته وو چې سيلويې يوسي
 او ځوانه ښځه لکه د زمبق گچل چې دېرخلیک پانريژ يې ورژوي.
 انډي پرکت ورووځوځيده. خپل کمزوری لاس يې د سلما
 خواته وروغځاوه، په زړه سوازده اومینه ناکه غزی وويل: گرانی
 لوري! زما لاس پخپل لاس کې ونيسه. کله چې هغې دخپل پلار لاس په
 لاس کې ونیوه، هغه زياته کړه:

ز ماعمر تیردی اودژوند. انه له پسلونو څخه مې ډیره ميوه خورلې ده.

مادژوند تړلې اسانتياوې. اوستونرې از مویلې دى .

ماستا، ورهغه مهال له لاسه ورکړه چې ته درې کلنه وې . ته هغې ماته دیوې ارزښتناکې نخرانې په څیر پرېښودې . ما په څیر ستاد لوییدو څارنه کړې ده . لکه څنگه چې پر شپه د آسمان ستوري دولاړو او بوبه هنداره کې انعکاس کوي ، هماغسې ستاد مور بېنه ستا په څیره کې بیا زیږدلې ده .

ستا کړه وړه ، ستا هوښیار تیا او ښایست ، ستاد خبرو دوا او جستونه کت مې ستا مور ته ورته دي . ته زما دژوندانه یوازینی تسلی وې ، اود خپلې مور په تړاو چارو او خبرو کې یو ښکلی تصویر گڼل کیدی . زه اوس زوړیم اوزما یوازینی آرام ځی دمړینې د پسته ووزرو په منځ کې پروت دی . گرانې لورې مه ژاړه ! څکه ما خپل عمر تیر کړیدی او تل مې دا آرمان درلوده چې یو وار تاد ښځې په څیره کې وینم . مه خپه کیزه ، څکه له مړینې څخه وروسته به هم پرناتګیه وکړم . زما نننی بیلتون د سبا یادې ورځې له بیلتانه څخه توپیر نه کوي ، څکه زما دژوندانه پاڼه د مني . د پانې په څیر ژیره شوې ده .

زه اواز ښیې په چټکۍ رانژې کړي اوزما هیله منه اړوا غواړي چې ژر تر ژره ستاد مور له اروا سره یو ځای شي .

څنگه چې هغه پخپله خوږه اومینه ناکه ژبه خپلې خبرې خلاصې کړې، تندۍ یې ورین وځلیده او پخپل لاس یې تر بالېست لاندې یو کوچنی عکس چې په طلا یې جوکات کې پروت و، رابهر کړ، پداسې حال کې چې هغه دغه کوچني عکس ته په ځیر کتل، خپلې لور سلما ته وویل:

ګراني لورې درواخله! داستادمور عکس دی. سلما خپلې او ښکې پاکې کړې، دمور عکس ته په ځیر شوه، ژورارې یې ښکېلې کړ او په ژړا شوه. آه! ګراني مورې، زمانه ښکېلې مور جاني!

هغې یو ځلې بیا په خپل پاندوشو ندود عکس په ښکلولو داسې پیل وکړ چې ګوندې دغه تصویر ته دخپل ژوندانه ساور بخښي.

د انسان پر شونډو تر بل هر نامه دمور نوم ډیر ښکلی دی، «زما مور» هغه خوږ غږ دی چې پر نړۍ ترې بل خوږ نشته، دمور نوم له هیلې اوسپنې څخه ډک دی، هغومره خوږ او راندي چې د زړه له کوي څخه راوځي. مور هر څه ده، زموږ دغمو نو تسلي ده، پسر نخونو کې یو هیله ده، دکمزورتیا پر مهال زموږ وس دی. مور د مینې، زړه سوي، خواخوږۍ او بخښنې سرچینه ده. هغه څوک چې خپله مور له لاسه ورکړي په حقیقت کې هغه سپه ځلې اروایې له لاسه ورکړې ده چې تل یې له ناخوالو او بلد مرغیو څخه د هغه ساتنه کوله.

په طبیعت کې هر څیز له خپلې مور څخه زیږیدلی دی. لمر د ځمکې
مور ده. اوبل هغه په خپلو تو دو وړانګر بنیر ازه ساتي . تر هغه چې
ځمکه په شپه کې د سمندر د څپو په موسیقي، د مرغیو په نغمو او دویالو
په شرهارویده نه کړي ، یوازې یې نه پرېزي دي . ځمکه خپله دو نو
او ګلانو مور ده، ونې او ګلان زیږ وي ، پالنه یې کوي او دخپلې
سینې شیدې ور کوي. همدغه رازونې او ګلن دخپلو زینو او میو و
لپاره خواخوږې میندې دي. مورد مینې او بنګلایو سپه څلی او تل پاتې
سمبول دی .

سلاماته هیه ځکه دمور یاد نه پر زړه کیده ، ځکه دمور د مړینې پر مهال
دیزه کمه کی وه ، خو کله چې هغې دخپلې مور عکس ته وروکتل په ژړا
شوه او په ژرغوني غږ یې وویل : آه ! مورې !
ګرانې مور جا نې !

دمور کلمه دخواشینې په شیبو کې زموز د زړ ونوله تل څخه
زموز پر شونډو کښیښي ، لکه عطر چې دگل له زړه څخه تل په ربڼه
یادور نه هوا کې خپریږي .

سلاما دمور عکس ته وکتل او هغه یې تر هغه بیا بیا بنګلا وه چې
د پلار پر کت ور پر یو ته او په کړیکو او ژړا پیل شوه .
زابه سړي خپل دواړه لاسونه دهغې پر سر کښیښوول او ویل :
زابه سړي خپل دواړه لاسونه دهغې پر سر کښیښوول او ویل :

گجراڻي بچي ! ماد ڪاغذ پر پابنه تاته ستاد مور عڪس دروڻو وهه، اوس
 ماته غوڙ کڙده چي دهغي خبري درته واوروم . سلا مال ڪه د سرغي
 ڪم ڪي بچي چي په زاله ٿي د خپلي مـوردوزر وپه بئڪالرسره خپل
 سراوچت ڪري ، داسي له ٺاڻيه راولتيده اوخپل سريي هسل ڪر .
 افندي سورا سويلي وکين اوويي ويل : ته ڊيره ڪوچي وي
 چي ستامور خپل پلار له لاسه ور ڪر . هني دپلار مرينه وڙل او
 ترخي ساندي بي او ڪري ، خواهه هونياره اوغم گالون ڪي منجه وه .
 پردي ٺاڻ او په همدې خواهه ڪي زماتر ڇنگ ڪي ناسته اوويي ويل :
 افندي ! زمالار اوس مردی او پردي نري ته زمایواز ڀني تسلي بي .
 دزره مينه لک ڪه دسبرونه په څانگرو وشل کيزي ، ڪه چيري يوه څانگه
 له منجه ولاره شي بيا بله وده کوي او دتللي څانگي ٺاڻ ڪوي ، د
 هغه خبره ده چي ستامور د خپل پلار له مريني څخه وروسته ماته وکړه .
 ڪله چي مرينه مال ٺاڻ ڇه جلا ڪري ، بويه ! ته هم دغه خبره
 بل ته واوروي .

سلا په مات زره اوپه اوڻانو ستر گود خپل پلار په خواب ڪي
 وويل :

ڪله چي مور خپل پلار له لاسه ور ڪر تادهغه ٺاڻ ڊڪ ڪر ، خو ڪله
 چي ستاپه تنگ زه يوازې پاتي شم ، ڇوڪ به زمالپاره

ستا لحای دك كړي؟ زما مور ستاغونډې رښتونی او خوازی میړه درلوده، او په خپلې کوچنۍ لور یې خپل زړه ته تسلي ورکوله. کله چې ته له نړۍ څخه سترگې پټې کړې زما تسلي به څوك کوي؟ ته ماته هم پلاروې، هم مور، او هم زما دخوانۍ ملگری .

سلما دخپلې وینا په وخت کې ماته وکتل، زما د کمیسه څنډې ته یې لاس رااوږد کړ او ویې ویل: پلاره! ستا له مړینې وروسته به داخوان زما وازینی ملگری وي، خودی چې خپله هم رنځ کالي ماته به څرنګه تسلي را کړي؟ یو مات. زړه څرنګه به یوه نامینه اړواتل کولای شي، یوه غمجنه ښځه کله پر یوه خواشیني گوندې داد کولای شي. آیا یوه مرغۍ پخپلو ماتو وزرو پورته هواته اړولای شي؟

زړه سړي دخپلې لور سلما تېلې خبرې د زړه په غوږونو واوریدې. هغه داسې لرزیده لکه د باد په وړاندې د دیوې تټه رنځ. هغه په ریزه دیدونکي غږ خپلې لور ته وویل: پر یزده چې په کراری سره ساور کړم، پر یزده چې زما ساددې کپس مېلې ماتې کړي او خپلواکه شي، ځکه ستا مور مې بې له ځنډه خپل ځان ته وربولي. آسمان شین دی، سمندر آرام او بیرۍ سفر ته تیاره ده، دبېرۍ سفر مه ځنډوه. پر یزده چې زه هم د تل پاتې وېدوسره ویده شم، پر یزده چې زما خوازه خوبونه پای ته ورسېږي اوزما اروا د سپیدو په رڼا راوېښه شي، پر یزده چې زما اروا

ستارواپه غېز کې ونډېي. او د هیلې. مچې ترې واخلي، مه پرېزده. چې زماله. سترگوڅخه. دغم اوښکې تويې شي نه چې تلان او شنه وانبه پر ماښې باوره شي. زما پر لاسو نو دخپلې بیوسې ترڅې. اوښکې. مه تویوه، ښایې له هغوڅخه. زما پر قبر تیره اغزي راشنه شي. زما پر تنډه. دغم. لیک مه کاږه، ښایې وزمه. پرې تیره شي او شنو ورشوگ. نوته زما دخاورو ورل ونه مني. گرانې. بچۍ ماتل. له تاسره مینه درلوده. او کله چې مرشم، هم به له تاسره مینه ولرم، زما اروا به ستاڅار نه وکړي. اوتل. به ستا ساتندوی وي.

افندي په نیم پتو سترگو ماته وکتل. او ویې ویل: زویسه! د سلما لپاره رښتونی ملگری اوسه، لکه ستا. پلار چې زما لپاره وه. داریا په وخت کې له هغې سره مرسته وکړه، هغې ته د ژوندانه سندرې و بوله. ترڅو خپل ترڅه غمونه هیر کړي.

دیوې شیبې لپاره چوپه چوپتیا شوه. مادافندي په بڼه کې د مړینې پیکه رنگه. لیدلای شو. هغه خپلې سترگې وغړولې، موزته یې وکتل او په ناست غزېې. وویل: ماته ډاکتر مه. راغواړئ، ځکه هغه به په خپل درمل زما گناه زیاته کړي. د مړیتوب ورځې تیرې دي اوزما اروا د آسماني خپلواکۍ غوښتنه کوي. کشیش هم مه را بولئ، ځکه دهغه دعاز ما گناه نشي کمولای، که زه گناه کار اوسم دهغه په دعا به جنت ته ولاړه شم، څرنگه

چې یو منجم دستور وټنگ لیکه. نه شي بدلولای، وگر نیزه اراده هم دڅپتن ارادې ته تغیر ورکولای نه شي خوزماله. مړینې څخه وروسته، هر هغه څه چې ډاکتران او کشیشان غواړي پریزدئ چې سړه یې ورسوي، ځکه زما پیری به خپل سفر ته. تر هغه دوام ورکړي چې دخپل هدف ساحل ته ورسيزي.

نیمه شپه وه چې افندي. دورستني ځل. لپاره خپلې ستومانې سترگې پرانیستي او سلما ته په څیر شو، هغه دغز یو کوښښ وکړ خوبو یالی نه شو، ځکه مړینې. دهغه غږ زندی کړی و..

هغه یو وار بیا خپل زور واز مویه. او په پای کې یې وویل: سلما! او ه ګراني سلما! هغه دسلما نوم څو وارې تکرار کړ او وروسته بیا چوپ شو. دهغه دمخ رنګ الوتې وه او ما دهغه پر شونډو. دورستني ځل لپاره یوه لنډه موسکا ولیده..

سلما دخپل پلار لاس ونيوه، سوړ وه. هغې خپل سر راپورته کړ او دپلار مخ ته په څیر شوه. دهغه پر بڼه د مړینې مخ پټه ونی غوړیدلی و. سلما دپلار د بڼې په لیدو سره هک پک شوه، په سترگو کې یې اوبه کې نه ښکاریدې، له ځایه نه ښوریده او ساندي یې نه ویلې. دیوې شیبې لپاره، هغې دبت غوړندې. په بې زړا ندوستو و خپل پلار ته کتل. وروسته بیا پر خپل پلار وپریوته او ویې ویل:

اوځه خدایه! پر ماور حمیزه اوزم-وز ماتې وزرې راجورې کړه.
افندي مړشو، اروايې دابدیت غېزې ته پنه یو وره او تن یې خاور
وته وسپارل شو. دهغه مال او جایدا د منصور ته په میراث ور سیدل.
سلما د عمر اوزدونا خوالر او رنځونو ته ایک یوازي پاتې شوه.

زه په خپلو غمونو او خیالونو کې دوب شوم. ورځو او
شپو وو، وروزمه د زړه وینې داسې زبېښلې لکه باز چې دخپل
ښکارو ینې زبېښي. ما په وار، وار هڅه وکړه چې د تیراژ
یدیو په لاسونو سره خپل غمونه هیر کړم، خو پایله یې دا وه چې اور
څوک په تیلونه شي وژلای. نورنځونو کرار کرار زما دسترگو دید او
داورید و حس کمزوری کاوه. ماله تروزمی څخه پرته بل څه نه لیدل
اود خپل زړه له دریا څخه پرته مې بل څه نه اوریدل.

-۸-

دلته ېدې ځای کې د باغونو او غونډو ترمنځ چې دبیروت ښارد
لبنان له نورو سیمو سره نښلوي. یوه کوچنۍ او ډیره لرغونې کلیسا پرته ده.
دیوالونه یې د مرمرو په سپینو ډبرو هسک شوي دي. شاوخوا یې د ښرنو،
بادانو او سپیدارو گسۍ ونې ولارې دي. که څه هم ډیر تاریخي قدامت لري
خود وخت له حافظې څخه هیڅه نه دي. شوي او څوک ورته ډیر ننگ

اورا تنگ ، نه کوي ، يوازي ميينان د لټه راځي او پدې ځای کې د خپلو پټوليدنو او کټنو تنده ماتوي .

ما په هره مياشت کې يوځلې د سلما سره پر همدې ځای پټه ليدنه او کټنه کوله . د کليسا پر ديوالونو کينلو عکسونو ته به مو په څير کتل او پر دې به مو خپل سوچ څغلاوه چې د فنيقيانو پيغلواو ځلميانو يوله بل سره څرنگه مينه کوله ، هغوی ښکلا او ښايست څرنگه لدا نڅه . موږ دواړو به تير وختونه يادول ، پر حال به مو بحث کاوه اوله را تلونکې څخه به مو ويره څرگندوله . پدې توگه به مو ورو ، ورو هغه پټ رازونه چې زموږ د زړونو په تل کې خوندي و ، راسپړل . د خپلې بد مرغۍ په باب به مو يوبل ته تر څې کيسې کولې ، هڅه مو کوله چې يوبل ته په خيالي راتلونکې ډاډور کړو . کله به دواړه په چوپو خيالونو کې د وېشو ، ترمې او ښکې به موله سترگو څخه پا کې کړې ، او د څو ښې موسکا به مو پر شونډو وڅغليده ، له مينې پرته هر څه به مو هير کړل ، تر هغه به مو يوبل خپلې غيږې ته راتياگناه چې زړونه به مو ځړوبه شول . وروسته به سلما زما شونډې ښکل کړې او زما زړه تنده به ، يې په خپلو مينه ناکو مچو ماته کړه . کله چې به هغې خپله د عاج په څير سپينه غاړه کزوله ماته ترې مچې اخيستي او د هغې بار خوگان به داسې سره کيدل لکه د غونډيو پر تندي چې

دگهېڅ لومړنی څرک څرگند شي . موز به تل د هغه ليرې افق ننداره کوله چې سپينې وريځې به د لمر لويېدو پړوخت د سلما د شونډو په څير سرې ښکاريدي .

موز يوازې پرمينه نه غزیدو ، کله کله به مو په نورو موضوعگانو هم مرکه کوله . يوه ورځ سلما په ټولنه کې د ښځو پر د رېځ وغزېده . د ښځو پر کرکټريې د تېرو نسلونو اغيزې وڅيرلې . د مېړه او ميرمنې ترمېنځ اړيکې ، رواني رنځونه اودوا د ه شوو ښځو بې برخې توب يې بيان کړ . زما په ياد راځي چې هغې به ويل : شاعران اوليکوال هڅه کوي چې د ښځې پر حقيقت ځانونه پوه کړي ، خو ترننه پورې د ښځې د زړه په پټو رازونو ونه پوهيدل ، داځکه چې هغوی له شهبواني پلوه د ښځو ننداره کوي ، خود هغوله جسمي زغښت نه پرته به بل هيڅ شی ونه ويني . هغوی ښځوته په سپکه سترگه گوري او پاي راز چلند به له کمزورتيا او غاړې ايښود نهې څخه پرتې بل څه پيدا نه کړي . نارينه تل نوم او شهرت رانيسي ، خو بيه يې ښځه پرې کوي .

زموږ په پټوليدنو او کتنو هيڅوک نه و خبر ، موز دواړو به په همدې کليسا کې لوبول سره پټ کتل . موز د کتونکو له سترگو څخه وير نه درلوده . هغه اروا چې په اور او وينکسو پسر مينځل شوې وي تر هغه څه ډېره

لورده چې خلک ورته شرم او مختوری وایي . د روان مرییتوب له قانون او ورستو دودونو څخه چې انساني احساسات زندی کوي ، خپلواکه ده . نوځکه دغه اروادڅښتن دپلار په وړاندې په لکه غاړه دریدلای شي . انساني تړلنې له اویا پیر یوڅخه راهیسې ککړو قانونونه غاړه ایښې ده ، اولاتراوسه دلوړواوتل پاتې قانونو په مانه پوهیږي . انساني سترگې د خراغ له تپې رڼا سره روزدې شويدي ، نه شي کولای چې دلمر رڼا وويني . رواني ناروغي له یونسلم څخه بل نسل ته په میراث پاتې کیږي او پېډای کې دوگړو په کړو وړو اوږي . هیڅوک ورته دناروغۍ په سترگه نه گوري اود بشري طبیعت یوه برخه یې بولي . که چېرې یو څوک ددغې ناروغۍ میکروبوونه ونه لري ، نوروته مختورن او بې پسته معلومېږي . هغه چاته چې سلما په دې دلیل یې پټه ښکاري چې دخپل میره له کوره بهروځي اوزما سره په پټه توگه لیدنې او کتنې کوي ، هغه ناروغ اود کوزرو ماغزوڅښتن دی ، ځکه هغه روغ او پتمن انسان ته د یاغي په سترگه گوري . دوی د حشر و پشه په تیاره کې په خاپوړو تگ کوي چې د لارویو توپښولاندې نه شي .

هغه بې گناه بندي چې له بڼديځانې څخه تېښتیدلای شي او ونه تېښتي بې زړه اودارن گڼل کیږي . سلما یوه پاکه او بې گناه بڼديوانه وه . دهغې وس نه بریده چې له مرییتوب څخه ځان خلاص کړي . . آيا هغه

بې شرمه و بولر ځکه چې د جيل له کړکۍ څخه شنو پسلونو اوارت آسمان ته گوري؟ آيا خلک به هغه د خپل مېړه لپاره بې وفا وگڼي ځکه چې له کوره بهروځي اودلته زما ترڅنگ کيښيني؟ څوک چې څه وايي، پر يزدئ چې ويی وايي. سلما له هغريمانا کوځم کوځه تيره شوېده چې نور په کې دوبيزي او هغه ځای ته رسيدلې ده چې وزليوان او ماران هلته نه شي رسيدلای. ښايي خلک زما په باب هم څه ووايي، خو پر يزدئ چې ويی وايي، ځکه هغه چا چې د مړينې سيوري ليدلای وي، دغلر له پټو وروڼو څخه نه ډاريزي. هغه سرتيري چې د تورو بربښنا اوترخېلو پښو لاندې يې دوينو سيلاوليدلی وي د کونيانو په کانوويشتلو خوانه بد وي.

-۹-

د جون د مياشتې وروستۍ ورځې وې، د دوبي تودوخه مخ په زياتيدو وه، خلکوله ښار څخه غرنيو باندو ته کډې کولې، د پخوا په څير يوه ورځ د سلما د ليدو لپاره کليساته ولاړم، له ځان سره مې د شعرونو يو کوچنی غورچاڼ هم واخيست. کله چې کليساته ورسيدم سلما ته د انتظار په شپو کې د شعرونو په لوستو بوخت شوم. د شعرونو په لوستو سره زما د زړه ليوالته لاهم زياته شوه، اوزه يې دهغه چپه باب

د ژور و خيالونر په تال و څنگه گولم چې له اوښكو په دكوستر گواو په زړه
چاودواندينښود خپلې ميتې، كور او كهول په پريښوولو او ويستل شول. يوه
گرې وروسته ما كتل چې سلما د كليسا خورا ته راروانه ده، پرلاره داسې
څنگيده چې تابه ويل دگر دې نړۍ غږونه پر خپلواو زو وري، څنگه چې
هغه كليساته راننوته مادهغې په بڼه او سترگو كې يودو. بدلون احساس كړ
او وې غوښتل چې پدې باب له مغې څخه تېوس و كړم

سلما و پوهيده چې زما په ذهن كې څه تيريزي، هغې زما
پرسو خپل لاس كښيښووه او وې ويل: گرانه ماته راټنډې شه!
زما خبره واوړه! پدې شيبه كې چې بيلون موزدواړه دتل
لپاره يوله بله جلاكوي، پريزده چې ستا په ليدو خپله تنده ماته
كړم. ماله هغې څخه وپوښتل چې آيا ستا مير زموږ په پټه ليدنه كتنه خبر
شوي دي؟ هغې په خواب كې وويل: زما مير، زما پر وانه لري. همدغه
راز هغه نه پوهيزي چې زه خپل وخت څرنگه تيروم. ځكه هغه دهغو بيو زلو
نغو نوسره په سات تيرۍ بوخت دي چې نيستۍ او اړتيا د بدن نامۍ كندې ته
پريستي دي. دغه نجونې چې دخو اوو لپاره خپل جسم خرڅوي په وينو اوو-
ښكو واخييل شوي دي

ماتېوس و كړ: ستادراتگۍ مخنيوي څه شي كړي؟ آيا ستا خپله اروا
نوزديك تان غوښتنه كوي؟ دهغې سترگې په اوښكو كې شوې او وې ويل:

نه گرانه! زما رواز موز د بيلته نه غوښته نه کوي ، ځکه ته زما د ځان يوه برخه يې ، زما سترگې ستا پديد ونه ستو مانه کيږي ، ځکه ته هغوي ته رڼا ورکوي . که چيرې قسمت غوښتي وي چې له اټکريه سره د ژوندانه پر سرته او کړکيچنه لار رهي شم ، آيا منلی شم چې تاله ځان سره د دې لارې ملگري کړم . هغې زياته کسره : زه تولاې خبرې نه شم کولای ، [ځکه زما ژبه له ډيره درده گوزنگي شویده ، شوندي مې د پيوسې په سپڼسي گډل شوي دي ، ټول هغه چې ناته يې ويلای شم هغه زما ويره ده . ويريزم نه چې ته هم زما غوندي په هغه لومه کې ونښلې چې زه په کې نيتې يم .

ما بيا وپوښتل : ستا مقصد څه دی ؟ اوله چا څخه ويره لرې ؟ هغې خپل مخ پخپل ولاسونو پټ کړ او وپيل : مذهبي مشر پوهيدلی دی چې زه په هره پياوشت کې يوځلې له هغې گوړڅخه چې هغه مانه کيندلی دی ، بهر وځم . ما تپوس وکړ : آيا کښېن زما اوس تا پر پټه ليدنه کتنه خبر شويدي ؟ هغې وويل : که چيرې هغه خبر شوی وای نوزه به هيڅکله دلته نه وای راغلې اوس تا تر څنگ به نوای ناسته ، خو هغه شکمن شوی دی او خپل ونو کړانوته يې خبر تيا ورکړيده چې زما څارنه وکړي . زه احساسوم چې دننه په کور او بهر پر لاره تولاې سترگې ما څاري ، تولاې گوټې زما خواته اشارې کوي او ټول غوزونه زما د زړه پټې خبرې اوري .

ديوې شيبې لپاره هغه چوپ شوه ، پداسې حال کې چې پر بارځو-

گنويې تر مې اوښکې بهيدې ماته وويل: زه له کشيش څخه نه ويرېزم
ځکه او بولا هو کړې له دو بيدو څخه نه ويريزي، خوزه ډايريزم چې ته
به دهغه په لرمه کې ونښلې او دهغه دنارواو وښکار به شې. ته لاتراوسه
ډير ځوان او دلر دورانگو په خير خپلواک يې. زه له خپل قسمت څخه
چې زما سينه يې په غشوسوري کړيده ويره نه لرم، خو ويريزم چې
دغه ماربې ستا پښه وچيچي او تابه دغره څو کې ته له خنلو څخه وځنډوي
اوستاروښانه راتلونکې به په تياره بدله کړي. ما وويل: هغه څوک چې د
رښاورځې مارانونه وي چې چلې اودتور وښوليسواونونه وي دارلسی تل
غوليزي. خو واوره سلما! آيا بيلتون له ناوړواوسپکو کزونو څخه دځان
ساتنې يوازینی وسيله ده؟ آيا پر موزدمينې او خپلواکۍ تولاې لارې تړل
شويدي او بويه دمړينې شيطانانوته ځانونه وسپارو. هغې په ځواب کې
ويل: نورڅه نه دي پاتې، بويه بيلتانه ته غاړه کيزدو.

مادهغې لاس ونيوه او په هيچانې توگه مې وويل: موزديوه او زده
وخت لپاره دنوروارادې ته غاړه کشينيووه. له هغې ورځې راهيسې
چې موزوليدل بياتراوسه پورې په رند وسترگو دبل په پله پسې رهي
يو او دهغوی دبو تانولمانځنه کوو. موزد کشيش په لاس لکه پندو-
سکې لږ بيزو، هرې خواته چې وغواړي غوځاروي مو. آيا موز دومره
اړيو چې بايد دمړينې ترشيبې دکشيش غوښتنوته غاړه کشيزدو؟ آيا

موزته څښتن دژوندانه سادې لپاره راكړېده چې دمرينې ترپښويې
لاندې كړو؟ آياخپلواكي په مرييتوب وركېږي؟ هغه څوك چې دخپل
زره اوړپه خپلولا سونه وژني دآسماني قانون له مخې كافركښل
كېږي. هغه څوك چې دظلم او تيري په وړاندې نه پاڅيږي. خپله بې
نياوه او بې انصافه ښكاري.

گرانې سلما! زه لتاسره مينه لرم او نه هم له ماسره، مينه يوه
ارزښتناكه خزانه ده، حساسو او ستروارواو ته دڅښتن دالي ده. آيا دغه
خزانه هيسته واچو چې څو گڼ يې ترپښولانسې كړي؟ دانسې له
ښكلاواريان تياڅخه څه ډكه ده، نوموړولي پدې سم څه كې چې كشيښ
موزته كيندلې ده، هستوگنه وكړو؟ ژوند له خوښۍ او خپلواكۍ
څخه څه ډكه دي، نوموړولي دغه دروند جغ له خپلې غاړې څخه
هيسته ونه غورځوو او د خپلو پښو پورې ترلې څڅيږو. نه مات نه
كړو؟ پاڅيږه! راځه چې داهيواد اودمرييتوب پرېزدو، له دې
ځاي څخه هغومره لرې وتښتو چې دغولاس راونه رسيږي. راځه
چې دسمنډرغاړې ته ورشو، او په بېړۍ كې داخواغاړې هيوادونو ته
په سفرو لاړشو. هلته به له مينې او خوښۍ څخه ډك ژوند ځانته جوړ
كړو. گرانې سلما! ځنډمه كوه! ځكه داشيبي موزته دپاچاهانو تر تاجو-
نواو پرېښتو تر پلازونو ډيرې ارزښتناكه دي. راځه چې درنډسې

ولار شوو، اوله دې شار و مير و خمه د سرو گلانو کروندو ته و تښتوو .
 سلما خپل سرو ښور اووه ، د کليسا پر چت يوه ناڅرگنده شي ته پسه
 څير شوه ، پر شو ښوويي يوه غمجنه موسکاو خغلیده ، لږ وروسته يې وويل :
 نه نه گرانه ! خښتن له زهرو دکه پيااله ماته په لاس را کړه ، چې بايد په
 بشپړ زغم يې تر پايه وڅښم . زه نورد يني او هو ساژوند ارزښت نه لرم ،
 له ماسره اوس دخواژه اونیکمر غږ وند کولو لپاره پوره وس په واک
 کې نشته ، يوه مرغی نه شي کولای چې پخپلو ماتو زرو پورته هوا ته
 والوزي . هغه سترگې چې د ډيوې له تنې رڼا سره روزدې شوې وي ،
 د لار رڼا ته نه شي کتلاي . ماته دنیکمر غه ژوند خبرې مه کوه ځکه د
 هغه ياد ماڅور وي . دهو ساژوند په باب هم مه غږيزه ، ځکه دهغه
 سيوری ماڅاروي . زما سترگوته وگوره ! هغه سپيڅلې ډيوه به دروښه-
 يم چې څښتن زما د زړه په ايرو کې لگولي ده . ته ښه پوهېږي چې زه
 لتاسره هغو مره مينه لرم لکه يوه مور چې يې له خپل يوازيني بچي سره
 لري . مينې ماته رازده کړل چې تاه بدمرغی څخه وژغورم . زما مينه
 په اور سپيڅلې شوې ده ، ماته پرېږدي چې لتاسره يوه لرې هيواد ته
 ولاړه شم . مينې ژماتولې ځواني غوښتې وژلی دي ، د دې لپاره چې
 ته خپلواک اونیکمر غه ژوند ته مخه وکړې . هغه مينه چې دځوانی
 له وينتوب سره يوځای منځ ته راشي اود بې پته ساتيری په غيږه کې و ده

و کړي ژرمري، خو هغه مینه چې د اور او پراخ اسمان پر ګو ګل ووزيږي، د شپې درازو په ملتیا ځمکې ته را کښته شي، هیه شکرله نه مري اوله څښتن څخه پرته د بل هیچا در نښت ته خپلې سر نه ټیټوي.

پرون پوه شوم چې کشیش دخپل وراره له کور څخه زما دبهر وتلو مخنیوی کوي اوزما یوازینی خوشا ټیار څخه اخلي نودخپلې کوتې له کړکۍ څخه مې دباندې سمندر ته وکتل اود پورې خوا پر اخوا هیوادونو در نښتۍ خپلواکۍ او ځاني واکمنۍ په فکر کې دوه شوم. پدې وخت کې ما احساس وکړ چې ستا تر څنگ ولاړه یسم او لاسره یو څه ژوند کوم، خودغه ټولې وسوسې چې دښځې زړد روښانه کوي او هغه دورستو د ودونو سره د مقابلې لپاره هڅوي زه یې خپلې کمزورتیا ته په ځیر کړم، ما په رت، رت وژړل اوداوبڼکو په اور نښت کې مې ستا دمخ تصویر ولیده. تاهاته په ځیر کتل، او ستا هغه خبرې په یاد راغلې چې یو وخت دې ماته کړې وې: «ګرانې راجه - پریزده د سختیو په وړاندې لکه ځلې ټنګ ودریږو، پریزده چې د زړه وروستیرو په ځیر دغلیم له ګولیدو څخه ونه ویریږو، که موږ وژل شونو شهادت به وگټو او که بریالي شوو نو د اتلانو په ځیر به ژوند وکړو. د کړاوونو اوسختیو زغم له ماتې او په شا کېدنې څخه ډیر ښه دی. ټنګ چې د دیوې په مینه ځان وژني له سارایي موزک څخه

چې په سوره کې ځان پټوي دیرې ښیګڼې لري،
 گرانه! هغه مهال چې مړینې زما دپلار پر کت وزرې و غورولې
 تاخپلې خبرې ماته واورولې او پرون چې زه د غمجنو اندېښنو په اور
 سوزیدم په یاد راغلې. ستا د خبرو په یادولو زما غمونه هیر شول،
 کمزورتیا مې له منځه ولاړه او ددې زندان په تیارو کې راته دیو ډول
 خپلواکۍ احساس پیدا شو. پوه شوم چې زموږ مینه لکه سمندر ژوره ده،
 دستورو په څیر لوره او دهسک په شان پراخه ده. زه دلته راغلم چې
 تاوگورم، زما په کمزورې اروا کې اوس نور څواک راویش شوی دی
 اودا څواک ددې وړتیا لري چې خپله خوښي ستا له ښیګڼې او درنښت
 څخه څار کړي.

په نورو وختونو کې چې به کله دې لځای ته راتلیم په خپلو پښو کې
 به مې درانده ځنځیرونه احساسول، خو نن دیوې نوې پریکړې سره
 دلته راغلې یم. پخوا به دې کلیسا ته دیوې سپی تللې اروا په توګه راتلیم
 خراوس دیوې رږه ورې ښځې په څیر چې د زغم او سر ښیندنې په اړتیا
 پوهیږي دلته راغلې یم. غواړم چې تالسه خپلې زړه خوږې اروا اونا
 پوهی کسانو له ځور څخه وژغورم. زه به تلن دیوه ریز دیدونکي
 سیوري په څیو ستا تر څنګ کېښناسم خونن زه راغلې یم چې دڅښتن
 په وړاندې خپله ریښتینې څیره تاته دروښایم.

زه هغه بوتې ته ورته يم چې په سوري کې زرغون شوی وي خو نن
مې خپلې ځانگې د لمر ربانه غز وای دي.
گرانه! زه دلته راغلې يم چې له تا سره خدای په امانې وکړم، زه
هيله کوم چې زموږ په مخه ښه بز وږ دمینې په شان ستره او هیبتناکه
وي. ږیزه ده چې زموږ په مخه ښه داسې اور ته ورته وي چې مللا کږ وي
او ځلایې زیاتوي.

سلما اجازه نه را کوله چې وغږېزم یا اعتراض وکړم. خو هغې په
څیر ماته کتل، په سترگې کې یې اوبه. یې ځلیدلې، له بڼې څخه یې ښه پر
درنښت ښکارېده او داسې ایسیده چې تا به ویل آسماني پرښه څه کې
ته را کوزه شوې ده. وروسته هغه پر م راوغورځیده، خپل مړ وندونه یې
له ما څخه راټاو کړل، غږې ته یې تینګه کړم او زه اشو: داسې یې په
یو نا آشنا ډول وزبېښلې، ماله هغې څخه دغه راز چلند پخوا هیڅکله
نه ولیدلی.

لمر پر یوت او خپلې وروستی وړانګې یې د ځان پې ورو، ورو له
باغونو او څنگلونو څخه راټولولې. سلما د کلیسا منځ ته رونه شوه،
دیوالونو او کنجونو ته یې داسې په څیر کتل چې تا به ویل څرګند شوي
عکسونه اوسمبولونه د خپو سترگو په رڼا روښانوي. هغې وویل:
او خدايه! مادګلانو دامیل پرځای داغز یو امیل پرغاړه څرګولنی دی.

دخوز بویه عطرونو پرځی یې ځان په اوښه کړ او وینو لمبولی دی .
د شرابو پیا له مې هیسته غورځولې ده اوله ترخوز هروڅخه مې گوت
کړیدی . زما سوالونه ومنه اومانه د زغم کولو وس را کړه !

وروسته هغې ماته وکتل او ویې ویل : اوس به زه په خوښۍ سره
خپلې تورې سمځې ته ستنه شم . پرما زړه سوی مه کوه ، اوزما پر حال
هم مه خراشینۍ کیزه ! ځکه هغې اروا چې د خښتن سیوری لیدلې وي له
هیڅ راز شیطانې اروا څخه نه ویرېزي . هغه سترگې چې په آسماني
رنبا بیره شوې وي دنړۍ هیڅ رنځ یې نه شي پتولای .

سالماد خپلو خبرو په پاتې کې له ما څخه دخپل میره کورته ستنه شوه .
زه دخپلو چورتونو په سمندر کې ډوب پاتې شوم ، دانساني کروړو په
فکر کې ژورولارم .

هغه ارواگانې راته پخپل خیال کې راغلې چې د ژوندانه تراړیدي بیانوي ،
دهغو آسماني ناوو سوچ را پیدا شو چې ده یې ، غم او ابدیت سندرې
بولي . شپه راروانه وه ، زه هغه مهال له خپلواند یښو څخه بهر شوم
چې دېن پرلاره دکور خواته روان وم . مادسالماهره ځانگړې خبره له
ځان سره تکراروله ، تر هغه مې دهغې چوپتیا وکړه وږه ، دهغې اوښکې
اومراوې بڼه په یاد راتلل چې دبیلټون په مانا او دیوازیتوب په دردونو
پوه شوم . دلومړي ځل لپاره د حقیقت راڅرگندشو :

که انسان خپلواک هم وزیري خودهغو دودونومری بهوي چې دهغوی نیکونومځ ته راوړي دي ننني ځلي او نڅرخنه د سبا پر تیاگو دودونو اوړي ، د پرون ورځې غاړه ایسینوونه دنن ورځې قانون دی. پردغه شپه ، ماډیر ځلې پروانې قانون خپل سوچ وځنلاوه چې سلما یې څنگه، دې ته اړ کړه چې مړینه پر ژوند غوره وبولي. ماډیره هڅه وکړه چې د سر ښندنې ویاړ د یاغیتوب له خوشالتیا سره مقایسه کړم او پدې ځان وپوهوم چې کوم یو یې ښکلی او د درنښت وړ دی. خو تر ننه پورې یوازې دیوه شي په رښتیا یې پوه شوم او هغه (اخلاص) دی چې تېرو چارو ته ښکلا او درنښت ورکوي. دا اخلاص و چې له سلما څخه یې د سپی ځلي مینې پر بنټه جوړه کړې وه .

- ۱۰ -

د سلما له واده څخه پنځه کلونه تیر شول. اولاد یې نه کیده چې دهغې او دخاوند ترمنځ روانې اړیکې ټینګې کړې او دهغوی خوا وهونکې ارواګانې سره یوځای کړي .

شنبې ښځې ته هر چیرې په خواړه سترګه کتل کیدي ځکه زیات شمیر نارینه غواړي چې خپل ځانو نه دنسل او زوزاد پواسطه ابدې کړي . ځنې مړ نه خپلر شنبو ښځو ته د ښمن په سترګه گوري ، له

هغوی شخه کر که کوی ، ترینه تینتی او مرینه ورته غواری . منصور یوله دغه راز نارینه وو شخه و ، لکه قبر حریص او لکه فولاد پر زره سخت و . دماشوم دنه لر او له کبله ، هغه له سلما شخه دهغې له بشکلا او خوژ تیا سره سره ژوره کر که کوله .

هغه ونه چې په سمخه کې راشنه شي هیکله دمیوې حاصل نه ور کوي . سلما هم چې دژوندانه په تروزی کې اوسیده ، له لمنې شخه بې اولاد نه زیږیده . بلبله په کپس کې خاله نه جوړوي ترڅو خپلواکه نه شي . سلما دیوزلی بند یوانه وه او څښتن نه غوښتل چې د هغې په برخلیک یوبل بند یوان هم اخته کړي . دېن گلان د طبیعت له مینې شخه راپد اکیزي ، د خلکو کمکیان دمیتې او خواخوږی گلان دي .

د سلما سره په کور کې هیچا خواخوږي نه کوله ، هغه تل د څښتن په وړاندې پر گونډه و کیده اوله څښتن شخه یې د خل خوریدای زړه د کراری لپاره دا ولا دغوښتنه کوله . په پای کې دتور تمې سمې ونه وغوړیده او په میوو را غله . سلما خپل زولانه شوي لاسونه د څښتن لور ته وغزول او له هغه شخه یې دارزښتناکې دالی هیله و کړه ، له مور کیدو شخه پرته ، هغه د څښتن په بل هیڅ راز سوغات نه خوشالیده . هغې په بې صبری سره دهغو ورځو انتظار گاله چې کله به څښتن هغې ته آسماني سندره یعنی دهغې دماشوم غز په غوږونو کې واوړوي . هغه پد او بشکو د کوستر گور وښانه

راتل-ون-کې ته سترگې پرلار وه. دغوايي مياشت وه چې سلما د لنگون په درد پريوته. تر لاه شپه له دردونو څخه پر کتېر غړیده، پر لاه پسې يې ژړل، پخپله بيوزلی يې ساندي ويلې، د ژوند او مړينې په پښو کې يې اوبښکې تو يولي.

د هېڅ مهال، د هغې له لمنې څخه هلاک وزيږېده. سترگې يې پرانستې، موسکيدونکو مخوتوته يې وکتل، سترگې يې بيرته پټې کړې او د لومړي ځل لپاره يې په ژرغوني غږ وويل: آه! زما ماشوم، دا يې دهغې ماشوم په ورينمين تروني کې وپېچه او د خپلې مور تر څنگ يې واچاوه، خو دا کتر سلما ته په ځير کتل او په خواشينۍ سره يې خپل سر ښور اووه. د ښادۍ او خوشۍ په زوږ دچم او نه خله له خوب څخه را کښنا ستل او د منصور کره دمبارکۍ وياواړه په بېره ورغلل. خو دا کتر په اريانياسره سلما او دهغې ماشوم ته په ځير کتل او خپل سر يې ښور اووه. نو کرانو په تاو او سره په منصور زيری وکړ، خو دا کتر د نهيلۍ په سترگو سلما او دهغې ماشوم ته په ځير ځير کتل.

څنگه چې له راوخوت، سلما خپل ماشوم سينې ته واچاوه، هغه د لومړي ځل لپاره سترگې پرانستې او خپلې مور ته يې وکتل. لږه شېبه وروسته هغه ورپه ديدله او د تل لپاره يې سترگې پټې کړې. دا کتر د سلما

له غيزې څخه ماشوم واخيست او پر څخ يې رنځې او ښکې تويې شوې.
له ځان سره يې وويل: دخو شپږو ميله وه.

ماشوم هغه مهال له نړۍ څخه سترگې پټې کړې چې گاونډيانو دهغه دېلار سره يوځای د کور په ستر سالون کې ښادۍ جشن لمانځه اود ما شوم په روغتيا يې ج و ته پورته کو ، سلسا ډاکټر ته وکړ او هيله يې ور ځينې وکړه ، زما شوم ماته را کړه و پرېده چې خپلې سينې ته يې واچوم . که څه هم ماشوم خوشي يې دمخه پر وى وخوځامونود چنگو لو کړنگى لا اوريدل کيده . هغه د سپيد وېر مهال وز يزيده اود لمر څرک پر وخت له نړۍ څخه تير شو . د يوه تصور په څر ښځ ته راغى ، د يوه اسويالي په ډول مړ او لکه سيورى فنا شو . هغه ژوند ونه کړ او خپله مړيې له غمونو نه ژغورله . دهغه ژوند د شپې په پي سره پيل او دور ځي پيل سره پي ته ورسیده . دهغه ژوند د پر چې يوه څڅکې ته ورته و چې د شپې له سترگو څخه و څښيده او د لمر څرک پر رڼا له منځه ولاړ . داوبو څخه په يوه مرغره د سمندر غاړې هرا باسې او په بيرته ستندلو کې يې داوبو تل ته ليز دوي . هغه گل چې د ژوندانه له غوتۍ څخه تا - زه غرر يسل لى وي د مرگي په منگو لو له منځه ځي . د ماشوم په راتگ سره د سلسا د زړه د يوه روښانه شوه ، خو په بيرته هکک يې د مړينې پر تبه پريوته . دغه راز دى دانسان ژوند ، د ملتونو

ژوند، دلبر، سپونې مې او ستورو ژوند:

سلما ډاکټر ته په څير وکتل او پر هغه يې چيغه وکړه: زما ماشوم ماته را کړه، پريز ده چې زما تر څنگک ويده شې؟ ماته يې را کړه پر- ي زده چې هغه ته خپل تي ورکړم؟ ډاکټر سلما ته تيت شو، دهغه غږ په ستوني کې زندي شو او اژه شيبه وروسته يې وويل: ميو مې! ستا بچي مړ شو، د زغم نه کار واخله! ددې خبر تيا په اوريدو سره، سلما يو څو ډار ونه کړې کړې وکړې، د يوې لنډې شيبې لږه کړارۍ څخه وروسته هغې وځنډل، پر ژوندويې يوه دا سې مـوسکاو بريښيد ه چې تابه ويل کوم څيز يې مونږ لې دی. هغې په کړارۍ سره بيا وويل: زما ماشوم ماته را کړه! ماته يې راوړه! پريز ده چې د هغه مړی ووينم!

ډاکټر مړ ماشوم سلما ته وروړ او د هغې په غږ کې يې واچاوه، هغې خپلې غيږې ته راټينگ کړ. وروسته يې خپل مخ د ديوال خوا ته وگرځاوه او خپل مړ ماشوم ته يې وويل: ته راغلې چې ماله ځان سره بوځې! ته راغلې چې ساحل ته د وتلو لاره راوښايې! گرانښه بچيه! زه دلته يم، زما لارښوونه وکړه، پريز ده چې لږه دي تورتې سمه شي څخه وښته و. يو خوشيې لانا وې تيرې چې دلبر وړانگې نه کړکۍ څخه کوټې ته دننه ننوتې او دوه کړاړ جسد و نه يې روښانه

کړل . پر هغوی د مړینې سیوری پروت و او په ابدې خوب ویده شوي وو . دا کتر په اوشلانو سترگوله کوتېې څخه به پروت اود کور غري يې له پینې څخه خبر کړل : د خوښې جشن په ویر بدل شو . منصور له خپل ځای څخه ونه لټیده ، خپل شراب يې خپل ، او اسي ایسیده چې گوندې هېڅ نه وي پېښ شوي . هغه نه څه وویل اونه يې اوشکې تسوي کړې . . .

د مړینې په دوهمه ورځ ، سلما د خپل واده په سپینو کالو کې د جنزې پر کټ ایښوون شوې وه ، په غیز کې يې ماشوم پروت وه . د هغه تابوت د مور غیزه اود هغه قبر د مور بې ساسینه وه . دوه مړه جسد ونه په یوه کټ کې لیزدول کیدل . زه له نوروسره یوځای د جنازې پسې روان شوم ، په بشپړد رنښت مې ترادیرې پورې د سلما اود هغې د ماشوم ملتیا وکړه . په ادیره کې کشیش د عاویل پیل کړ ، خړ پرتله يې د غم او خراشینۍ نښې نه ښکاریدې . کله چې يې د سلما او د هغې د ماشوم جسدونه یوځای تېرته کښته کول ، د ولاړو کسانو له منځ څخه یوه وویل : زه په خپل ژوند کې د لومړي ځل لپاره وینم چې دوه جسدونه یوځای خاورو ته سپارل کیږي . بل وویل : داسې ښکاري چې ماشوم له ظلم څخه د خپلې مور د ژغورنې لپاره راغلی و . دریم تن وویل : منصور ته وگورئ ! هغه داسې نه بریښي

چې پريوه ورځ يې خپله مېرمن او ماشوم دواړه له لاسه ورکړي وي . څلورم تن وويل : کشيش د هغه کاکادۍ ، سپاسه بلسه بله يه بڼه ورته واده کړي .

کشيش د عالومني ته تر هغه دوام ورکړ چې دواړه جسدونه خاورو ته وسپارل شول . وروسته د جنازې برخه والو کشيش اود هغه وراره منصور ته د زړه صبر وغوښت ، خوزه له خلکو څخه جلا په يوه گريزي ځای کې داسې چرپ ولاړوم چې تا به ويل ماله سلما سره هيڅ ډول اړيکي نه درلودل . خلک ورو ، ورو خپرېدل ، په اديره کې يوازې ازه او قبر کيندونکي پاتې شوو . څنگه چې هغه ته نژدې شوم نو ترې ومې پوښتل : آيا په ياد درځې افندي چيرته ښځه دی؟ ديوې شينې لپاره هغه ماته په ځير وکتل او په خپل لاس يې د سلما قبر ته اشاره وکړه او ويې ويل :

دله په همدې ځای کې ، ما په همدې مريستون کې د هغه لور د هغه پر هلوکو ، او د هغه د لور پر سينه مې دهغې ماشوم خاورو ته وسپارل . ما هغه ته وويل : اودلته تازما زړه هم پخاورو کې ښځه کړه . څکه چې قبر کيندونکي له چينا رونو څخه پټا کيده نو بې واکه د سلما پر قبر ور پريوتم او په چيغو چيغو مې وژړل . له اوبو دوکلونو رهيښي زه تل دلته راځم او تر اوسه دهغې پر قبر ژاړم .

خواجہ احمد عباس دہندی لیکو الوہی مستر فی غر نجف دسرفند ویا نو لدی
دی۔ پ ار وہ ہندی اداکنگری می مہو بیکی کوی تا شوژور نالست فسم۔
جور وکی و دکنو نو کسو لیکو کی دی۔ دھمرا وانی جائزہ می غسی رہ۔

نوتاسي ٽول غواري پوهڻي ڇي پرڻه خاندانم ؟
 غواري پڻه دي راز پوهڻي ڇي يوسري ڇوڻڪه کولائي شي دم پڻي پڻه شيبو کي هم
 وڃاندي ؟
 ڊاڪٽر صاحب !

په خپل سوچ کې مه ډوبيزه!

کتنه ځي ته دې ستون شه، د کونډينو مخلوط او د سپړينو گولي وپلوره!

ته ماله دې حتمي مړينې څخه، نه شي ژغورلای!

اوس ماهي څوک نه شي ژغورلای.

ځکه زه يو تپ نه لرم، دوه ځايه په چروژورتې شوی يم، يو

ځای له خټ څخه، چې تپ آن تر څيگره رسيزي او بل ځای پر خټه

وهل شوی يم.

وگرره کولمې مې دباندې راوتلای دي!

نواوس تاسې ټول انتظار باسي چې له ما واورئ پر څه خاندېم؟

ښايي تاسې ته اريانوونکې و بريښي يو څوک چې د مړينې په حال

کې هم وي کوم خندنې څيز يې خندولی شي؟

اوس نو ټوله کيسه داسې پيل کېږي. د کيسې په اوږدو به ډير ژر

قانع شئ چې د مړينې او ژوبلې په حال کې ولې خاندېم؟

له اوس نه، څه د پاسه دوې مياشتې دمخه ماه شه وکړه چې ځان ته

مخگرگنده کړم، زه څوک يم؟ مسلمان يم که هندو؟ سيلک يم او که برهمن؟

نيستمن يم او که شتمن؟ له ختيز پنجاب څخه، يم او که له لويديځ

څخه، د لاهور اوسيدونکی يم او که د امرتسر؟ له لاور پندې څخه راغلی

يم او که له جلندر څخه؟

نه يوازې ما په خپله بلکې نورو هم ډير کوشش وکړ چې زما هویت ،
زما کاست ، زما مذهب اوزما تير پيدا کړي خو هيڅوک په دې بريالې
نه شول. اوس ناڅاپه زما حافظه په داسې شيبه کې بيا په کار پيل شوه
چې زه مرم.

ډاکتر صاحب!

پر مام، خنده! ستا مرسته مانه شي ژغورلای!

اوس دنړۍ هيڅ يو ډاکتر، اله مړينې څخه نه شي ژغورلای .

ستاجراحي له ماسره مرسته نه شي کولای، پر دوه مخايو نو داسې
تېلي شوی يم چې نه شي کيدای کوم يودم څه عمليات شي. که ما
ستونې ستاغ واچوې چې خپته مې وگنډې او کولمې مې بيرته پر
مخای کړې نو زما دخت له تپ څخه به وينې دارې ووهي او پخوا تردې
چې دتپ گنډل پای ته ورسيزي زه به مړ شم. که چيرې وغواړې
دشاتپ مې دم څه عمليات کړې نو تولاې کولمې به مې دبانډې راووتخي
مه اريانيزه!

زما کيسې ته غوږ کېږده!

څه دپاسه دوي مياشتې پخوا، له يوې اوزدې کوماو بې سلی څخه
وروسته زه په هوش راغلم او خپل ځان مې دنوي ديالې په دولتي
روغتون کې بيا موند.

دغه مهال ډاکټر لاء ماته تپوس وکړ:

ستانوم؟

ما پر خپله حافظه ډیر زور واچاوه خو بریالی نه شوم.

هغه ته مې وویل:

څه به یادنه راځي.

ډاکټر بیا وپوښتل:

هندويي که مسلمان؟

خوزه بیا اړ شوم چې ورته ووايم:

په دې هم نه پوهېزم.

ماته دخپل تیر مهال په باب هیڅ په یاد نه را تلل. زه نه پوهیدم چې دکوم دین اومذهب لاروی یم. له کومې کورنۍ څخه یم، واده مې کړی او که نه. دخپل عمر په هکله هم څه په یاد نه را تلل. لنډه دا چې هر څه مې هیر کړي و.

ماله خان سره فکر کاوه چې ځوان یم خو کله چې مې په هنداره کې خپل ځان ته وکتل گونځې مخ، کوراغې سترگې، سپینه زیره اوزړه څیره مې درلوده په هنداره کې ماته خپله بڼه بشپړه نا آشنا ښکاره شوه او په خپل ټول عمر کې ما دغه ډول څیره نه درلوده.

په نوي ډیلي کې ډاکټرانو ډیرې هڅې وکړې چې ماته زما

حافظه بياراستنه کړي خو بريالي نه شول. ما په خپله هم ډير زيار وايست
 ځکه دخپل ځان او دخپل نامه له پيژندلو پرته، ماته داسې ايسيدنه چې
 گوندې حقيقي شتوالی نه لرم او په مړو کې شميرل کيږم. دنورو کسانو
 له خواې څخه همدغومره پوه شوم چې دتباي مهاجرو په ډله کې چې زيات
 شمير يې پروغتون کې مړه شول، له پنجاب څخه دلته راوړل شوې يم.
 ماله دا کنړ څخه وپوښتل، دغه ټول شمير ته بيان چې دلته راوړل شوي دي
 مسلمانان دي که هندوان يا سيکان؟

هغه په ځواب کې وويل:

دته بيانو په ډله کې ددرې وارو مذهبونو لارويان شته دي. دلاهور
 او امرتسر ترمنځ پردوو ځانگړو اورگاډو چې په يوه کې مسلمانان او
 بل کې هندوان اوسيکان سپاره وو، داړه مارانوداړه وکړه. اورگاډي
 رسول، ډير مسلمانان، هندوان اوسيکان مړه او تبليان شول. په يوه
 اورگاډي کې د مهاجرو هندوانو سپرلۍ وې چې له لاهور څخه امرتسر
 ته تللې او په بل کې مهاجر مسلمانان له ختيز پنجاب څخه لاهور ته
 روان و. دشبې ډير ولسو بجو په شاوخوا کې تر اورگاډي لاندې چې پرېله
 تير يده يو بم والوت. اورگاډي او رواخيست له ډله څخه کښته پرېوت
 او توتو ته تونه شو. په دې پيښه کې ډير مړه او نور زيات شمير ته بيان شول.
 درېل گاډي وروستۍ برخې سپرلۍ چې ژوندي پاتې شوې وې دډاړه

مارو په گوليو چې په ځنگله کې پټ شوي وو ولگيدې . تېپيانو خپل ځانونه د شپې په تور تم کې دډاره مارو له سترگو څخه پټ کړل . څه د پاسه يوه گړی وروسته له مخامخ لوري څخه بل اورگاډی د پېښ ځای ته راورسيد او له ورته برخه ځکه سره مخامخ شو . ددې ريل گاډي تېپيانو هم د شپې له تور تم څخه په گټه اخيستو دهغې غاړې په نژدې ځنگله کې ځانونه پټ کړل .

سبا گهيځ کله چې هندي او پاکستاني سرتيرو دبريد پردوارو غاړو گزمه کوله ډير مري او تېپيان يې پيدا کړل . د مرو او تېپيانو تړونځ يو له بله دهندو او مسلمان توپير نه گیده . زه هم ددوی له ډلې څخه يو تن وم . چا چې زه امبولانس ته خيژولی وم يوه ورځ يې راته کيسه وکړه چې په وينوليت پټ او داسې دسړيد پر کرښه پروت وې چې پښې دې د پاکستان او تنه دې دهند په خاوره کې وه . د بريدنوې کرښه چې له يوې کروندې څخه تيریده ، دهند او مسلمان په وينو ټکه سره وه . د دواړو وينې يوځای بهيدلې او گډې شوې وې . نه چادهغو دوينو توپير کولای شواو نه يې يوله بله جلا کولای شوې .

پرهيز گاره مړلانا !

ماته دغه راز په څيرمه گوره ! ځکه زه پوهيزم چې ستا په فکر کې څه درگړځي ؟ مه هپروه چې مرم او هر سړی د مړينې په وخت کې هم پر

هر څه پوهيزي ته غواړي له ما واورې چې ووايم زه مسلمان يم او پخوا تر دې چې له نړۍ سترگې پټې کړم خپلې اسلامي ټولنې ته د بڼه خدمت په خاطر زما د بڼخو لوتيارۍ ونيسې ! او ته مهاشاجي صاحب ! له ما غواړي ووايم چې هندو يم او دخپل درم ساواک سينگک دخوښۍ لپاره په اور کې زما دسو ځولو دنده پر غړه واخلي !

ما اوريدلي دي چې دلته په بمبي کې پارسيان خپل مري دځناورو دخوړلو لپاره په دښته کې اچوي . خوزه نه پوهيدم چې دلته داسې سري خورو نكي انسانان هم شته چې تومرينې دمخه وژواندي سري هم ښکاروي .

زه خپلې کيسې ته دوام ورکوم ځکه دخبر واپاره ديروخت نه لرم . زما تېږونه دومره ژور نه وواو کيدای شول چې په دوو ونيو کې جوړ شي . خورا کتر راته وويل چې پرمغز ودې کلکه جټکه راغلې او حافظه دې له لاسه ورکړې ده نوزه اوس يو رسوا ، فاسم او بې نومه سري يم . زما عکسونه د هندوستان او پاکستان په ورځپاڼو کې چاپ شوي دي خو تر اوسه زما له خپلوانو او دوستانو څخه څوک حاضر نه شول چې ما وپېژني . ښايي هغوی ټول وژل شوي وي يا ښايي چې ما په نړۍ کې څوک نه درلودل . په دې وخت کې دنورو تېږانو يوه ستره ده له روغتون ته راوړل شوه او دځای د نشتوالي له کبله ډاکتر له روغتون څخه بهر کړم

نوزه له روغتون څخه په دې هيله دباندې راووتم چې ونه يې چرته به خان ته دېناه ورلوځاي پيدا کړم. تهول ښارمې ولتياوه، په پای کې د جيم جامع جوړمات ته راغلم، دلته زه د ډير مهاجر مسلمانان ځای پر ځای شوي وو. ما د دروازي څو کيوال ته وويل چې ډير خوار او غريب سړی يم، ماته دلته ځای را کړه. هغه له ما وېر ښتل: هندويي که مسلمان ماڅواب وړکېر:

نه پوهېزم. دا يو حقيقت وه، ماته غوښتل چې هغه ته دروغ ووايم.

د دروازي څو کيوال زه ور تېلم اوراته يې وويل: داد مسلمانانو کمپ دی.

پر خاورين سرک رهي شو، ما وپه پای کې نوي ديلي ته ورسيدم. دلته مې د مهاجرو لوی کمپ پيدا کړ، د کمپ مشرتاو ور غام اوله هغه څخه مې مرسته وغوښته. ما په سختې خبرې کولای شوې، ځکه له درې ورځو راهيسې مې په خور وڅکه نه وه کړې.

يو ځل بيا له ما څخه پوښتنه وشوه:

هندويي که مسلمان؟

ما وويل:

نه پوهیږم .

هغه زما د نامه تپوس وکړ .

ما بیا خواب ورکړ :

نه پوهیږم ، هرڅه مې له یاده وتلي دي .

هغه ماته وویل :

ورځه ! بل چیرته ولاړ شه . دایوازې دهند وانو کمپ دی ا

نوپه پای کې زه له یوه کمپ څخه تر بله اوبیاله بل څخه تر بله

ډیر لالهانده شوم .

هلمته ډیر کمپونه وو ، هم دمسلمانانو او هم دهندوانو لپاره ، خود

انسان لپاره هلمته هېڅ کمپ نه پیدا کیده .

په دغه شپه چې پنبومې درد کاوه او ډیر ستومانه شوی وم ، دیوه

کور تر مخ پر سړک بې سددغو څار شوم ، څرنگه چې زه وروسته پوه

شوم د کورڅښتن سردار جي دیوې دولتي ادارې کوچنی مامور و .

هغه له ورايه وایدم اوله ځن سره یې خپل کورته بوتلم . څه خواړه او

شیدې یې را کړې ، کله چې ښه شوم هغه له ما څخه ونه پوښتل چې

مسلمان یم که هندو ، خو یوازې دا خبره یې راته وکړه :

اوس څرنگه یې وروره ؟

زه هلمته دهغه په کور کې ډیرې ورځې پاتې شوم . سردار جي ،

دهغه ميرمنې او ماشومانو پر مامينه کوله. ما په رښتيني توگه دهغوی ته خپله
کيسه وکړه.

ما وويل:

نه پوهيږم چې زه څوک يم؟ خو بيا هم هغوی له ما سره ښه چلند کاوه. |
څه موده وروسته دهغوی يو شمير خپلوان دمهاجرو په يوه خانگري
ريل گاډي کې له راوړلیندې څخه دلته دهغوی تر کور دراور سیدل. ځينې يې
د ښو کسار و مسلمانانوله خوا په داروونکي توگه ژوبل شوي او په زور
مسلمانان شوي وو. زير يې پرې خرييلې اوسنت کړي يې وو، دهغو
د ښځو بې پتي هم شوې وه، هغوی دخپلو خپلوانو وژنه په خپلو سترگو ليدلې
وه. نوله دې کبله دهغوی زړونه له کر کې او غوسې څخه ډک وو. دهغوی
د کيسو په اورید و سر له مسلمانانو څخه زما هم ژوره کرکه پيدا شوه.
سردار جي زما نا آشنا کيسه هغوی ته بيان کړه او په دې حقيقت يې
پوه کړل چې ماديوه انسان په توگه څرنگه خپله حافظه لاسه ورکړه.
دهغوی له منځ څخه ځينو زرو کسانو ماته د ډاډ گيرنې خبرې وکړې
او هيله يې وکړه چې زما حافظه بيا سمه شي. خو ځينو ځوانانو يې ماته
د بډگومانۍ په سترگه کتل. يوه شپه ماته دهغوی ديوه تن له خولې څخه
چې نورو ته يې وينا کوله داسې واوريدل:

ښايي دغه سړی دروغجن وي او که په رښتيايي خپله حافظه له لاسه ورکړي وي نو ښايي چې يوه ورځ دهغه حافظه بيار اوگرځي او وروسته څرگنده شي چې مسلمان دی نو بيا خودهغه وژل پکار دي. مادهغوی په سترگو کې دخپل ځان په وړاندې خطرناکه ځلوليده. له ماسره ژوره اند يښته پيدا شوه، ښايي زه مسلمان اوسم او پخوا له دې چې تبې شم او خپله حافظه له لاسه ورکړم، په دې ناتار جوړو نو او وحشي توب کې به ما هم برخه اخيستي وي او ښايي اوس به څښتن ما په دې گناه څرروي. په دغه شپه زه د سردار جي له کوره وتښتيدم. بيا له لالهاندي او لوزې سره مخامخ شوم.

دغه که پ دمسلمازانو لپاره دی!

هغه دهندوانو لپاره!

ته څوک يې؟

ستانوم څه دی؟

په کوم دين او مذهب يې؟

له کوم ځای څخه راغلی يې؟

تپوسونه، تپوسونه او تپوسونه!

هرځای دغه راز پوښتنې له ما څخه کيدې. ما هيڅ سوال نه ځواب

نه شو ورکولای ځکه زه يو بې حافظې سړی وم.

ډيروگرځيدم، چاپناه رانه كړه، نورمې وس نه درلود او پرلاره
 نه شوم تلای. په پای کې دیوه جومات په وره کې پریوتم اوځان مې
 په مړو کې وشمیره. بې سده شوم، وخت مې نه پیژانده او نه پوهیدم
 چې له کومه وخته راهیسې دلپه پروت یم. کله چې مې سترگې پرانستې
 کتل مې چې یو کمکی هملک زما په وړاندې ولاړدی او ماته اریان اریان
 گوري. هغه پرماغزو کړ: پاڅیږه! له خوبه راویښ شه! مورمې
 ستاله پاره خواړه رالېږاي دي. د دوې دغږ په اوریدو سره راویښ
 شوم خود پاڅید وس مې نه درلود. کوچني هملک ته مې تکیه وکړه،
 د پیتو او چپاتیو په خوړلو لگیا شوم، په ډیرخوند، خوندمې وخوړل
 او هملک ته مې دعاو کړه. کله چې مادهغه پرمخ د مننې لاس تیرکړ،
 هغه چیغه کړه. اوه! ستا لاس څو مړه توددی، ته خوله تېې سوځې!
 له ماسره زما پلارته راځه، هغه طبیب دی، یوڅ، دو مل به درکړي او
 ډیر ژر به ښه شي.

په پای کې زه له خپل کمکي ملگري سره یوځای د هغه کورته
 ولاړم. حکیم صاحب یو پر هیز گسار مسلمان و. هره ورځ یې
 پنځه وخته لمونځ پریځای کاوه. بیوزلو ناروغا نوتسه یې مسلمانان
 وو که هندوان په وریاتو گه درمل ورکول. هغه ماته یوڅ، یونسي
 درمل را کړل.

زما دکت ، خورو اوڅښاک غم يې هم وخوړ . د حکيم صاحب په درملو
زما تبه راته پته شوه ، خرحافظه مې جوړه نه شوه . ما هغه ته د خپل ځان
په باب وويل : ښايي چې زه هندواوسم نو اجازه راکړه چې بل
پخپله ولاړشم . خو هغه مهر پاته سري ماته وويل : څه پرواکوي که
هندويي ! هندو هم د خدای بنده دی . نوزه د هغوی کره پاتې شوم .

څه موده وروسته يوه پينه وشوه اوزما پاتې کيدل يې هلته ناشوني
کړل . يوه ورځ د حکيم صاحب زوی له کوره د باندي ولاړ چې زما
غرندي پريوزلودودی وويشي ، خرتوله ورځ تېره شوه او هغه
نخل کورته راستون نه شو . ما او حکيم صاحب په هغه پسې دېرځايونه
ولټول ، خو پيدا مونه کړ . د شپې له پلوه خواشينوونکي خبر راځي چې
د حکيم صاحب زوی کورته د راستنيدو پر لاره د هندوانوله خوا وژل
شویدی . د دې خبر په اوریدو سره د حکيم صاحب مهر پاته ميرمن
اوزما دکمکي مگري مور بې سده شوه اونور وښځو په ساندواوژرا
پيل وکړ . له دې پېښې څخه وروسته زه هره شپه په خوب کې
ویریدم اود هغه غربي په خپلو غريزونو راوړیده چې ويل سي :

مه هېر وه ! ما تاته خواړه درکړل ، اوزما پلار له مېرمنې
وژغورلې . تازه ووژلم اوزما مور او پلار دې د تل لپاره ويرجن کړل .

خرگنده ده ده چې ما هغه نه ووژلی خواند یې منوخیالو نو هـ ره گـری
زما پر مغزو ناوړه اغیزه کوله . ښایي زه هند واوسم . د خپلې حافظې
له لاسه ورکولود مخه به ما هم د حکیم صاحب دکمکي زوې په خیر
د مسلمانانو دیر کمکیا زوږاي وي . خپل ځان مې گنـا د گارگانـه اوتل
خورید م ، نویوه ورځ گه څخ وختي غلی له کوره وتښتیدم . بیا هداغه
بیوزاي اوڅور وونکې لالهاندي .

په دپاي کې داد ویرې اوتروورځې وې . خلک په سپینه ورځ
د ښار په واتونوکې وژ . کیدل ، گنې د زې اوبې هـ د فـه جگره
روانه وه . زه د ریل تم ځای ته ورسیدم ، چا وویل چې په بمبي
کې یوڅه آرامي ده . زه بمبي ته په ریل کې سپور شوم اود یوځلـمي
ترڅنگه چې دیر خواشینی بریښده کیناستم . کله چې ریل گاډي
ونځرځید ، هغه له ما څخه وپوښتل :

وروره ! څوک یې ؟

ما خراب ورکړ :

نه پوهیږم ، ښایي هند واوسم یا ښایي مسلمان !

هغه وویل :

ما وریدلې دي چې دالاره دمـ مسلمانانو د سپر لپو اواره دیره خطرناکه ده .

ځکه چې ته د مسلمانانو په څیر زیره اړې ښه به داوي چې کښته شې .

ما هغه ته خپله تر له کیسه تیره کړه ، خو هغه ماته په بدگومانۍ سره کتل . زه پوهیدم چې هغه زما پرخبرو باور نه کوي . موږ بیا د هغه په باب په خبرو اترو پیل وکړ . هغه ماته وویل چې په لاهور کې د هغه کور ، د کان اونوره شتمني څرنګه لوټ اوتالاندوه ، دکورنۍ ځینې غړي یې ووژل ، شول اوځینې نور یې تري تم شول . اوس د بېمي پر لور روان دی چې خپل بخت وازموي .

ریل ګاډي بهار تېرته نژدې تم و ، وسله والو باندیتانو تر لاسې هغه سپرلۍ چې د مسلمانانو ګومان پرې کیده له ریل ګاډي څخه کښته کړې اوله کورنۍ محاکمې پرته بې ووژلې . کله چې دغه پمینه راپرزړه شي نو تر اوسه پرې خاندنم ، دغه صحنه ټوله کومیکه او خنډنۍ وه .

تاسې به فکر وکړئ چې په دغه راز خوندنۍ پېښه کې کوم څیز خنډنۍ دی؟

هر وروغواړئ په دې راز پوه شئ! زه به تاسې ته کیسه وکړم . د غوغلو اوسرې وژونکو د مسلمانانو دوژلو په وخت کې دمها ما ګاندي دژنده باد شعارونه ورکول .

څرګنده ده چې دغه ډول خنډنۍ کار یوسرې د مړینې په وخت کې هم خنډولای شي .

په هر حال ، کله چې سري وژونکي ریل ګاډي ته راوختل ، ما خپل ځان

په مروکې وشمیره. که څه هم زه په دې نه پوهیدم چې مسلمان یم که هندو، خود مسلمانانو په څیر زما پرمخ بڼه رالویه شوې وه. دغه زما د وژلو لپاره ښه سند گټل کیده، خود پخوا تر دې چې زه په ښه شم، زما د څنگ څک څلمې پرماشری را خپره کړه او کله چې هغوی زما په په باب له هغه څخه وپوښتل، هغه په زغرده وویل: دی زما وروردی، دده په هکله اندېښنه مه کوئ! په لاهور کې تېږې شوی دی، حالت یې دومره خراب دی چې ستاسې تېوسو نو ته ځواب نه شي ویلاى. هغوی پر دې قناعت وکړ او له ریل گانې څخه بهر شول. د باندې ګن فیرونه وشول، د ژوبوز ګیروي اوریدل کیدل، ریل بیا پر خپله کرښه حرکت وکړ. په پای کې زه بمبي ته ورسیدم، خود لږه هم له ویرجنواو برخلیک تها کو نکو سو الو نو څخه خلاص نه شوم.

آیا ته هندویي؟

آیا ته مسلمان یې؟

له ځان سره مې تل چورت واهه.

هندو څوک دی؟

مسلمان څوک دی؟

چا ته هندواو چا ته مسلمان ویل کیږي؟

هغه څلمې هملک چې پر ما یې د مسلمان گومان کاوه او زه یې له

هغه چا چې خپله . . .

مړينې او ژوبلې څخه وژغورلم آیا هغه هندوو ؟
هغوسري وژونکو چې د حکيم صاحب کمکی او بې گناه زوی
وواژه اود هغه مور و پلار يې د تل لپاره ويرجن کړل آيا هغوی هم
هندوان وو ؟

څوک مسلمانان دي؟ حکيم صاحب اود هغه کورنی يا هغوی چې
په راوړلېدی کې يې په وحشې توگه هندوان اوسيان و وژل او د هغو
د ښځو بې پټې بې وکړه ؟ څوک سيکان دي؟ زړه سوانده سردار جي او
د هغه کورنی يا هغوی چې په ډيلي کې يې پر مرگ او ژوبلې سر بيره
هرڅه وران او ويجاړ کړل .

څوک مسلمان دي ؟

څوک هندودی ؟

زه څوک يم ؟

هندو يم که مسلمان ؟

شپه او ورځ دد غې پوښتنې سره لاس او گريوان وم . په خوب
کې هم له دغو شيطاني انديښنو او سوالونو څخه نه خلاصيدم . تل مې
کوښښ کاوه چې خواب پيدا کړم .

تسه څوک يې ؟

هندو که مسلمان ؟

مسلمان که هندو؟

په خوب کې مې چېغې وهلې، ما پرېزدی، نور مې مه خوروی، زه نه پوهېزم

چې څوک یم:

زه هندو نه یم!

زه مسلمان نه یم!

زه سک نه یم!

زه میخ شې نه یم!

زه یوازې انسان یم!

په بهرني کې هم، مهاجرو لپاره کمپونه جوړ شوي و، سیکانودخالسا کالج ته مخه کوله، هندوان دراما کرشنا اشرم کې ته تلل او مسلمانان داسلامې انجمن په بنونځي کې پراته وو خو زه چېرته ولاړ شم، زه هغه څوک یم چې نه پوهېزم څوک یم. په هیچاږه نه لرم اوز ما لپاره دلته هیڅ ځای نشته.

چېرما زه سوي نه کاوه، د صدقې او خیرات لاراکولو څخه دمخه هر چا غوښتل چې پوه شي زه څوک یم، د کومې ډلې اړوند یم، آیا له هغې یاله دغې ډلې څخه یم؟ خو ما په هیڅ ډلې پورې اړه نه درلوده.

نو آیا زه باید له لاسه ږي ومړم؟ نه نه زه باید پسه یو ډول داحقیقت په ډاگه کړم. چې څوک یم. له دې پرته ژوندی پاتې کېدل گران دي. ځینو ماته سلالا کره چې سماني ډاکتر ته ولاړ شم، هغه

يسوا زینی سړی دی چې زما حافظه بیا بسيا کولای شي .
 باید تاسې ټول د داکتر سماني نوم اوریدلی وي . هغه پیاوړی ارواپوه
 دی . هغه دخپل ناروغ درمل د جراحي په عملیاتو نه کوي ، ناجوره سړي ته
 غزیزې او هغه په خبر وړاوي ، نوزه بیا هغه ته ولاړم .
 د کتنې کړ ته وروښانه وه ، کونې دیوالونه نوی رنگ شوي او دک
 سپین وو ، د داکتر او د نرسې چېنې سپینې وې . دلته هرڅه سپین ، پاسته او د پام
 وړ وو ، خرد داکتر غز تر ټولو زړه وړونکی و . په صاف او نرم غزبې ماته
 وویل : اوس خپل ماغره آرام کړه ، پر مغزو دې هیڅ ډول فشار مه راوړه .
 هرڅه چې په فکر کې درځي وه یې وایه ، پروانه لري که ستا خبرې ټکې وډې
 آوبې ربطه هم وي . اېز وروسته هغه پر خپله څو کی کیناست ، کاغذ او پېسل یې
 راواخیستل او څه چې ماویل هغه یې پر کاغذ لیکل ، ماخپلې سترگې پټې کړې
 او خپل ذهن مې آزاد پرېښود .

ما په خبر وپیل وکړ او ومې ویل : شین آسمان ، د شنه آسمان فکر د یوې
 پراخې فضا په څیر له ډیر پخوا څخه تل زما په ذهن کې ځای درلود . ما خپلې وینا
 ته دوام ورکړ : شین آسمان ، شنه پسلوڼه غځیدلې دي .

دا کتر وویل : ښه وایې ، مه دریزه ، وینا ته دوام ورکړه . هر هغه څه
 چې زما په ذهن کې څرخیدل بې له ځنډه مې ویل ، شین آسمان ، شنه پسلوڼه ،

روان سيندونه، بېرې پر سمنډروانې دي، په وياړلو کې کوچنيان لاملېږي
وهي او يو پر بل اوښته شيندي، زه د کوچنيانو په منځ کې يم، پر هغوي او په
شيندم اوله هغوي سره يوځای لوبې کوم.

ډاکټر له ما څخه وپوښتل: دغه کوچنيان څوک دي؟ د هندوانو کوچنيان
دي که د مسلمانو يا سيکانيو؟

ما هغه ته وويل:

يو ازې کوچنيان دي.

سمه ده ويانه دوام ورکړه.

د غنمو د لالې دانې، د غنمو درمن پاس تر آسمانه رسيزي. دوي ساک
جشن دی، د ډول غزاو سندرې اوريدل کيږي.

ډاکټر وويل:

څوک سندرې بولي، ښځې که نارينه؟

ما خراب ورکړ: ښځې.

هغه بيا وپوښتل:

هندوانې دي که مسلمانانې يا سيکانيې!

ما ډاکټر نامينده غزاو اوریده.

هغه وويل: سمه ده، وړاندې څه، دوام ورکړه.

ما وويل: ډاکټر صاحب! زه نور نه څه اورم او نه څه وينم.

ډاکټر وویل: ولې؟ څه پېښه ده؟

ما هغه ته وویل: نه پر هېڅ، سړې ډیر درد کړي، پر سترگو مې تیاره ده،
نا آشنا او ډاروونکې چيغې اورم.

هڅه وکړه! ډیره هڅه وکړه! آیا کوم شی نه وینې؟

ما وویل: هو! وینم، ډارولمې وینم، ټول کلی په اور کې سوځيږي،
چيغې دي، ژړاده، انګولاده، د ښځو سانسې اورم.

ډاکټر وویل: سمه ده، دوام ورکړه، دا هغه ډاډه مار او بلواګر دي
چې ستا کورنۍ یې ووژله، ستاسې کلي ته یې اور واچاوه، ستا حافظه
یې خرابه کړه، څیر شه، په دقت ورته غوږ کېږده چې هغوی څه وايي.
ډیر ژور ماشور دی، د غزونو توپېر نه شم کولای، یوازې یو غږ سم
اورم چې وايي:

وه یې وژنئ! وه یې وژنئ!

ډاکټر پر ما غږ وکړ: اوس دغه ټول غږونه په دقت واوړه، په څیر
شه او کوښښ وکړه چې هر څه په یاد روړې. دغه څوک دي چې ستا
کورته یې اور واچاوه او ستا کليوال یې ووژل له هغوی څخه باید
کسات واخلي، کسات. دې خبرې لکه د خطار زنگ پر ما ژوره اغیزه
وکړه، هغه ډیره هڅه وکړه ماوېږني، چې هندویم که مسلمان یاسم؟
هو! زه مسلمان یم، ما د سردار جې خپلوان ووژل، د هغه ځلمي هندو

دكان مې لوت كړ چې زه يې په اورگادي كې له رينې څخه وژغورلم. ما په زرونو هندوان اوسيكان وژلي دي.

نه! زه هندو یم، مادحکیم صاحب کمکی زوی وواژه، ما په زرونو مسلمانان، بنځي او ماشومان وژلي دي.

نه! نه ماچېنې کسري: نه غرارم پوه شم چې زه څوک یم، نه غوارم چې هندواوسم، مسلمان، یاسیليک. زه غرارم چې ايلک یوازې انسان اوسم. ما په یوه چټکه خپلې سترگې پرانیستې او دډاکټر دپاس ته خرافسون مې مات کړ. له کوتې څخه په ځفاسته بهر وتښتیدم او ډاکټر مې په ترهه اوارایانیا کې دوب پرینود.

زه هندو یم!

زه مسلمان یم

زه مسلمان یم! زه هندو یم!

زه څه شی یم؟ زه څوک یم؟

زه هندو یم!

زه مسلمان یم!

زه له هرچا اوله هرڅیز څخه تښتیدم، له خپلواندو نوڅخه هم تښتیدم، خو په هیڅ وخت او هیڅ ځای کې ترینه نه خلاصیدم، لکه دتورو سیورو تلی را پسې وو.

کله چې زه له يوې کوڅې څخه تيريدم نابره يوه بدهيکله سړي پر لاره تم کړم. هغه ماته لومړی زیارې وکړې او بيا يې وويل:

اې ناوليه! چيرته ځي؟

نه څرک يې؟

هغه يو متعصب مسلمان پرېښيده، ايستلې چاره يې په لاس کې وه او له ورايه مې دهغه په سترگو کې سړی وژنه لوستلای شوه. خوزه په نا کرار واندېښنو کې ډوب وم او په ژووالي توگه مې هغه ته وويل: زه هندو یم، زه مسل... پخواله دې چې د مسلمان کلمه بشپړه کړم، دهغه چرې زما شاسوری کړه. داهماغه تپ دى چې تاسې بې اوس وينئ! زه پر ځمکه غو ځار شوم، په خاورو کې ورغړيدم او دهغه دا خبره مې واوریده:

کا فره! دکافر بچيه!

زه پرسينه ښويدم او په ځان پسې مې د وينو سره ليکه پرېښووله. ښايي تاسې زما خبره ونه منئ! مهرباني! پروانه کوي، زه دخپلې مړينې په شيعو کې ستاسې باور او تصديق ته اړتيا نه لرم.

هو! لږ وروسته په گوند وشوم او په داسې حال کې چې زنگيدم او ځان مې په رږر کشاوه پر لاره رهي شوم. يوې بلې کوڅې ته ورسيدم او له يوه هندو سړي وژونکي سره مخامخ شوم.

هغه له ماڅخه وپوښتل:

څوك يې؟

هندويې كه مسلمان؟

ماله څښتنه پناه وغرښته اوله ځان سره بوگنيدم ، زه مسلمان يم ، زه
هن ، تر څو چې ما دهندو كلمه پوره كړله ، هغه په چرې پر خيټه ووهلم .
اوس تاسې دغه دواړه تپونه په خپلو سترگو كورئ !

زه هندواو مسلمان دواړو په چروو هلي او وري كړي يم . ځكه نو ته ځكه
صاحب مانه شي ژغورلاي . له تاسې څخه هيڅ يو مانه شي بچولاى . نو اوس
تاسې تړل په بې صبرۍ سره زما دمړينې انتظار كاږئ .
رښتيا خبره داده چې تاسې هيڅ يوه غواړئ چې زما دوژنى كتابت او
انتقام واخلي . كه زه دژوند په دې وروستيو شيوه كې ووايم چې هندويې ،
دغه زړه وړ هندوان به د پير ژردخلو روغن يې كنه . مسلمانانو د وژلو پر تسك
وكړي . كه چرې څرگنده كړم چې مسلمان يم نو جگيالې مسلمانان به
دهندوانو په وژلو خپل زړونه تش كړي .
او زه خاندېم ، ځكه اوس زما په دراغلي چې زه څوك يم . زما تولى
خاطري يو ځل بيا راژوندى شوې . دخپلې ميرمنې شكلي سترگې او زمونږ
دما شومانو معصومي بڼې چې زما د سترگو په وړاندې ووژل شول را په
ياد شوې نو ځكه ما خپله حافظه له لاسه وركړه .

هو! ماته اوس ټول شيان په ياد راځي. زما کروندى، زما کلى، زما ملگري او زما گډو نديان په داسې وخت کې په ياد راغلل چې زه مرم. د مړينې په شيبه کې هر چاته هر څه په ياد ورځي. خوتاسې! به! زما دوستانو بهي گټې انتظار باسي، زه به هيڅکله تاسې ته ونه واييم چې زه هندو یم که مسلمان:

زه به زما مسلمان قاتل اونه به هم زما سړي وژونکى هندو، هيڅ يو، هيڅ وخت په دې حقيقت پوه نه شي چې هغو کوم يوه په سهو د خپلې مذهبي ډلې سړى وژلى دى.

زه په دې ډول نه يوازې له هغو دورتنو څخه خپل کسات اخلم بلكې له هغو تر او هندوانو او مسلمانانو او سيکا نو څخه چې زما په څير يې په زړونو انسانان وژلي او زه وژدگران پنجاب د لور نامه سپکاوى يې کړى دى هم خپل غچ اخلم.

آيا زه هندو یم که مسلمان؟ آيا مسلمان یم که هندو؟ دغه سوالونه او اندېښنې به شپه او ورځ هغوى اندېښمن وساتي. په کلو اوبارونو کې، پاکار خان او ادارو کې به تل دا سوال ژوندى پاتې شي چې آيا هغه هندو و که مسلمان؟ زه به د هغوى اولادونه اولمسيان په دې حقيقت پوه شي چې سو له څه ستى دى؟ داروونکى ډير داروونکى به زما غچ وي.

آيا تاسې اوس هم غواړئ په دې پوه شئ چې زه ولې خاندم. که څه هم زما له مړينې څخه اوږده کلونه تيريزي خو دغه خنډني کارونه لاتر اوسه ما خنډوي.

بیکولای زین الکهنه المین

زین الکهنه المین و فلسطین دماستو سبک الو له چلې شخړې. لسمې کسې لیکي نو شته
وایي، فلسطین ولس آواز لري سیمو کې غوڅک غم می او زه هیواد غمناک وایي -
غښتنې مبارزوي -
فلسطیني ولس ترمنځ ډیر مینه وال لري، دوه شپږونه دویر وخت کوم په یاد زده دي.

خاکستری لوبږی

هغه مهال چې له لوبږی څخه ډزې پیل شوې هغه ښکته کوڅه کې لکه بریښنا ریل.
ښځه ټاپې... هوکې! هغه هډوم وخت ته اړتیا درلوده.

يو گام . . . دوه . . .

هغه د لومړي ځل لپاره احساس وکړ چې د کوڅې واټن ناپاڼه دی. آيا ځواکه دې چې دنارنجو گڼ بڼ ته ورننوزي دهغه پسې کيدونکي ديځو اژۍ ته رارسيدلای شي ؟

په دريم گام کې د هغه سترگې پريوې پيغلې نجلۍ ونښتې چې دخپل کور دکرکۍ ترڅت ولاړه وه . دهغې په سترگو کې هيله ليدل کيده اوله ده څخه يې غوښتل چې دپسې کيدونکواړه گوليو څخه ځان وژغوري .

ويرلرلې نارې پور ته شوې ، دخپل کود تيل ما تيل وارڅطا څپې وځغليدې. هغه په بېر ه ځغاستل ، په څلرم گام کې يې خپل ملگري صياد وليده چې د دښمن په گوليو لگيدلی او په سرووينو کې لیت پټ دی. دمور څيره يې دخيال له سترگو څخه تيره شوه . بويه اتل له هېڅ پېښې ونه وير يزي او مړينې ته ځان ونه سپاري . رڅت يې دډاډي غرهاړ او د گوليو باران شر . لکه بېر ځنگل ته ورننوت . کتل يې چې ونو ورته خپله غيزه پرانيستې اودر اتلو انتظار يې باسي .

ديوې ونې تر شاپت شو ، هغه کتل چې ونې لکه انسان احساس لري ، هر څه وينې او اوري خو خيانت نه کوي او څوک نه تير باسي . ونې ونې نه غولوي او نه يې تپاه کوي . دپسې کيدونکو د پښو غزي تر غوږ

شو. دېښو له غږ څخه يې دهغو شمير اټکلو لای شو. هغوی کړيدلي وو، له هغو څخه يوه تن په سپيکر کې کړ جنې چېنې پورته کړې. بيا دگرليو باران شو. سرې هوايي گولي دهغه ترڅنگ تيريدې. هغه دسترگو په رېښ کې دېلې ونې تر شا ځان پناه کړ.

توده څپه يې پر تن وځايد، اودونې له دوسره ورچرخت شو. په داسې حال کې چې هغه دغ-ليمانول-يوني چېنې اور-دې نابېره يې يوه پيغله وليده چې نرم مخ يې ولاړه ده. ديوې ځغلنده شيبې لپاره يې هرڅه هير کړل، اوپه دې سوچ کې دوب شو چې پسينې څنگه يوه له بلې پسې رادروي او مينه دکر کې ځای نيسي.

دهغې په سترگر کې-دمينې، ارادې، او تکل تينگې نښې اوسل کيدې. هنې وويل:

— زه تاته سترگې پر لاروم. په دې پر هيدم چې هرو مرو دلته راځي.

— هغری صيادو واژه، داسې ښکار يده چې تابه ويل گوندې په خوازه خوب ويده دی.

— دڅنگه ونې له تاسره مينه لري اوستاراتلو ته نگراندي وې.

ليکه سمندري سپی چې ورکه مرغاره په ځان کې پتوي، سهيلاهم خپل پيس يوي پتې مورچلې ته وردننه کړ. هغې وويل:

— زه پوهيدم چې ته راځي نوڅكه مې دغه مورچله جوړه كړه.
— سهيلا چوپ شوه، له بشكلو سترگو څخه يې داو بشكوراښه
څاخكي توي شول.

— هغه، وبو گنیده او ويې وويل: له تادي وگرځم، مافكر كاوه چې
گوندي رانغلي. هغوی یو بل ته مخامخ کښينا ستل.
خاميس وپوښتل: ددې څنگله څښتن څوك دي؟

هغې وويل: يوسمين زيړی سړی يې. باغواني كوي.
هغه موسكی شوه. او په موسكا كې يې زياته كړه: زه دهغه سپين
زيړي لوريم.

هغه چوپ شوه، خاميس ته يې وکل چې گوندې څه به ووايي
چو خاميس چوپ و. نوهغې خپلې خبرې بيا پيل كړې: زه له دې
بڼ او نيا لگيو سره مينه ارم. دهر بوتې او نيا لگي عمر راته زده دی.
دوی هم له ما سره مينه لري. دېن څښتن په كال كې يوځل دلته راځي
او زموږ مينه كيزي. هغې خاميس ته په مينه مينه وکل، ويې خندل او ويې
ويل:

ولې چوپ يې پر ما باور نه كړې؟
خاميس سرپورته كړ او ويې ويل:
زه پر تا داسې باور كړم لكه ونې چې بې پر خپلو ويښو كوي!

سهیلا وپوښتل:

نو تر پلک چلول ولې نه رازده کوي؟

هغې توپلک ته لاس کړ او ویې ویل:

ژر شه رازده پې کړه!

غواړم چې له تاسره اوږه په اوږه د غلیم پر ضد و جنگي-زم.

د آسمان غاړې خړ-ر بخښې شوې. د ماښام تروزمی وروورو

خپلریدی. خامیس کړی شپه ویش و، دمور چلې له سوورو څخه یې

دخواو شاچا پیربال څاره.

کله کله به یې د سهیلا خوږې ساکونې ته غوږ ایښووه. هغه د

کوچني ماشوم په څیر ویده وه. ښکلمې معصومې ښې یې د جنگت او

چگړې پر خلاف انساني کرکه راپا روله. جنگت خوږې مینې وژني، ښکلمې

مینان پر یاسي او ژوند په خاورو لري. خامیس سهیلا ته وروړاندې

شو، هغه راویشته شوه او ویې ویل:

اوس زما وار دی، زه څو کی کړم اوته ویده شه. د کرمانندان میرا

د امتیاز نه غواړي.

هغې توپلک په لاس کې واخیست او خپل کرمانندان ته په پوځي دود

سلامي ودریده، له لږ څخه وروسته هغې وپوښتل:

ته څه فکر کوي پخوانی گه پڅه به څه پېښل شي؟

دخامیس شونډې وړ پیدې ، په بریتونو کې موسکي شواوویې ویل :
سهیلا ! څه کم درې کاله کيزي چې ما خپله مور نه ده لیدلې . دسو
څوونکې دښتې پر سینه ، دلته او هلته په ولزه اوبیوزلی کې ژوند تیر وي .
سهیلا دخامیس لاس په خپل لاس کې ونیوه او په مینه یې ورته وکتل .
خامیس له خایه ولټیده ، په زغم او غوسه کې دمور چاپې خو لې توری .
دیخوا انځوايي وکتل او په تېمت غزیدي وویل :

هغوی (غلیم) نازره سوانده لیوان دي چې مازې پر چاشنی وکړي وژني یې .
هغه ناخاپه چوپ شو ، پر ځای ودرید ، غوږونه یې بوخ کړل او په تېمت
غزیدي سهیلاته وویل :

له ژر شه ! تړلک را کړه ، هغوی راغلي ، دگادي غزنې اوریدل
کيزي :

دسهیلا پراوړ وسره څپه وځغلیده ، دکر کې او نفرت احساس یې
راوپاریده . هغې وکتل چې خامیس لکه اتل پر ځای ولاړدی . توپلک
پولاس دغږ خواته گوري . هغې هیله وکړه چې کاشکې په دې وخت کې
دواړه یوتن اویو وجودای .

له خامیس سره د بې ساري مینې احساس له ساره عقله راوویسته
اوله هغه څخه یې دواړه لاسونه کړی کړل . پردې مهال دهغه وینې په
جوش راغې او یې ویل :

موزاوس د جنگ په ډگر کې یو و.
سهیلا له ژو بلې او مړینې څخه نه ویریده. هغې د زړه له کومې غو-
ښتل چې دواړه یوځای مړه شي. توداڅ ته پریرته او د ښمن لوری یې
څاره.

خامیس هغه ښکال کړه او ورته یې وویل:
موږ دواړه غبرګ جګړو. هغه، یو وار بیا دهغې ښکلو سترګو ته
وکتل، سهیلا څرګنده کړه:

ګوري! هاغه دي زموږ ځوانه راځغلي.
هغوی پوهیږي چې موږ دلته یو. دهغې غبرګلیم د سپیکر په غږ کې
ورک شو.

د سپیکر غږ وویل:
ځان تسلیم کړئ؛ دوی دقیقې وخت لري.
خامیس په سوځنده مینه کې هغې ته وکتل او ویې ویل:
ته ورځه! هغوی نه پوهیږي چې ته دلته یې. هغوی یوازې مالتوي.
سهیلا زړه غوښتي شوه او ویې ویل:

زه نه ځم، موږ دواړه یو تن او یو ځان یو، یوځای به مرو.
هغه وغږېدل چې په دزو پیل وکړي، سهیلا هم د زو ته چمتو وه.
هغې وویل:

ماتاته نه وويلي چې د کوماندان ميرمن امتياز نه غواړي، زه اور ته
چمتو یم .

ته رومبی پیل کړې کوماندانه او که زه !
پخواله دي چې سهیلا په دزو پیل وکړي خامیس غوښتل په غوږ کې
ورته څه ووايي چې ناڅاپه له بهر څخه د گوليو پر کهار شو .
کله چې خامیس په گوليو ولگیده ، سهیلا پرې ونه پوهیده . په دې
وخت کې هغې یوازې دخمیس دغه خبره واوریده :
هغوی ونې هم وژني !

خود د هغه غږ طبیعي نه و . سهیلا رومبی له دې چې خامیس ته وگوري
په خپلو دزو پیل وکړ .

هغې دخامیس پرسینه د سرووینولیکې ولیدې خود ناز غرتیا له کبله
یې څه ونه ویل . هغې د زړه له کومې غوښتل چې کاشکې دواړه یونن
اویو وجود وای او په گډه یې د تپونو دردونه زغملای .

هغې له ځانه سره وویل :

خامیس ولې چوپ دی ، څه فکر کوي ؟

هغې بیاتوپک ته اوزه ورکړه او پرله پسې د ژبې یې وکړې .

خامیس ته یې وکتل ، پرسینه یې سره تپونه بریښندل . سهیلا

هکه پکه شوه !

آیا نل په گولیو مری ؟

خامیس دمړینې په حال کې دی ، لاسونه یې کار نه کوي ، دتوپک ماشې ته گوته وروري خړگوته یې نوره په ولك کې نه ده .
ببره سینه یې ددښمن په گولیو سوری شویده . دې ونواونیا لگیو ته گوري .

هغه مهال چې سهیلا خامیس ته له کرره ماشینګنې ، وروري د هغه ترمخ ودریده اودونې ترشایې پناه کړ ، داتولې شیبې دخامیس په خیال کې لکه پریښاتیرې شوې .

په دغه شیبه کې ، هغه سهیلاته سترګې وروارولې ، دهغې ښکاري مخ ته یې په ځیرو کتل ، وروسته یې خپلې سترګې پټې کړې .
دژوندانه په وروستیو شیبو کې هغه یو وار بیا سترګې پرانیستې اوسهیلاته یې دوروستي ځل ایاړه وروکتل . غوښتل یې چې سترګې یې بیرته وي خړهغې پرې وروترلې .

که څه هم دهغه سترګې پټې وې خو په غوږنو یې دسهیلا دسلاگیو ښکالو او اوریده اودصیادڅوانی مرګه بڼه یې دخیال په سترګو لیده .
هغه حس کړل چې دوه شونډې یې پرمخ ځغلي اوښکالوي یې .
دسهیلا پرزره سستی خپره شوه . که څه هم نه وه تپي شوې خړه خامیس څخه پرته ژوند کړل ورته ناشونی ښکاریده .

هغې دمخامخ دیوال سوړوته وکتل او بې واکه پرخامیس وروغوریده .

په بې واره سلنگیو کې یې ورته داسې وویل :
زماغزاوړې ! زه شخړه درته وایم . سترگې دې بیرته کړه ، راته په غټو غټو وټوره . ناخو به زما له کتو شخړه خوند اخیست ، نواوس ولې راته نه غورې !

زه وې په وړاندې لادیر نور کارونه هم پراته دي .
په داسې حال کې چې دخامیس لاسونه یې ښکلول و رغزېې کړل :
آیا مانا ته نه وویای چې ستادم وردلیدو لپاره کمپ ته تللې وم . دهغې
گوتی دخامیس دسینې په ټپونو کې خټې شوې . هغه دنورو ټپونو په
لټه کې شوه .

دوه ، درې ، څلور ... هغې هڅه وکړه دخامیس لاس پورته کړي
او پر خپله سینه یې کیز دي خو بریالی نه شوه .

(پای)

بخت خان ته گټله.

ډیر ودخپلې خپلواکۍ هیله کوله او غوښتل یې چې دارگډ له دبدبې او
خراغو نوڅخه لرې وټیټي. هغې گوښې ځای ته ځان وړک کړي چې بیاد
شهوت په خپر وکې پرې نه وځي. هغوی له څښتن څخه درستی غوښتنه کوله
او هیله یې درلوده چې څښتن به هر وروڼه وروځ دهغوی غوښتنو ته دمنښت
مخواب ورکړي. دهغوی ژوند یوه غمجنه تراژیدي وه، دخپل برخلیک له
منگلو څخه یې دژغورنې توبې هیلې له لاسه ورکړې وې. ددوی پنهیلۍ
کې دامیدنې نه ښکاریدې، تلولوله یوه مخه په بشپړه تیاره کې ژوند تیراوه.
تولودزړه له کومې غوښتل چې دزهر وپه څښلو سره دخواری اوبدناۍ ژغ
له خپلواو زوڅخه هیسته وغورځوي.

دا کبر په حرم کې دښځو شمیر څه د پاسه پنځه زرو تنو ته رسیدې، دښځو
دې ښارگوټي ته له هر ځای او هر هیواد څخه ښکاري پېغلې او میرمنې په زور
راوړل کیدې. ددو ټو هیوادونو مشرانو او وزیرو دگوسوداگرو، د
امپراتور دنه ایل کیدونکي شهوت او ساتیرۍ لپاره ددبلورینو انډامو نولرو-
نکې ښځې والی کولې، او پدې ډول به یې دگټو پرتو-تولوزیر-ولاس
بری کاښته.

دښه په حرم کې دبیلا بیلو ملیتونو او دذهبونو دښځو لپاره بیلابیل ځایونه
ټاکل شوي و. هغوی ته کله کله دخپلې خوښې خواړه تیاریدل، امپراتور به

په درو مياشتو کې يو وار له هغوی سره يوځای د مانيام دو دی خوړله .
 داء پراتور اسپداني شراب زيات خوړنيدل او هميشه به يې د اسپداني او
 پر تگالي بڼا پير يوسره يوځای په حرم کې څښل . د دغو بڼا پير يو شمير په يوه
 وخت کې نژدې دروسو و تنو ته رسیده ، دغو بڼا پير يوه ، دا کبر په سپارښتنه
 وخت ناوخته ، ځانگړې ميله مستياوې جوړيدې . ټولې به د ميله مستياځای ته په
 سپينو نازکو کالو کې راتلې ، هريوې به زيارايسته چې دخپلو سپينو اندامونو
 په ښوولو سره دامپراتور پاملرنه ځانته راواړوي . پر کومې يوې چې به
 دا کبر سترگې خوزې شوې ، هغې کولای شول دهغه په طلايي پاياله کې شراب
 وڅڅوي . اکبر په ټولو ښوونکو کې د ښکلا او ښايست ليوال و . ښکلا او ښځو هغه
 تل دخپل ښايست ترکوډولاندې راوستلای شو . دغه راز ميلې او جشنونه
 هميشه له مانيام څخه پيل او تر گهيځه يې دوام ونه ، هغو شمير پر تگالي
 چټو ښځو ته به امپراتور دلر باويل چې دکوناته ود چورلوني په زخا کې يې له
 نورو څخه زيات مهارت درلود .

په فتح پور کې دا کبر خوا بگه له ښځو سره د ساتيری رښتينې حال وه .
 دلته به هغه مهال دېر دې دهیسته کړاودود پرځای کيده چې کله به اکبر له
 خپلې خوښې معشوقې سره دېځای ته راته . دخوا بگه ساتونکو ښو ويل چې
 د حرم بڼا پير يوه په خپل ټول عمر کې له امپراتور سره د پريوتلو دويم وار نه
 رسيزي خو جو دابي له نورو څخه توپير درلود ، باچا هميشه هغه خپلې

خوابگاه ته را بلله اوله هغې سره يې تربلې هرې ښځې زياته مينه کوله : نوموړې خوابگاه دهرات اوسمړ قند د تيموريانو طر بخاني ته ورته جوړه شوې وه . له اکبر څخه پرته بل هيچا هغه څه ته د تلو حق نه درلود . امپراتور د تيموري پادشاهانو له امتياز څخه ګټه اخيسته ، ښکېلې ميروځې به يې په زور په خپل او ميروځو پريښوولې ، که چيرې به کوم يوه سرغړونه وکړه ، دهغه سربېره له تنې څخه پرې کيده . د اکبر په حرم کې د ميروځو ښوونکي سر څه د پاسه زرتنه اتکل کيده . دغه تېولې پيمځې ښځې يو وخت د درنو مسلمانانو او هندوانو ميره نې وې . ددوی له منځ څخه سکينه باچاته ډيره ورتيره وه ، هغه دنيا يست رښتينې معجزه وه . دهغې مېړه شيخ عبیدالله دخپلې مېرمنې په پريښوولو سره ايوني شو . د مړينې او ځنګندن پر وخت دهغه وروستنۍ خبره دا وه : «او! خدايه ! ماته خپله سکينه بيارا کړه . » کله چې اکبر د شيخ له مړينې ، دهغه له ساندواو ژړا څخه خبر شو ، سکينې ته ورغی اوله هغې څخه يې دخپل ناوړه چلند په باب ښه وغوښته . هغه له سکينې سره ژمنه وکړه چې دخپلې پښېمانۍ له امله به د شيخ پر قبر د مرمرو څلي جوړ کړي . د سکينې پر سترگو د اوښکو څپه راغله ، په ژرغوني غږ يې وويل : «اوس هيڅ ګټه نه لري ، د مرمرو هيڅ ډېره دمينې ځای نه شي د کولای . پريزده چې دهغه هېوکي د آزاد طبيعت نازه هواتنفس کړي . هغه دېت او غزت سړی و ، دهغه مينې ته رسيدلی زبان هيڅکله د

مرمرو په څلي نه جبرانيزي « دې خبر و پراکېر ستره اغيزه وکړه ، هغه فرمان ورکړ چې له دې وروسته مغلي شاهزادگان نه شي کولای د ښځې څښتن دخپلې ميرمنې پسرې و دونه اړ باسي . چې ننگير دخپل پلار د فرمان په درناوي پر شير امان خوله ميرمنه طاقه نه کړه ، هغه يې وواژه او دهغه ميرمن يې ځانته صيغه کړه . د جهانگير په حرم کې د ښځو شمير لږ او له دوو زرو ښځو څخه نه زياتيده . کوم وخت چې به عيسوي مبلغان يادارو پاسياسي استازي د جهانگير دربار ته له خپلو ميرمنو سره يوځای راغلل نو خپلو کررونو ته به بيا بيرته يوازې ستنيدل .

د مغلو په حرم کې څوک نه پوهيده چې دکوې راتلونکې لپاره ژوند کوي . حال يې په نهياي کې تيريده او راتلونکې يې تياره اټکلیده . دخپل برخليک پر غمچنه نړۍ يې چوپتياخپره وه ، موسکاپې پر شونډو نه درلوده ، او خبرې يې تل له اوښکوسره مل وې . د حرم تېرې ښځې دخپل ښايست په يوازينۍ گناه يې زندان ته اچول شوې وې . په حقيقت کې د مغلو حرم دکوې ، رنځې ، بدنمۍ ، سرواسو يلو او ترخو او ښکورتو سيمې ته ورته و ، نه څوک ترې بهر وتلای شول او نه چاد تو دواوډونوله او رڅخه ځان ژغورلای شو .

د مغلو ټولو اکمني دعياش او پات له امله ورو ورو رسيدله . دنور جهان دواکمنۍ په وخت کې مخ پر خوره شوه او دهغې له مړينې څخه وروسته پرديروسيو يې خپله واکمني له لاسه ورکړه .

(پای)

د هغوی مینه له اوښکواو اسو بلو تخه تشه وه ، د موسیقي هغه
 تال ته ورته وه چې پخپل خواږه کېوزې د سینا نود وه پلویزه هېجان ^{منح}
 ته راوړې . باز بهادر پر موسیقي او سندر و مین سړی و . هغه ویل د
 مینې ترانه نه مری ، آسماني نغمه ده ، تل تر تله به ژوندی وی .
 هغه د لومړي ځل لپاره ټولس کلنه رمپې د سندر و او گډا پده حال

کې ولیده. هغې د بلبلې په حیر خورزې غاړې کولې او پخپله نه خایې
 دژوندانه ښکلا څرگنده وه. دهغې هنرله هغې څخه زور ايسیده، دهغې
 په سترگو کې د مینې او ښایست سپر غیو برینس کاوه. د پمتي په پې ساري
 توگه ښکلې وه، د سپوږمۍ څخه ډیره ښایسته او دخاتول له گلې څخه
 چې د پسرلي په وزمه نوی غوړیدلی وي ډیره تانده وه. په ولسي سندرو
 کې دهغې د ښکلا ستاینه کیده. گرځنده سندرو غاړو به په کلر، کوټو او
 باندو کې دهغې د ښایست دغه لاندې سندره په ولسي غاړو کې ویله:
 که هغه ووینې

دهغې د مینې په لومه کې به وښلې
 که دهغې د سترگو لسه پیاوړې څخه شراب وڅښې

د مینې پر بې سلی به پریوځې
 که له هغې سره یوه شیبه په گډه تیره کړې
 د مینې تل پاتې خوند به دې په برخه شي

هغه ستره ده

هغه سپیڅلې ده

هغه آسماني پرېشته ده

څښتن په یوه ملیون کلونو کې

یسوازي

په خولې

د هغې په خیر

ښکلی پسرینې

پرنری هستوي

پریو ه ماڼۍ م اکبر چې په بدلو کولو کې دلو یږي اګرې دګڼې سیمې
 نندارې ته راوتلی و، دغه سناره واوریده. سندرې پر هغه ډیره زیاته
 اغیزه وکړه. رانده سندرغاړي ددغې بدلې هره مسرې په ډیرخوند او
 خوازه غږ ااکوله. یو دډله ځوانان له هغه څخه کړی ولاړ وو، او په تېر
 غږ یې له هغه سره یو ځای دسندرې سروکی راغبر گاوه. اکبر هم
 ددوی په لیکه کې ولاړ و. دماشام سیوري ورو، ورو خپل پیل، دجو ما-
 تونو منارې او ختین کورونه یې له سترگو څخه پټول. سندره کرار
 کرار خپل پی ته نژدې کیده او ځوانان سوکه، سوکه خپلو کورونو ته
 ستنیدل. اکبر هم خپل دربار ته ستون شو، خو دسندرې هرې مسرې
 میاشتې، میاشتې دهغه په غوږونو کې اښکاري کولې. کله چې هغه ته وویل
 شول: دغه سندرې ددې نجلۍ رېښې په ستاینه کې ویل شوې ده، دهغه
 پلټونکی حس راوپاریده او امر یې وکړ: هر هغه څوک چې غه نجلۍ
 ژر تر ژره پیدا کړي او دربار ته یې راواي ستر عزت او ډیر انعام به وګټي.
 دهغه نه ایلکیدونکې نلوسه هغه مهال پر ستر قاربدله شوه چې ورته یې

وویل: رېمټی د باز بهادر معشوقه ده. باز بهادر دملو ادنیچې نخلواکې
 سیچې مشرو، خواکېر هغه څوک نه و چې دهغه دغوښتنې په وړاندې دې
 دنه ځواب وویل شي. هغه پر باز بهادر دیرغل حکم صادر کړ.
 د باز بهادر او رېمټې ترمنځ مینه دما تیدو نه وه، په هندوستان
 کې ددوی پر مینه ډیرې کیسې اوسندږې ویل شوي دي. د ابشېره ناشروني
 وه چې باز بهادر دې د مغلو غوښتنې ته غاړه کېزدې. هغه دملو اتولو
 نخلکو ته داسې خبرداری ورکړ: یه دملو اېتمه نوځاکه. و! زموزېت او
 ناموس په ځلمر کې دی، زموزدېت او عزت ارزښت زموزدسرو نوله
 قیمت څخه ډیر لوړ دی. را پاڅیزئ اود مغلو دیرغل په وړاندې دخپل
 پټ او ننگ دناغ وکړئ. د باز بهادر له خبر داري څخه ستره حماسې
 سندره جوړه شوه اود ملو ادخلکو ویده ننگونه یې راوینس کړل.
 اکېر چې د زور او شهوت په شرابو نشه و، شل زره سرتیري یې د
 دوو تنو وینو څخه و نکو جنرالانو تر بولي لاندې ملو اته واستول او امر یې
 وکړ چې په هر قیمت سره کېزي رېمټې باید اکرې ته راوستل شي. دیرغل
 او تیري خبر په توله ملو اکې لکه بریښنا خپور شو. ښځو او نارینه وو لوړه
 وکړه چې د سر شیمدنې تر بریده به دخپلې خاورې، ننگ او پټ ساتنه
 وکړي. خونړی جگړه پیل شوه، دملو ښځو او نارینه وو له خپل وطن
 څخه ځانونه څار کړل، ډیري وینې وبهیدې او دخلکو شتمني او تالا شوه.

باز بهادر خاندیش ته و تښتیده اور پمې د کلا یوه کنج ته پناه یروړه .
 نورې ښځې په خپل ځای کې پاتې شوي او پ نواله دې چې د غلیم لاس
 ته ورشي ، تولو زهر وڅښل او ځانونه یې ووژل . کله چې رپمې ته خبر
 ورکړ شو چې د ښځمن دهغې د پتیدو ځای په کوټه کړی دی . هغې سمدلاسه
 لاسه د زهر وگوت له ستوني څخه تیر کړ او دمړینې په مهال یې د خپل
 مین لپاره د بري غوښتنه وکړه . هغه مړه شوه ، خو خپل پت یې د غلیم له
 تیري څخه وژغوره .

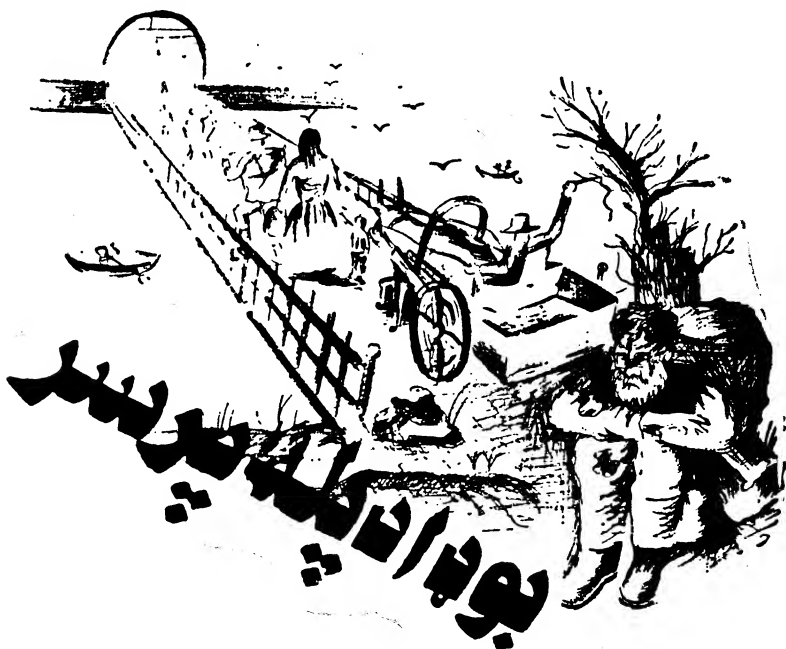
کله چې د پوځ قوماندان در پټي له ځان وژنې څخه خبر تر لاسه
 کړ ، دیر زیات په غوسه شو ، امر یې ورکړ چې د ملوا تولو کلاو او آبا
 دیوټه اوړ و اچوي . ملوا - امپراتوري لښکر و تر پښو لاندې له منځه ولاړه .
 د خلکو مایزه و مادي ارز ښتونه ، له خاورو سره خاورې شول . هېڅ
 مشر ژوندی پاتې نه شو چې د مغولي بربریت په وړاندې دریدلی وای .
 کرم وخت چې اکبر در پمېسي له ځان وژنې ، په ملوا کې د
 خپل پوځ له پسات او د تولو خلکو له ستو لوڅخه خبر واخیست ، په
 خپلو کړو دیر خواشینۍ او پښه مانه شو ، سمدلاسه ملواته ولاړ او سیده
 هغې کوټې ته ورغی چې رپمې په کې درښتینی مینې له امله ځار وژلی
 و . هغه شاوخوا ته وکتل ، د ښکلي رپمې په ځان وژنه هک پک پاتې شو ،
 په ژور وسترگو کې یې د پښه مانه نښې و برسیښیدې .

سویې کښته و اچاوه اود لومړې ځل لپاره پردې حقیقت و پوهیده
چې هندوستان له ټولې نړۍ سره ډیر توپیر لري . څښتن پر هغه چاد
رحمت اوږیا وروي چې تر مړینې دخپل پټ او ناموس ساتنه وکړي .
اکبر امر و کړ چې درېمڼي پر قبر دې دمرمر وځای جوړشي .
ډیر کلونه وروسته باز یې درهم دهغې تر څنگ خاور ووهه و پارل
شو . اوس تل درېمڼي قبر ته ډیر خلک ورځي اودعا ورته کوي . هغه
خوشې اوبې ځایه مړه نه شه ، دهغې نوم به د تاریخ په پاڼو کې د تل
لپاره ژوندی پاتې شي .

(پای)

بيگم، ارنت جي ٻيڙي (امريڪا)

ارنت جيگي ۾ ۱۸۶۸ م ڪال ٻي وريز ڏيڏو. ڇٽس ڪو چيٽوب ٻي دالينائز
ايلٽ (اڪپارڪ) ۾ سڀ ٻي تير ڪم. ڊڪانو ڊيڪار سڀ ٻي زيات مينه درلوده. ترو لسم
توگي ٻي زده ڪم وڪم اوڪيو ليڪن ٻي مينه محال سڀ ڪرڻ چي ڏسائس ۾ بنا ٻي
ميسون ڪئي شو. ارنت جيگي ۾ ڇٽس ٻي ڪورني جگهه ٻي دفا شتانو ٻر خلاف چڪيڊي
اوڏنهي ۾ دو سمن عومي جگهه ٻي داسو لاس درلوده ۾ توگه سمن وٺو ۾ ڇٽس ٻي ڏو.
ٻي ڊيڪا ڇٽس ڪيو باٽه ولاه اوڏر ڪم نه مهت پائي شو.

بوءِ اچي پرستگوي عيني درلودې اوپه خاور وڪرڪالي ٻي پرتن و،
دسڪر ٽنڪرن ٻي غاري ته خيل اريخ لگاوه. دلته پرسند يوپانتوني پل

تېرل شوی و. دغو يونگاډی، تر کونه، ښځې، نارینه او کوچنيان
پرې دسيندديخواغاړې ته راتيريدل. ددې غاړې لاره ډيره پستوڅه
وه اود کچرو گاډی پرې دپوځيانوله تېلو هلو پرتنه نه شوې تنلاي.
ډير تر کونه خپل وارته تم وو، بزگرانو پر خاورين سړک وروورو
خپله لاره لټوله، خوبوداله ځايه نه خوځيده، اود ډيرې سترېسا
له امله يې دوراندي تگگ وس نه درلوده.

ماته دنده سپارل شوې وه چې دپاه پورې خواته ولاړ شم اود
غليم دوراندي راتگگ څارنه وکړم. ما خپله دنده تر سره کړه اودپله
دې خواغاړې ته بيرته راستون شوم.

ټول تللي وو، يوازې يوڅو تنه لاروي اولږ شمير گاډی پر لاره
ليدل کيدې، خوبودالانراوسه دلته ناست و، ماته هغه څخه
تپوس وکړ:

له کومه ځايه راغلی يې؟

هغه موسکي شو او ويې ويل:

له سان کاراوس څخه.

سان کاراوس دهغه پلارنی ښار و. د نامه په اخیستو سره يې

وځنډل او ويې ويل:

ما دڅارويو وساتنه کوله

خوزه دهغه پر خبر وپوهنه شوم:

هغه يو ځل بيا وويل:

هو! زه ددې لپاره پاتې شوم چې دخارويو وڅارنه وکړم.

زه وروستنی سړی وم چې دسان کارلوس له ښار څخه راووتم.

هغه دښون په څير نه معلومیده اودپونده ښه يې هم نه درلوده.

ما دهغه گړد جنو کالو، سپيره مخ او زړو عينکوته په څير سره وکتل

اوومي پوښتل:

څه ډول څاروي دې ساتل؟

هغه په ځواب کې وويل:

رازراز څاروي.

خپل سړي وښوراه اوويي ويل:

دڅارويو وپرينولو ته اړشوم:

ما پله 'وا' فرينايي ځمکوته ورته، دايبرودسيندل تا ته کتل، اريان

پاتې وم چې ددښمن کدم باخونه موده وروسته دې ځای ته راوړسېږي

اوڅه به پښ شي. پدې ټول وخت کې ماهغي ښکالو ته غوږ-ايشی

وه چې دغليم له راتگ څخه يې خبر ول. خو پودالانو اوسه همدا

لته ناستو.

ماله هغه څخه پوښتنه وکړه:

څه ډول څاروي دې سانل؟

هغه وويل:

ټول ټال درې څاروي مې سا تل: دوه وزې وې او يوه

پيشو. پردې سربېره څلور جوړه کوټرې مې هم درلودې.

ماو پوښتل نوولې دې پريښوول؟

هو! دتو پځانې له امله. ماته يوه پوځي سړي وويل: له دې ځای

څخه ولاړشه، په توپ به والوځي.

ما بيا تپوس وکړ.

آيا ته کورنۍ نه لرې؟

هغه په داسې حال کې چې پر پاه يو څورا تلوټکو گاد يوتنه کتل،

وويل:

نه کورنۍ نه لرم.

ما په اريانتيا سره څرگنده کړه، يوازې څاروي!

هغه سور اسويلی وکين.

هو کې! څرگنده ده چې پيشوبه روغه پاتې شي، خونې پوهيزم

چې نور به څرنگه شي.

ما وپوښتل:

ستاسياست څه دی؟

هغه وويل :

زه له سياست څخه پرته ژوند كوم .

زه د پزاويا كلونو يم . تردې ځايه مې دولس كيلومتره لار په پښو
وهلې ده ، فكر كوم چې نور وړاندې نه شم تلای .

ما هغه ته وويل :

دا څي د پاتې كيدو لپاره ښه نه دی . كه كولای شي په يوه ترك
كې سپور شه او ځان نيغ (تورتوسا) ته ورسوه .

هغه وويل :

ځان به لسز نور هم دمه كړم ، او بيا به په يوه ترك كې سپور شم .
رښتيا ! تركونه كومې خواته درومي .

ما وويل :

بارسيلونا ته ځي .

هغه اسويلی و كړ ، زه په بارسيلونا كې څرك نه پيژنم ، خوله تا
څخه ډيره ډيره مننه .

هغه په انديښمنه توگه ماته وكتل او ويې ويل :

زه داده يم چې پيشو به ښه وي ، خودنور و په هكله ته څه فكر كوي ؟

ما وويل :

چورت مه وهه هر څه به خدای سم كړي .

آيا ته دغه راز فکر کوي ؟

ما وويل : هو کي .

هغه پداسې حال کې چې خواشيني معلومیده بيا وپوښتل :

دتو پڅاني تر گوليو لاندې به هغوی څه وکړي ؟

ما تپرس وکړ :

آيا دکو تر وکپس دې بيرته پريښی دی ؟

هو !

نو چورت مه وهه ، له کپس څخه به والوزي .

هغه وويل : پوهيږم ، خو پر نورو به څه راشي ؟

ماله هغه څخه وغوښتل ، که ستر يادې ليرې شوې وي نو پاڅه

او حركت وكړه .

هغه مننه وكړه ، له ځايه راولټيد ، له يوه اړخ څخه يې بل اړخ ته

تال وخوړ ، بيرته پر ځای کښينا ست اوويې ويل :

هو ! مادڅار ووساته کوله ، خورا څخه پاتې شول .

هو کي ! ما هغوی ډير ښه ساتل .

ماله بوډا سره مرسته کولای نه شوه . دیکشنې ورځ وه او فاشيستي

پوځونه ورو ورو د (ايرو) خواته رانژدې کيدل .

په وريځو پټه ورځ وه ، پنډو وريځو هوا تياره کړې وه ، د فاشستانو

تو پڅاني د زې نه شوی کولای اود بوډا بخت وينس ښکاریده ، ځکه دهغه

(پای)

څاروي لاتردې شيبې په امن کې وو .

تصحيح: اوه، رتبه و زمانه

لکھنؤ ۱۸۰۹ عیسوی کال کی دہریہ کو جینی و چچی سوہری میں شہداء ہوئے اور ان کی پانی شہداء ہوئے۔
بی بی رخصتی اور بی بی سہ لکھی و۔

خسبہ لومنی نزدیکی پی۔ انگلستان اور مریکا کی سترے درمیانی، دستہ ادبی اوجھڑی استعداد۔
 خنسن و، ۱۸۳۱ کال کی بی دیندو کمپو پہ لیکچر سپیل دکھ، منہ دکھو کہ کنلوکی نہ رومانیکو سوادوختہ گتہ
 امتیت خو بیکٹ دو دی کلایک و، دکا رائسو نوزال نوم لری بمیں او شرو تیزی دنوی، بہ بدرد فریبہ بل
 شوی دی، منہ ۱۸۵۹ م کال کی لہ نری شجہ ستہ کی جی کمری او امریکا دالبور پست رکی خاور و
 وسماں شو۔

تڙله هغه پښت څخه راپورته شوی يم چي د زور و ټيځل
اوسو څنده هيچان نوم لري. خلك ماته ليوني وايي، حودا پرې
چي ليون توب څه شی دی، لا تر اوسه چا اواره کړي نه ده.

آيا اوچته هوښيارتيا يې و بولو، که دانند بـرم يـاد فـکر ژور نـيا؟
هرڅه چې وي، خونه د فکر ناروغي ده، اونه درواني جوړښت گڼه
وډي چې دعايې پوهې پواسطه آزمویل شوې وي، هغه څوک چې دورځې
خوب ويښي، نسبت هغه چاته پسرد يرو شيانو ښه پوهيزي چې يـوازې
دښپې له پلوه خوب ويښي، د خپل تن خيال په همداره کې ابد يت ته گـو-
ري او چې کله په خود شي نو خپل ځان دستر راز پر پوله مومي، څه نا
څه دنيکۍ او د يرځ د بدۍ په باب زده کوي، له قطب نما څخه پرته د
آسماني رښاپرنا پايه سمند رور گڼي پزي اودن را موکشا. فانونه پـه خـير
ځانونه خطر ته ورکوي.

زه به داو منم چې ليونی يم خوبايد لږ تر لږه څرگنده کړم چې زما
په مانيز ژوند کې دوه ځانگړي حالتونه شته. د روښانې هوښيارتيا
حالت د بحث وړ نه دی ځکه دادهغه پېښو له يا دونې سره اړه لري چې
زما د ژوندانه لومړنۍ پړاوو غوي. بل د شک او تر وښه-
حالت چې تراوسه دوام لري، د مغزو څيز ونوله يا دښت سره تړلی
دی چې زما دروان ژوند د ويسم پړاو تشکيلوي. ځکه نو هغه
څه چې د لومړني پړاو په باب څرگندوم د منلو وړ گڼل کيږي او
هغه چې د وروستني پړاو په هکله يې تا سي ته بيا نرم کولای شئ چې و

يې منئ ياپړې شكك و كړئ كه نه شئ كولای شكك پرې و كړئ نو د
آد يېوس (۱) معما ته پاملرنه و كړئ .

له چا سره چې ما په خلميتوب كې مينه درلوده ، اوله چا څخه چې
اوس دلته يادونه كوم زما د تروريوازيني لوروه ، اوس د يركلو نه
وشول چې د تورونځا وروپه تل كې ویده ده ، زما مينه يا زما تروريزي
اليونورانو میده . موزتل يوځای ژوند كاوه ، د تودې سيمې تر لمر
لاندي دراز رازو اوبو په شنه دره كې اوسیدو . بې لار شوده پشه هې ښكلكه هلسته
نه رارسیده ، ځكه دېره ليرې او د هسكو غرونو تر منځ داسې غزیدلې وه چې
د لمر وړانگې د هغې كونجونو او ژوروځايونو ته نه رسيدې . د درې
لور و غرونو ، ميله ځايونه د امر له تودو وړانگو څخه پټول ، ميله ځايونو ته
نژدې پر لارود هېچا د پشه و منډنه ښكاریده . زمونږ كور ته راتگ
د يرگرانو ، ځكه لاره په گپوونو او زښته زياتو گلا نو پوښل شوې
وه . د راتگ لپاره په كارو چې د ونو په زروځانگې پرې او په ميلونونو
خوږ بويه گلان تر پښولاندې شي . موز په دې كور كې يوازې اوسيدو
اود نړۍ له غمونو څخه مو هېڅ خبر نه درلوده . زمونږ د درې له
سراو د غرونو تر شاله تلو څو كوڅخه ، يونړی او ژور حور كښته د درې

(۱) غرنګه چې د هومر له شعرونو څخه څرګند یزې ، آد يېوس هغه څوك و چې
خپل پلار يې وواژه او له خپلې مور سره يې واده وكړ ، څوكله چې د وي رسوا شول ،
ورپې خپل ځان په دارو زبا وه .

ته بهید ه ، اوبه یی لکه دالیونورا سترگه یی رینه یی و ی . ددری
ورسکونود هغه بهیر ته د مار په خیر ناو و رکړې و ، اود تنوغ وند یوتر
منځ له تیاره تنگی څخه په پوره اوزد والی تیرید ه . موز هغه د چرپتیا
خور په نامه یاد او ه ، ځکه ټول بهیری د کرار ولر پته اغیزه درلوده ،
د اوبوله بستر څخه یی هیڅ ښکالونه پورته کید ه او پر خپله لیکه
کرار ، کرار بهید ه . د هغه د تل کریر چې د مرغارو په خیری بریښ
کاوه له خپل ځای څخه نه یوړید ه اود تل اډاره روښانه ځلید ه ،
موز تل له دغې نندارې څخه خرقه اخیست .

د خور دواړې غاړې اوزیات شمیر ځلاند ه لښتی چې رینه اوبه
یی له کزو ووزولارو څخه له بهیر سره یو ځای کید ی ، همید غه راز
هغه و اتونه چې درود ځای له ژبو څخه د اوبوتر ژور تل اود
برښند ه کار تر بستره ، بیاله دې ځایه د غرونو تر سرونو او هسکو
څو کورې غځید لی وو ، لکه ټوله دره په پستواو زرغونو ، په گڼو
او کم سورو ، په زړه وړو ښکواو خوښو یو و ا ښو سینگرو و . د دې
زرغونې غالی پرمخ سپین د ودي اود شپږ زبرگلان ، بنفشه او
سره زنبق راټوکید لی وو . د هغوی پر تمینې ښکلا زموزو زرو ووتسه
په لوړ غزد څښتن د مینې او برم بد لې ویلې .

د لته او هلته د گڼو او غوړ سکو و ا ښو تر منځ د نا آشنا خوبونو په

څير اريانوونكوونرسرونه هسك كړي وو، د ننگي اونري تنې يې
سيڅي نه وې بلكې په بلكې توگه دلهر رښاته چې د غرمې پړوخت
يې د درې منځ روښانا وه كړې شري وې. د دې ونړ پرتكي چې
په سپينو اوبانسي خاپوونونكي شوي وو، داليونوراله بار خرگانو
پرتله د بل هرشي په نسبت روڼ او ځلانده ښكاريده. د لسويد يزي
تودې وزمې په لگيدوسره د هسكو څانگو پلنې پانې د يوې خوځنده
زرغونې ليكې په څير داسې ايسيدې چې تابه ويل د سوريې سترماران
د خپل باچالمر په وړاندې د نمانځنې او درناوي سرتيتوي.

پخواتردې چې مينه زموز زرونوته لاره وكړي، زه اواليونورا
پوره پنځلس كله، د دې درې پير شاوخوا راوگرځيدو. يسوماښام
چې زما عمر شلواوداليونورا پنځلسو كلونوته رسیده، د خور پر غاړه
تريوې ونې لاندې كښي ناستو. كنه به مويو بل په غيز كې رانيوه او كله
به مود روانو او بود چېرې بهير په هنداره كې د خپلو خيالونو ننداره
كوله. موز په د غوتولو خوږ و شيو كې هيڅ ونه غږيدو، په تيره بله
ورځ هم ازو غږيدو او غږ مولا تر دغې شيبې لږ زانده وه.

موز دخپلو نندارې سره د مينې له رب النوعي ايروس څخه مرسته
وغوښته، دغه مهال موز نه داسې احساس را پيدا شو چې هغه په موز كې زموږ
دنېكونوداورين هيچان مري سپرغی بيا تازه كړي. هغه سوځند احساسات

اوسيكمن خيالونه چې له پېر يوراهيسې زمرزدېشت خانگړتيا څرگندوي
سره يوځای شول او دغې دراز رازو اېښودې ته يې نوې ساور کړه. نابېره پر
تو لو شيانو د بدلون څپه خپره شوه. گل بوټو دستور و په بڼکلا داسې نا آشنا
مخلانده گڼو غوړول چې پخوا هيڅکله نه ليدل کيدل. دواېنو د زرغونې
غالي رنگ له پخوا څخه لاريات شواو کله چې سپين داودي گيلان له منځه
ولاړل پرځای يې سره ياقوتي رنگس منځ ته راغلل. ژوند په رښتينې توگه موز
ته وځنډل او د درې په پنځ کې د ژوند نوې ولولې راويښې شوې. هغه دينگ
چې تر دغه شيبې پورې نه ليدل کيده، له خپلو سروبنيکو سره د مرغانو په
ټول کې ځان څرگند کړ. طلايي اوسپنې رنگه کېبانو د خوږ په رڼو او بو کې
گڼه گوټه زياته کړه. دبهر بڼکالو په پسته او زړه وړو نې نغمه بدله شوه،
دايو لوس (۲) د هارپ تر تال ديسر سپيڅلې او داليو نور اله غږ څخه پرته د
نور وټولو غږونو په پرتله خوږه وه.

همدغه راز هغه پنډې اوسترې ټوټې وريځې چې له دېرې مودې راهيسې
موز د ناهيد په شاوخوا کې ليدې او پاس د هسک پر گوگل له خپل ټول برم او
طلايي رنگ سره څرخيدې، ورو ورو را کښته شوې او د لوړو غرونو پر
څو کوکښه ناستې، په خپله ناسته يې د غرونو ټيڅو کې پر تمينې کړې او موز
يې له هر لوري څخه داسې راييسار کړو چې تابه ويل گوندي په کوډاله توگه
د تل لپاره په ستر زندان کې ښکيل شوو.

(۲) ديوناني افسانو له مخې ايولس پر بادونو حکم چلاوه او د هارپ موسيقي اله يې غږوله.

داليو نور اښايست د آسماني پر ښتې ښايست و، خو هغه دخپل لنډ عمر په
خير چې د گلا نو تر منځ واوسيده پخپلو کړو وړو کې تل ساده اوسيدلې وه.
هيڅ ډول تور دهغې دميني تو دوڅه نه شوه سر ولای. هغې له ماسره دميني
ژور تيا هغه مهال واز موله چې موز ډوار و يوځای دراز را و اښو په دره کې
کدم واهه. دهغو مهمو بدلونونو په باب وغږيدو چې پدې وروستيو وختونو
کې منځ ته راغلي وو.

په پای کې يوروخ، هغه پداسې حال کې چې سترگې يې په اوښکو خيشتي
وي په ورستني ویر جن بدلون چې هر ورو به بشريت د مړينې له کومې څخه
تير کړي وغږيده. له دې څخه وروسته يوازې همده دردونکي موضوع يې
په پام کې درلوده او په خپلو ټولو خبرو اترو کې يې دهغه يادونه کوله.
اليو نور اکتل چې سينې ته يې دمړينې منگولې رسيدلې دي. لکه ژر تيريدو
نکې هستي، دهغې وتلی ښايست يوازې د مړينې او نيستی لپاره
منځ ته راغلی و. خو له قبر څخه ويړې هغه ډيره اندېښمنه
کړې وه؛ يو ماښام يې هغه مهال چې موز ډچ-و پتيا خور پر غاړه ناست
وودخپلې اندېښنې په باب ماته څرگندونه وکړه. هغې په غمجنه توگه
تصور کاوه چې که هغه درنگينو و اښو په دره کې خاورو ته وسپارل شي
زه به هر ورو ددې درې ښکني او نیکمرغه ځايونه دل لپاره پر بزم او
زموږ توده مينه به چې اوس يوازې دهغې حق دی له دې څخه بهر

دنړۍ بلې نجلۍ ته ور کړم. پر هماغه ځای او هماغه مهال د اليونورا پښتو ته ور کښته شوم، له هغې او څښتن سره مې ژمنه وکړه چې د ځمکې پر مخ به له بلې هېڅ يوې نجلۍ سره هېڅکله واده ونکړم، په هېڅ توگه به دهغې دگران او خوازه يادښت يا دهغې دسپې څخې مينې يادونې به وړاندې چې له ماسره يې درلوده خپل لوزمات نه کړم. پر خپله پا که اوتينگه لوړه مې لوي څښتن د ځان شاهد کړ، که په تنگۍ سره له خپلې ژمنې واوړم څښتن يې له ما څخه بيزاره شي، خو هغه څه چې ماته وروسته پېښ شول، نه شم کړلای دلته دهغه يادونه وکړم. زما پر دې خبرود اليونورا تندۍ وړين شواورينۍ سترگې يې روښانه شوې. داسې يوسوړ اسويلی يې وکېښ چې تابه ويل گوندې دروند او وژونکي پېټۍ يې له سينې څخه هېسته شو. دهغې پر تنکي ځان لرزه پر يوته او تر څې ساندې يې وکړې. لکه کوچنۍ ماشوم زما په ژمنه خوښه شوه او دې ډاډ گېرنې ورته د مړينې سختې شپې اسانې کړې. خو ورځې وروسته په داسې حال کې چې په آسانۍ سره يې ساور کړله ماته يې وويل: دهغه څه په خاطر چې زما د کړاړتيا لپاره دې سترته ورسول، زما اروا به له مړينې څخه وروسته پرتا پاملرنه وکړي. که چيرې اجازه ولري نو د شپې له پلوه به په څرگنده توگه ماته راوگرځي او که ارواو ته په هغه نړۍ کې ددې وس نوي نواز تر لاره به تلل ماته دخپل حضور

نښې نښانې راڅرگندې کړي. له ما ښامنسۍ ورموسره يوځای. به ماته را-
شي او ساره اسويلي به، وباسي يا خوبه. هغه هوا چې تنفس کوم، ښې د
آسماني پرښتو د سوغيدونۍ کي عودپه بوی ډکه کړي. هغه مهال چې
داوڼه ايږي پر شونډووه، سپيۍ تاي ژوند يې پای تاوړسېده او زما د ژوندانه
لو مري مهم پړاوته يې هم د پي تکی کيښه وه.

تودي ځايه مې تر له کيښه په امانت داری سره تيره کړه، خو کله
چې دوخت پر کز ليږمته لاره له هغو کړاوونو څخه چې داليو نوراپه
مړينه راته پيداشول، تيريم، زما د ژوندانه دوهم پړاو پيل شو. دغه
مهال مناخاس وکړ چې پر ما غرومې ترومي راغله او د کيسې پر
رښتينوالي مې شک پيدانو. پر يزدی چې مخ ته ولاړشم. کانونه په
ځنډتير بدل اوزه لاتراوسه درنگ. وواښوپه دره کې اوسيدم. ماکتل چې
پر تيولوشيانو دوهم بداون راغی. ستوروته ورته گلان مراوي شول او
پر گل خانکو نورته ښکاريدل. دوشوزر غونه غالی وچه شوه، سره
ياقوني زنبق غونج شول او پر ځای يې توسترکوته ورنه چوښيامنځ ته
راغلل، گلان يې په ځنډغوړيدل وپر گل پاڼو يې هيڅکله پسرخه نه
پريوته. په پای کې د ژوندانه ولولې رموزله لارې څخه هيښه شوې،
ځکه ډينگه له خپلو سړووزرو وښکسو سره زموزپه وړاندې
نورخپل ځان نه ښوده، دتولوشيانو الرتوڼکو په ملگرتيا له کوچنی دري

څخه د هسک-وغرونو پر لور غمجن والوت .
 طلايي رنگه او سپين کبان د درې کښته لور ته ولاړل او بيا هم ځمکه
 پسې زمرزگوان خوږ په خپل شتوالي سره ښکلی نه کړ. د بهير زړه ورو-
 نکې نغمه چې دا يولو س له هارپ نه تانده اوداليونورا لخوازه
 غز څخه پرته پرنورو تولو آواز و. نواو غاړو د بېرته سپيڅلې وه ،
 ورو ورو وکړايد ، او په پای کې د پخوا په څير چوپه شوه . دوريو
 هغه سترې او پندې تو تې چې د غرونو پر څوکو ناستې وې ، لوديز
 لورته بيرته ستنې شوې او هغه يې په پخوا نې تياره کې پرې وډې .
 خپلې وړانگينې او طلايي لښي يې د تل لپاره د رنگينو واکمنو
 له درې څخه د ځان پسې راټولې کړي .

له اليونورا سره تراوسه ما خپلې ژمنې نه وې هيرې کړې ځکه
 تردې وخته مې لا د پريښود څنگيدونکو وچمرونو غزاو ريد ،
 او د درې له هر گوت څخه مې د سپيڅلو عطر و نوبوی بویا وه . د يوا-
 زيتوب په شيبوکې ، هغه مهال چې زما زړه په چټکۍ سره غور ځمده ،
 و زموږ چې زما تندي ښکلا وه اود هغې ساره اسويي يې تر مارا رسول ،
 د شپې هوا چې په ناڅرگند و آواز و نوډک ، وه ، يوازي يو کرته
 له درانده خوب څخه د روحاني شونډ په زبېشلو راويښ شوم .
 خوزما په زړه کې د نوي مينې لپاره ځای نه و پاتې ، د هغې

مينې ليوال وم چې پخوا مې زړه ته را ننوټې وه. پدې دره کې د
داليونو رايا د بټونو تل څوړولم او هغه مې دنړۍ د بې گټيتوب
اويافي پريا وو په خاطر د هميش لپاره پريښوو.

ما خپل ځان په يودا سې نا آشناښار کې بيا مو ند چې ښايي هلته
تولوشيا نوه څه کوله زما خوا زه يا د بټونه چې له اوږدې مودې
څخه را هيسې مې دريگينو ونيو په دره کې له ځان سره ساتلي وو،
مير کرم. د ښکلي او پرتمينې ماښي نندارې، د دوسلو د ار و نکسي
کرنګي، اود يوې نا آشنا ښځې زړه وروڼې ښکلا او مکيزونو
له خپل ساره عقل څخه بهر کرم. لا تراوسه په خپلو ژمنو تينګ
ولاړوم او د شپې په چوپټيا کې مې داليو نورا روحاني سو بټيا
احساسولای شوه، خونابيره دغه راز رابرسيدنه پر ماودريده
اونړۍ زما دسترگو په وړاندې تياره شوه، څوړونکو وانديښنو چې زما په مغزو
کې ځای نيولی و، دارونکو وسواسو چې زما زړه ته يې لاره کړې وه، اريان
وتړه ولی کرم. له اوږدو واټنونو اول، ديرې ليرې ناڅرګندې سيمې
څخه د باد شاه نيکمرغه دربار ته چې ما په کې کار کاوه، يوه نجلۍ
راغله او زما بې ژمنې زړه دهغې د ښکلا په وار نندې بيواره
د غاړې ايښودنې سر توبت کړ.

د سوځنده مينې درنښت لپاره په بيواکه توگه دهغې د ښايست

پښو ته تيت شوم. داليونوراسره زما توده مينه زما دسو ځنده جذبواو
ليونيوتلو سو، سړواسو يليواو تر مو اوښكو په پرته چې د آسماني پرښتې اير-
ميننگار دې په وړاندې مې دهغو مخنيوی ونه شواى كړى، څرنگه وه؟
آه! دغه آسماني پرښته اير ميننگار دې څومره ځلا نندوه، اوله هغې
څخه پرته بل هيچا زما په كې ځاى نه درلوده.
آه! اير ميننگار دې يوه سپه ښلې آسماني پرښته وه، كله چې به
دهغې دسترگوتل ته په څير شوم، ايكن يوازې دهغو او دهغې په باب
به مې فكر كاوه.

ساواده وكړ، اوله هغې كړ كې څخه چې دبيلوزى له كبله مې دځان
لپاره غوښتې وه، ونه چار شوم او دهغې تر څوالي پر ماهيڅ اغيزه ونه كړه.
څو هغې ښكالمو چې زه يې دتل لپاره خوښې كړى وم، دښپې
په چرپتيا كې، يو ځلې، يوازې يو ځلې بيا، كړ كې څخه زما غوښتو-
نوته راغله، په خوازه او آشنا غزېې راته داسې وويل: «كرار ویده
شه، ځكه د مينې روحانيت واكمني كوي، پدې خاطر چې تا ځل جند-
باتي زره هغه چاته وركړ چې اير ميننگار دې نوميزي؛ دهغو دليدونو په
سبب چې له اليونو واسره دې خپلې ژمنې سر ته ونه رسولې او په هغه
نړۍ كې به درته څرگند شي، ته وبښل شوې.

(پاى)

مسکيد لال: جيمز بالڊوين

جيمز بالڊوين ڊامريڪا نامتو ناول سيکونگي دي . پ ۱۹۲۲ م ڪال ڊماريم پڻ رکي ڌريزده
 لڳيتوب شخصي ڊگيو اوناوونو پي ليکولو پيسل ڊگريزه ڊنيس توکم ڊيوه نه ايميدگي ماريغ
 پ توکم ڊسب زي ڊگريزه ڊروڊاگل اوسري ڊامي بي نيخته لاري.

گرائه جيڪمه !

ماد اليڪ پنڌه ڪريه وليڪه اوپنڌه ڪريه ڇيره . ستا
 ڊمخ ڪاسه ڇي ڪي ستا پلاس اوزما ورتو ورتو ڇيره ده ،
 فده هيرو ڪري . دهغه به ڇيره هم سرنجه ، نت رنڌه ،

سزا وړاوتوغمه ناک یی . ته هڅه کوي چې په زړه کله اوسې ،
 ځکه نه غواړي چې څوک دې دپاسه سړي په توگه وپېژني ، ښايي
 له خېل نیکه سره دخوي ورته والی ولري . نه پوهیږم ، خوداراته
 جوت ته ده چې ته اوسنې لار دواړه هغه ته له فزیکي پلوه ډیر نژدېوالی
 لري . هوکې ، هغه مړدی اوتې یې هېڅکله ونه لیدې . هغه ډاروونکی
 ژوند درلوده ، ترمېنې ډیر پخوا یې په ژوندانه کې ماتې وکړه
 ځکه دځان په باب یې دسپین پوستو وړمنډرښتیا گانېه ، په دې اوپه
 نوروتولو دلېلونو هغه دسپین خیلته وب پړاوته ورسیده . زه باور لرم چې
 تاته به ستا پلار د هغه په باب هر وروځه وینا کړي وي . نه ته اونه ستا پلار ،
 تاسې یوه هم دسپین خلتیا لور ته خېل پام وانه راوه . په رښتیا ستاسې
 کړه وړه په هغې زمانې پورې اړه لري چې تورپو ښوونځي ځمکې
 پسرینووي او د فرانکلین فرایزر په ویناد نیستی ښار ونه و
 نه یی مخه وکړه . که ، چېرې د خېل ځوان په بساب دسپین
 پوستو کتنه رښتني وېولې نو هر وروځه دنیستی کندی ته پریوځي .
 زه ځکه دا خبره تاته کوم چې پرماکران یې اول ، تاڅخه به ډیر خوښ
 شم چې هیر هیر نه کړي .

دژوندانه تر پایه به تاسې د واره هیر نکېرم . ماستا پلار په غېز کې
 اوی کړی او پر شامې گرځولی دی ، هغه مې ښکېل کړی او پر ځمکه تگ
 مې وربوولی دی .

نه پوهیزم، ک، چېرې یوڅوک له یو چاسره یو عمر منیه ولري، لومړی
 یې د ماشوم، بیا یې د هملک او وروسته یې دیوه سړي په توگه پاللی وي،
 دهغه لپاره یې انساني هڅې اوتړنې، رنځونه، ازموینې وي څرنگه هیر
 ولای شي. کله چې ستاد پلار ننني مخ ته وگورم یادڅه د تیر عمر څیرې
 راپرزېده کړم، هغه څه په کې وینم چې نور یې نه شي لیدلای. زه هغه
 کور په یاد راوړم چې ستا پلار هیر کړی دی. پرېزه چې پر ماوځاندي
 ځکه زه یې په اوسنۍ خندا کې د ماشومتوب خندا وینم.

پرېزده چې ماته زیارې وکړي ځکه زه یې له زینې څخه پرېوتل پرېزده
 کوم. هغه مهال یادوم چې هغه ژړل او مایې او ښکې ورپا کولې. خو
 اوس دهغه ناڅرگندې او ښکې هیڅوک نه پسا کوي، ژر اوځمدا ته یې
 څوک غوړ نه نیسي، وینا او سندري یې څوک نه اوري. زه پوهیزم چې
 نړۍ زما پر وروڅه ناتار وکړ او د زمانې له ناخوا او څخه څومره وځوریده.
 زه پوهیزم چې دایو ستر جنايت دی، په دې زه خپل هیوادوال گرموم، زه
 دوی نه بخښم. زمانه اوتاریخ به یې هم و نه بښي، ځکه دهغوی په
 لاسونو د زرو نوامیاوونو وگروژ وندویجاړ شو. هغوی نه پوهیزې
 اونه غواړي ځان پوه کړي چې دایو تاريخي جنايت دی. کیدای شي
 چې یوڅوک دغه راز وي، په حقیقت کې دوی تل هڅه کوي چې

پر زړه تينگک اوسي او په فلسفي توگه مړنیه او ژوبله رو اوگني ، دا هغه څه دي چې زيات شمير وگړي ورته ښه وايي ، خو په ياد نرد چې زيات شمير وگړي ټول شمير بشريت نه گڼل کيږي . داسمه نه ده چې دوي جار و وټکو انديښنوليکوال دې هم بې گناه وگڼو ، دابې گناهې ده چې گناهونه زيز وي .

زما گرانه همنوميه ! ته ، د دغوبې گناه اوښه نومي کسانو يعنې دخپلو هيواد والو په سبب تر هغو شرايطو لاندې وزبږيدي چې چار لمس ديکنز څه دپاسه سل کاله دمخه په لندن کې دهغو خرگندونه کړې وه . زه دبې گناهو د ژړا او انگوکولا کورس اورم ، نه ! داسمه نه ده ! ته څومره تربخ يې ، خوزه داليک ځکه تاته ليکم چې له هغوی سره دې په چال چاند پوه کړم . دهغوی دير شمير لاتراوسه ستاله ژوند څخه خبر نه دي . زه پوهيږم چې تر کومو شرايطو لاندې وزبږيدي ، ځکه زه هلته حاضر وم نه ستاهيو وال . ستانياهو همالته وه او هيچا دهغې پر ترڅه ژوند زړه سوې ونه کړ ، زه پيشنه ادم چې دغه بې گناه کسان دی له هغې سره وگورې ، پيدا کول يې گران نه دي . که څه هم دهغې ټول ژوند ستاد هيوادوالو په چوپړ کې تير شو خو پړيو زلی يې هي څوک ځان نه خبروي .

په رښتيا ، ته وزبږيدي ، پنځلس کاله دمخه دې ځای ته راغلې . خو

هغه مهال چې ته کوچنی وې، ستا پلار، مور او نياپه کوڅو کې لالهانده
گرځيدل او دهغو ديوالونو په لټه کې وو چې ته يې ورته راوړې. د ډيرو
دليوالو له مخې دلته زړه تنگ وونکې فضا وه، هغوی خپله زړه تنگي نه وو
ځکه ته ورسو دوې، زه په سترجهيز ونو ولشوم، ته يوستر ماشوم
وې، زه نه وم، ته هله وې، ته مينې ته اړ وې. د مينې اړتيا، ماشومتوب،
سختي، دې ټولو ستاد ژوندانه ځانگړتياوې غوله. يو وار او د تل لپاره د بې
مينې نړۍ پوراندې ستاد تينگتيا وروزل ضروري چاره گڼل کيده. په
ياد لږه! زه پوهېزم چې نن تاته دغه راز نړۍ څومره کرغېړنه ايسې خوستاد
کوچنيتوب پر مهال هم کرکجنه برېښيده. هو! موز له ويري څخه
ريزدیدو، اوس هم ريزدو، خو که چيرې موز په خپلو کې يو له بل سره
مينه نه لرلای نو اوس به يو هم نه وو پاتې. ته بايد ژوندی پاتې شې ځکه پر
موز گران يې، بويه دخپلو راتلونکو ماشومانو اولمسيا نو لپاره ژوند
وکړې ځکه دهغوی ژوند به په تا پورې تړلی وي.

دې بې گناه هيوادوالو په حقيقت کې ددې لپاره کنډواله څا يونو ته
وشرلې چې له منځه ولاړ شي. پريزده! دادرته جوته کړم چې له دې خبرې
څخه زما موخه څه ده ځکه دخبرې آرنو غې اوله هيوادوالو سره زما دخبرو
اتر ورپسې همدلته دي. ته په هغه ځای کې پيدا شوې چې وزيدې،
دهغې راتلونکې په وړاندې ودرېدې چې ورسره مخامخ شوې، ځکه ته تور

پوستی وې. ستاگناه همداړه، ستادلورو هیلولند، تنګوالي تلپاتې بڼه غوره کړه. تېره داسې یوه ټولنه کې وزیریدې چې ځنډ او توب یې دلهره په خیر څرګنددی، دکیدون تربریده بې ارزښته وګڼل شوې اوله ناڅرخه داهیله هیڅکله نه کیده چې دښاغلي پوری ته ورسيزې. یوازې داهیله کیدای شوه چې دیوهر تل شوي انسان په توګه څرنگه ځان په امن کې وساتي.

ګرانه جیمزه! درپد یاد کړه، دځمکې پرسر په خېل دې لږ عمر کې چې هرځای او هر یخوا ته ولاړې نوایک یوازې دا خبره درته واورول شوه: دلته تلای شې، هلته دتګ حق نه لرې، کوم کار باید سر ته ورسوي اوله چاسره کولای شې واده وکړې. زه پوهېزم، ستا هیوادوال له ماسره پردې خبره نه جوړیزي او هر وروبه ووايي چې زه زیاته وایم، هغوی هارلیم نه پیژني، زه یې پیژنم، ته یې هم پیژني، دهیچا خبره مه اورو، زما ته هم غورمه نیسه، پر خپلې ازموینې ویساو کړه. په یاد دروره، دغه ځای ته په څه راغلي، که چیرې پخپله خوښه راغلی یې نو ولې نه شې کولای یې له کوم بندیزه هر هغه ځای ته چې وغواړې ولاړ شې. ستا دژوندانه ټول کړه وړه داسې روغ شوي دي چې د خېل ځان په باب د سپین پوستو وینار واګښي. په یاد لره، دهغوی دکړواو خبر و ترمنځ ډیر توپیر شته. تل هڅه کوئ چې تازغم ته راوبولي، ته خپله تیت نه یې، داد

هغوی زړه ناسواندي ده چې تا تيت شميرې . دتورووريځو
 ترمنځ چې ستا پرتنکي ځوانسي يې تروزمي راوستې ده ،
 کوشش وکړه هغه رښتيا زده کړې چې دغولونو وځو خبر و ترڅت
 خوندي ده . په هيش دليـل به دسپين پوسـتو په څير نه شي او
 هيش کله به تا هغوی خپل منځ ته ونه مني . خو دیر تريخ حقيقت دادی
 چې بويه غاړه کيـز دې او هغوی ومني . زه په تېـلـگه دا خبره تانه
 کوم ، ته بايد هغوی ومني ، دزړه له کومې يې ومني ، ځکه دغه بې گناه
 سپين پوستي له تا څخه ددې هيله کوي . په رښتيا سره ، هغوی دهغه
 نارينخ په لومه کې نښتي دي چې پرې نه پوهيزي ، ترڅو پرې وپوهيزي
 دژغورنې وخت به ترې تيروي ، هغوی داوږدو کلونو په بهير کې ديو
 لړ لاسوندونو له مخې پدې گروهه دي چې تور پوستي له سپين پوستو
 څخه تيت دي . څرگنده ده چې دهغوی دیر شمير په دې راز بڼه پوهيزي
 خو وروسته به تا ته ښکاره شي چې دپروته خوراگرانـه ده له خپلې
 پوهې سره سم خپل پچال چلند سمبال کړي . دلته سم چلند دجرم کول
 گڼل کيـزي او جرم کول سړی له خطر سره مخامخ کوي . نو له دې
 لامله دپرامريکيان ویريزي چې د حقيقت په څرگندولو سره خپل
 پيژند له لاسه ور نه کړي . بې گناه سپين پوستي دتور پوستوندي کول
 دخپل امن لپاره اړين بولي . موږ هغوی ته وايو چې له حقيقت څخه

تښتيدل نور بس کړي او خپلونا سحواک يې نږته سمون ورکړي. ستر
ولسونه ستر کارونه سرته رسوي، بندونه تړي، په ستغو غرونو کې اوږه-
ده تونلونه باسي، د اورگاډي اوسپنيزې کرښې تيروي او په دې ډول
د تلپاتې درناوي نڅلي ځانته ټي. زمونږه ايليا ونکې هڅې سترو شاعران-
نوستايلي دي. د هومر دوخت يو شاعر وايي: ما په خپل زيار زندا زونه
ولرځول او ځنځيرونه مې مات کړل.

زه پوهيزم، ته هم پوهيزې چې زه وږه يواډد خپلواکۍ سلحه کاليزه
نمانځي، خو هغه څوک چې دنور و خپلواکي نه مني خپله هم خپلواک نه
گڼل کېږي. گرانه جيمز! څښتن دې مل شه.

ستا کا کا

جيمز

ليکون: مسعود احمد بکھتيا

مسعود احمد پٽ ۱۹۴۳ کال کي زيريدلي دي پر مخلص ادبي غورڻڪٽ وڙهه والو ترينج ستر نوم اري.
جمهوري پرناسٽوژو ناليست اوداسنه ڪيو ليکون ڪي دي. وليکون بک بي امپرولسٽيڪ اوسپوليڪٽ
دي حاسنه ڪي ڪي بي بي پٽ دي توڪ لعلو تيزي اوسپسي اڪرڻج. دنگو خبر تيا ده.

درينجيا ماناڪوي

لوري! ستا پرگوتنه وينه سبڪاري، په خه دي ځان خوبه ڪري؟

نه، کومه پيښه نه شته. ما خپل ځان نه دي خوبه ڪري.

سمه ده، خوبه پرده چي درنه يي پريمنځم.

نه، نه نه پريدم چي راته يي پريمنځي. دازاد مور وينده.

زه خپلې شاوخوا ته گورم . د عکس العمل ښوولولپاره د پريکړې
وس نه لرم ، هريو بوخت ښکاري ، په کړو وړو کې يې کومه ولولنه
بريښي ، ښايي زړونه يې هم تش وي ، هڅه کوي چې ديوالونه په
مېلو پاک کړي . زه خپل ځان ته وایم چې بايد خپله غوسه کنټرول کړم ،
ځان او غوسه سدله منځه وړي او د ټولو د ليدلو نوډای گڼل کيږي . زه
د ويلولپاره نور څه نه لرم ، بويه په غوسه نه شم .

اوس زه هڅه کوم چې له هغوی سره د نوو د ليدلو او منطق له مخې
و غږېزم ، غواړم چې د هغوی پاملرنه ځانته راواړوم ، پر غوږونو او
سترگو يې اغيزه وکړم . له هغوی څخه غواړم چې نه يوازې په
غوږونو يې واوري بلکې په سترگو يې هم وويني . خپلې سترگې
پرانيزي او هغه څه چې زه يې په خپلو گناهگارو سترگو وينم ، دوی
يې هم وويني . غواړم هغه څه ته غوږ کيږد چې له کاونو څخه راهيسې
ما په خپلو غوږونو اوريدلي دي .

زه خوښ يم چې زما خبرې په څير سره اوري . دوگړو ، ځايونو
او پېښو په ياب خبرې او خيالونه يوه نا پايه بهير ته ورته دي . نا بېره
د خپلو اوريدونکو سترگو ته گورم ، هغه سترگې چې مافکر اووه تر خپل
افسون لاندې مې راوستي دي . زما خبرې په ناڅاپي توگه پای ته
ورسيږي . د هغوی په سترگو کې زما په څير د ژوندانه ټولې هيلې

مړې دي . په کوم سبب بې سترگې مړې اوله هیلوڅخه تشې دي؟
زه په څه دزړه له کومې خ-واشینې یم ، په داسې حال کې چې
هغوی ټول له وینوڅخه ددیوالونو په پا کولو بوخت او نوي استوګن
په زرو کورونو کې ځای پر ځای کيزي .

زه له څښتن څخه هیله کوم :

زما څښتنه ! ماته وس را کړه : هغو ته غاړه کېږدم چې بدلولای
نه شم ، هغو ته بدلون ورکړم چې ورکولای شم . هغه عقل را کړه چې
دینواو بدو توپیر وکړم .

هر یو پر ماځاندي اوایي :

دایوه سیاسي دعاده .

د سازش پیر څرګنداو نګه فارمول دی .

له څښتن سره د سیاست لوبه ده .

زما پېر شونډو دادعاو لې راغله ؟ دایوه ناآشنا دعاده ، داماته چارا

زده کړې ده ؟

آیوخت ؟ آیوخت زموږ سترگې درناواله لیدلوڅخه بې لارې

کړې او زموږ زما غزه بې له سم تعقل څخه وړول ؟

د مارچ په پنځه ویشتمه او شپږ ویشتمه شپه زه دمیسخوا په میلمستون

کې وم . دایو بی مانا نوم و . دې میلمستون یولسمت درلوده ، خو

هیه ځکه یې کار نه کاوه. دلیفت چوپړی یوزوړسړی واوتل یې دکار
اوزار له ځان سره گرځول ، کله چې به موزد غې میلمستون ته ولاړو ،
کوچنیا نوبه پرې ملنډې وهلې . هغه به هڅه کوله چې کمکیان دخپل
کار په آوزاروو وپروي . ویل به یې چې دالمت موز سپوزمې ته رسولای
شي ، موز ټول به یوه ورځ سپوزمې ته ولاړشو او تاسې نامونې هلکان به
پر دیوال میخ کړل شی . ټولو به پری خنډل اوزه به هک پک پاتې وم چې
دا میلمستون ولې دمیسخا په بې مانانوم ، نوه ول شوی دی .

د میلمستون په مخ کې داور گادي دکارگرانو مینه وه . دالحای
دشنو غرنډ یواو گټوونوترمنځ پروت و . موز دلته دکوچنی غونډی
پر سر په یوه کور کې استوگنه کوله . دمارچ په پنځه ویشتمه شپه ، دلته
دماشینه گټووزې پیل شوې او غز یې په چارچا پدغه غونډیو کې انگازې
خپرې کړې . موز نه پوهیدو چې څه پېښ شول . دویرې له امله موز
دمیسخا میلمستون ته وتښتیدو . موز ولې هلته ولاړو ، په دې هیڅوکه
پوهیزې ، خرپر دغه مهال یوازی نی ځای چې موز ته یې ارزښت پیدا
کړ ، هغه دمیسخا مسخره نومی میلمستون و . موز ته بل هڅ شي دومره
ارزښت نه دراو دلکه دخپل ځان ژغورنه ، خوز موز ټولې هڅې بې نټې چې
سره ورسیدی .

هغوی په داسې حال کې دښې له خوا میلمستون ته راننوتل چې له

غونډ يو څخه لاده زو غږ اوريدل كېده ، له موز څخه يې و غو ښتل
خپل سړي ورته په گوته كړو. ماورته وويل : دازما زوې دى ، تراوسه
لاسرى شوى نه دى ، كوچنى هلك دى . داسې يې ماته وكتل چې
كوڼدې زما په خبره پوه نه شول ، يا يې زما خبره هيڅ وانه اورېده.
هغوى ماته وويل : له دې څخه مه ښوره.

ما وويل : چېرته تللاى شم ؟ آيا تاسې نه وينئ ؟...
هغوى وځنډل ، موز به لږ وروسته هرڅه وگورو ، لاره پرېزده ،
زه پوه نه شوم چې له دې خبرې څخه دهغوى موڅه څه ده ، خو
كله چې زما دلور خرا ته روان شوا پوه شوم چې څه غواړي. ما هغوى ته
وويل : دازما لور ده ، هغه ستاسې دلور غوښتې ده ، نجلۍ ده ، هلك نه دى .
لور! دچا لور؟ دهغوى سترگې وږې بريښيدې .

هغوى زما دلور ساري تالاس وروا چاره او ترې يې راكازه ، ډيره
اوږده نه وه ، دهغوى لاس ته ژر ورغله . پيغله لورمې دخپل پلار او
وروڼو په وړاندې لوڅه ودرېده ، هغه ميرمن نه وه ، ولې ميرمن نه
وه ؟ زه كوم ځواب نه لرم. ما دهغوى ميخونو ته د ځينو نغوټو او قصد
لرلو لپاره وكتل خو هغوى ټولو پر ما وځنډل . دخپلې لور په لوش ليدو
سره زما پرسترگو تياره راغله . د پيلانو پدښته كې واښه تر پښو لاندې
كيزي .

زه دهغوی کټ کټ خنداورم .

کله چې وحشي پيلان په جنگ شي څوک تر پښو لاندې کښي ، وښه
هميشه وښه :

زه دجينا پروات کښته رهي يم ، دريزم او شاوخوا ته گورم .
موزپه چټکۍ سره نوې ودانۍ جوړوو ، خوځښتګه چې ژر تر ژره بې
بشپړې کړو هماغسې ډيرې ژر زړې او ورستې شي . بارانونه او ښوره
يې په يوه موسم کې زروي ، او هر کله چې موسم بدلېږي بيارغونې
ته اړتيا پيدا کوي . خړد سترو سيندونو بهير هېڅ زښت نه لري ، او په
ناپايه توګه خپل ځان پخپله نوي کوي .

يو څوک ماته په غوږ کې وايي : زه وروست شوی يم ، خپلواکۍ
ته اړتيا لرم . زه ګرده راخرخم ، گورم چې په غوږو نو کې پسيدنه
اوس پر يوه ستر بهير بدلېږي .

زه خپل ځان ته وایم : ټول له مانا ډک شيان بې مانا اړخونه لري .
له دې سببه پر زړو بار خوګانومې داوښک وڅاڅکي کته رغړي .
کله چې هغوی پر بندر اړه بېړۍ څخه د بار تشول رد کړل او دبېړۍ
عمله يې په کښ کې ايساره کړه ، زه چوپه پاتې شوم ، او کله چې
هغوی زمونږ دسرو دنيولو لپاره راغلل ، ماخپلې سترګې پټې کړې .
اوس دې خبرې خپل ارزښت له لاسه ورکړی دی چې په کوم يونوونځي

کې د کوچنیا نوږه وینو دیوالونه سره شول، دا ربره نوره له پامه وتلې ده چې د ښار په کومو میلمستو نوږو کې دخو مره ښځو او پیغلو پر سپیڅلستوب تیری شوی او کټ پوښونه یې دهغوی په وینو سره شوي دي

زه یوازې دا په یاد لرم چې کله هغوی میلمستون ته راغلل، ماڅپل بچیان د جالې لاندې چې پر کټ خړیده پټ کړل، دانزدې یو کومیک کټ کارو.

زه په خرگنده په یاد لرم چې د آلمان یوې هنري ډلې په هغه کلوپ کې چې د غونډې پرسر پروت و، د نانځکو یوه ننداره ښووله، یوې نانځکې چې د پروفیسور ول یې لوباوو په لور غزا پلټې ویلې. هغې زیارایسته چې کومه تیوري خرگنده کړي، خو په داسې مسخره توگه یې د اچارانځورا وه چې ټول نندار چیان یې په خندا کړل. د نانځکولو بغاری یوه شیبه چوپ پاتې شو او چې څنگه یې خپله وینا بیا پیل کړه له دیرې خندا څخه چاورته غوړنه ایښووه. ټولو په لیدو ټوب سره خندل، لوبغاړي به که میزهم و د بواو خوځلک له کنټرول څخه وتلي وو. زما څپل ماشومان هم نه چوپیدل. زه پر نانځکې او لوبغاړي دواړو خوا بډې شوم. ماله خپلو گاونډو کسانو څخه وپوښتل، پر چا خاندی؟ پر نانځکه او که پر لوبغاړي. ددوی خندا لا نوره هم زیاته شوه

ماسوچ وکړ چې پرماڅنډی کوي!

ژوندی دې وي لومړنی خان!

ژوندی دې وي دویم خان!

ژوندی دې وي دریم خان!

ژوندي دې وي تهرل خانان!

ماد پوځي ساتونکو هغو څو کیولورته خپل مخ ورو اړاوه چې
زموزد قلمرو پر برید پرتې وې. داشعارونه په ډاگه دهغې غسارې
خلمکو په گټه ور کول کیدل.

له غونډ یو څخه ددزوغز نوره اوریدل کیده، خو په بند ر کسې
لاروانې وې. له بېر یو څخه کښته شوي مالونه په بېره ښارته لیزیدل.
دمیسخامیل مستون په دودۍ خوړلو څو نه کې راز راز کسانو سوبتیا
درلوده.

پشه خانې د پخوا په څیر ناخوندي گڼل کیدې.

سلام! دلومړۍ گڼې سړۍ چیرته دی؟

په کتاب کې لیکل شوی دی؟

دویمې گڼې چیرې دی؟

دغه نوم هم کتاب ته رسیدلی دی.

ته څوک یې؟

زه ددرېمې گڼې سړۍ يم ، خو ملکي کسان مې ښه نه ايسي .

هغوی ددزو ترچر لاندې يو وار بياراغلل او ويې و بل :

موزته خپل سړي راپه گوته کړئ .

ماوويل : دلته کوم سړی نشته .

دوريجو ددانو په خير هرې خواته خپاره شول . ماته يې په بدگو ماني

سره وکتل او هغه جالۍ چې پر کټ کښته خړيده ، له منځه یووړه .

ماخپلې سترگې پټې کړې .

څوک دچا دفاع کوي ؟

دليفټ چوپړۍ لادمخه سپوږمۍ ته رسيدلې دی . ارگينه زينه زړه

شوي او بزو وهلي ده .

زه زيار باسم چې له څښتنه خير وغواړم خو پړشونډومې هيڅ شی

نه راځي . په هر ډول ، دخه لپاره اوچاته دعاو کړم ؟

نابره ، ماته يوه تينگه غوښتنه راپيداشوه ، غواړم چې توتوي

توتوي شم او بادونه زما دتن آثار له خانه سره یوسي .

نه غواړم بياخپلې سترگې وغړوم ، نه غواړم خه شی په سترگو

ووینم . دلته پرايد او او کتلو بندیز لگيدلی دی .

يوه شيبه وروسته ناڅاپه او بې وا که زما سترگې بسيرته

شوي ، گورم چې پردبره بدله شوې يم . دلته پرديو زما له لور

څخه ساري هسته کړې اولوڅه اغړه يې درولې ده ، غواړم چې
خپلې سترگې پټې کړم ، خو نه پټيزي ځکه دغه کار زما له واکه
وتلی دی.

زه هڅه کوم هغه وختونه په ياد راوړم چې دنن غوندې
ځور و و نکي نه وو. موزارنه وو چې په شعار و نو ستوني څيري
کړو. ترهسک لاندې هر چا له تازه او پاگې هرواڅخه گټه
اخيستلای شوه. خو زه زيات باور نه کوم چې گوندې پخوا هيڅکله
داسې نه کيدل لکه چې اوس کېږي. زما په زړه کې شک او ترديد
د مار په څير خپل سر را پورته کوي. آيا پخوا داسې کوم مهال
و چې له اوس سره توپير ولري؟ زه پر خپله حافظه نور باور کو
لای نه شم.

زه هڅه کوم چې له هغوی سره وغږېزم خو زړې کيسې
په ياد راځي.

آه! د انسان بچيه ، زه د دودۍ وزی و مخوتالو زې
گلا لولو ته اړکړم.

آه! زموږ څښتنه ، زه خپله وزې يم ، څرنگه کولای
شم ستا په نامه خيړاتو نه ورکړم.

زما د ملاپو تير لړزه پريوته ، ځان يې خو زېزي. ټول ټپو-

سو نه بې ما ناستکار ي . له ځان څخه نورې پوښتنې نه کوم .
د یردستو مانه يم ځکه هيڅ پوښتنې ته ځواب نه لرم . پر خپله بيو-
سی مې زړه خو زبزي .

نه پوهيزم څه وکړم ، له ما څخه د نور وغوښتنه څه ده ؟
هيشو ك ماته غوږ نه نيسي . ما څو مړه د یر ه شته وکړه چې ز-
ما خبر و ته غوږ کيز دي ، ما هغوی ته وويل : بيو زلي کولای
شي د حق او نيا و غزا و چت کړي ، داد وخت غوښتنه ده ،
داد حق پر تنده کښل شوي دي .

آه ! د انسان بچيه ، زه تېرې يم .

زه بې پوښتا که یم .

تر تېلې کيد و وروسته لومړی بې سدي راځي ، بيا در د .
نه ! کو مه پېښه نشته ، ما خپل ځان نه دی خو زکړی .

سمه ده ، خو پر یز ده چې درته یې پریمېنځم .

نه ، زه نه پر یز دم چې را ته یې پریمېنځي ، داز ما دمور

وینه ده .

که دا پېښه د مارچ له پنځو یشتې نېټې څخه د مخه یا ورو-
سته شوې وای ، نو کوم توپیر یې کاوه ؟ په تیاره او تنگ
مړیستون کې هڅه کوم چې پر خپلو تېو نولاس تیر کړم ، خوشاو

خواته مې ډير مړي پراته دي اوله ډير درد زغملو پرته لا
سې نه شم خو څو لای .

زيار با سم چي خپل سراو چت کړم ، خود مړينې سړو
خپو زما ځان شيخ کړی دی ، هڅه کوم چې ژوندی پاتې شم .
وړو سته تړلو ښځو خپل توراوا واده وښتانه پاتې
کړل ، خپلو سړيو ته يې ورکړل چې دليندو مزي ترې جوړ
او غشو ويشتلو ته ځانو نه چمتو کړي . ښځو خپل مير و نه له کور
و نو څخه بهر کړل چې د جگړې ډگر ته ولاړ شي . زه دهغو
ښځو له ډلې څخه وم چې ويشتانه يې غوڅ کړل . ما دليندې
د مزي لپاره خپل ويشتانه په خپلو لاسونو پرې کړل . زه په
دې خوا شينې نه شوم خو ستره تراژيدي دا وه چې د غم او
خوښۍ تر منځ بريد لسه منځه ولاړ . په تيرهزه ډاډه نه وم چې دا
د غم شيبه ده او که د خوښۍ .

پاس پر سر آسمان له تورووړيځو څخه ډک دی ، زه ترزنګونو
په خټوکې چې په وېنو او باروتو ککړې دي ، ډوبه يم . فضا د ښځو
او ماشومانو په ژړاو پر جبهه ده ، تنفس کول گران دي چې شپه پخه
شي د کوچنيانو ژړا او انګولا له لرې څخه اوريدل کيږي . د بسوتا نو
په درېهار ، د جېپانو او لاريو په غره کې هم د ماشومانو چيغې او ژړا

آوردل کیزی . کله ناخاپه چرپتیاشی خوشیبه وروسته د کمیانو
کریکې بیا پیل اوفضاله سره ویرلرې کړي . د هغوی پرخوله
اومخونودرنې خپیرې وارول کیزی . زه دوی نه پېژنم اونه پوهېزم
چې شمیرېې خومره دی ، خو هغوی ته دا خبره په نیمه‌نگه کوم : له دې
تورې تیاری څخه وتښتی ، او که نه نو تنکي به ورژیزئ .

زه هڅه کوم هغه خپیرې ووينم چې ژراندې ماشومان پرې وهل
کیزی . نابېره ښکرم چې له دې ځای څخه بهر تیاره ډیره ده ، په
بېره سره خپل مرستیون ته بیرته ننوځم .

میندې ناشناپداینست دی ، هره مور فکر کوي چې له نورو سره
توپیرلري اوماشومان یې هم د نرو ماشومانو په شان نه دي ، بویه ونه
ژاري او په رنځونو رنځور نه شي . دوی خومره وران فکر کوي .

چا ویلي دي چې تیر وختونه د سپوږمۍ تیاره مخ‌ته ورته دي ،
خوراتلونکې هم درازونر په پردو کې نڅښتي ده ، که کله له پتورازونو
څخه پرده هیسته شي راتلونکې به هم روښانه وځلېزي .

لس کلونه په مینه کې تیر شول ، لس نور د لومړنۍ مېې دبېالاس
ته راوړلولپاره واوښتل ، پاتې کلونه څرنگه تیر شول ؟ آیا په دې
باب کوم فکر شوی دی ؟ آیا د اېس نه ده چې ومنو ، تیر وختونه او
د هغو پورې اړوند یادښتونه ځمکې مور له خپل ستوني څخه تیر کړل ؟

آيا موزنه پوهيزو چې دځمكې زغم هم يو برید لري ؟ زه هغو ديوالونو ته
گورم چې د نوي ومانيو جوړولو لپاره هسك شوي دي . پرا نيسټې
دروازې په سترگو وينم او په اريانتسياسره د تير او دروننده كوم .
زه اوس تاسې ته وایم چې بويه ماته غوږ شئ ، تاسې هيڅكله د مخه
ماته غوږنه دى ايشى .

حقيقت ډير مخيزدى ، د يوه سري حقيقت د بل سري حقيقت نفې
كوي . د حقيقت راز راز ماناوې او ژباړې يوله بل سره تکرروي ،
په پای کې هر څيزې مانا ايسي او خپله مانا او جاج له لاسه ورکوي .
راځئ چې د يوالونه په مېلو پاک کړو ، ځکه که نوی ژوند پيل
شي نوله د يوالو نرځڅخه د وينو پاکول ضروري بر يښي . د تير او
راتلونکي وخت حقيقت بايد زمونږ په حافظو کې تلپاتې شي . خو که
چيرې حقيقت د هروخت لپاره د هرشي په ماناوې ، نود شک او
ترديد مار به بيا خپل سر رااوچت کړي اوزه به ونه شم کړاى ،
خپلې سترگې د هغه له هېنوتيک نظر څخه بلې خواته واړوم .
زه پر خپلې بې وسې خاندان ، موز ميندې خومرد يونه آشنا
پيدايښت يوو

ليکوال: گيوتنز. ج. ريچرڊسٽن

گيوتنز ۱۹۳۸ کان کي زيربيلي دي. چيپلي ٽولي زده ڪري بي ۽ برلين کي پاڻي ته رسولي دي. ۰ ديويه پيپا جي ٿورو ناليت اوسيڪو ال ۽ ٽوگ ستر نوم لري. ۰ دير چي بي جنوبي آسٽريليا سفر ڪر ڪري، اوڌواري ترپير نظرون بي ل نڙو ڇي ليد لي اولس ڪري دي. ۰ دالاندي داستان بي ديو سفر ياد بخت دي. ۰ نومبر ۽ برلين کي اوڌو ٿورو ناليت ۽ ٽوگ خيبد دنده سرت رسي. ۰ زيات شمير داستانونه بي ۽ انگريزي پرائسي اوڌو نورو اروپايي ٿرو ٻاهر ل شوي دي.

فور سياسته داجي

مايو دولس ڪلن و، مسميون ڇه ڪلن. دوي دزمباوي
ٻه شمال لويديج کي تريوي ڪوڊي لاندي ٿوند تيراوه. دغه
مجهه سپين پوستواوسيدونڪو ووديتيا بلله. دڪرال له

کوډلو څخه ددرې ژورسین اودهغې غړې غرنۍ سیمه له ورايه
بېکاریده.

دلته دستر وځمکوالو پراخې ځمکې پرتې وې. دجوړاوو تمباکو
کروندې زرغونې بریښیدې. دکرال په ناوه کې ازو وگړو هستوگنه
کوله. ځکه دجگړې له پیل راهیسې گټو پور ګڼه و خپل کورونه پرېني او
ځمکالو نوته تېښتیدلې وې.

دیر کالونه کیدل چې (مایو) خپل پلار نه ولیدلی. هغه په غمجنه توګه انګیر
له چې پلار یې له نورو جنگیالیو سره په ځنگل کې یو ځای شوی دی. مایو
مورنه درلوده، کمکې وچې له نورو سره په یوه کمپ کې اوسیده. دادو
چکالۍ لومړۍ کال و او موریې دولزې له امله مړه وه.

مایو له یوې ښځې سره ژوند کاوه. هغې ته یې اناویل، ځکه هغه خپله
انانه درلوده. دمور تر مړینې وروسته دانا په ماتیا کړال ته راغی. دې ځای
ته، ددوی دراتګ پر مهال مټمبو وزیریده. انادهغه وژوکهړه کې
مرسته وکړه، داچرايې دهغې ښې زده وې.

له دې راهیسې به اناهره ورځ دمټمبو دمور کره ورتله، کله کله به مایو
هم ورسره ملګرتیا کوله. غوښتل یې چې ژرستر اوله جنگیالیو سره یو
ځای شي. دکرال ځمکه بېره شپه ددزو تکهپاراوړیده، له سپاهیانو
څخه دې لارې به یې تل، په خپلو سترگو لیدې. زیات شمیر به یې سپین پوستي

وو ، خورتور پوستي به هم دهغوی په لیکو کې ښکاریدل . مایو غوښتل پر هغه چاتو کاسې توکري چې دخپله و خلكو پر ضد جنگيزي . ځينې وختونه به دوی په گاونډي سيمه کې له خونړيو جگړو او نښتو څخه خبریدل . دوی په کړال کې دورته جگړوژر پیل اټکل اووه . پوځيانو په کسلو کې د جنگياليو د پټیدو ځايونه لټول او دهغوی يې د تروريستانو په نامه نومول . کلیوال يې و هل او ارزنگمن کسان يې له ځان سره وړل چې بيا هېڅکله خپلو کورونو ته نه راستنیدل .

یوه شپه ټول کډوال دهغو دزوله امله راوینښ شول چې ددرې په کوزه خوا کې پیل شوې ، پردوی دارونکې ترهه پریوته ، ځکه پوهیدل چې پوځيان هرو روسيا گهيځ دلته هم راځي او د پوښتنو په نامه به گڼ شمیر يې گناه خلک تر مترو کولاندې واچوي .

سبا سهار ، یوه ډله هیلکو پټرونه دغونډیو پرسر څرگند شول ، پر کړال گرد راوڅرخیدل او کوډلوته نژدې پر ځمکه کښینا ستل . پوځيانو ترې په بیره بهر ته ودانگل او په دزو یې پیل وکړ . کډوال خپلو کوډلوته وتښتیدل ، خرسپین پوځيانو کرار پرې نه ښول ، له کوډلو څخه يې رابهر کړل او دهغو په تګولو او ځپلو لگیا شول . د کډوالو هېښنا کې کړکېچې پورته شوې ، ماشينگنې وچلیدې ، څارویو دارونکې مېرې ووهلې ، چرگانونو تریدل او الوتونکي هوا ته

والوتل. مايوته څرگنده شوه چې څاروي هم پردغه رازو بېرجنو پېښو
ساندې کولای شي .

دويرې له امله، ما يوداويو تړيوې چاټې لاندې ځان پټ کړ ، که
څه هم هغه ډيره درنده وه خو مايوته يوازې خپلې ويرې داراز ځواک
وروباښه، ترچاټې لاندې راز راز چينجې پر هغه راټوې شول، له دوی
څخه نه داریده، يوازې د ماشينگنې له گوليوتو میده. دهواسوری
يې په خپلو نوکانو وکينده، ځان يې وژغوره او ژوندی پاتې شو. هغه
چاټې ته د نژدې کيدونکو پښو ښکالو واوریده. چاچاټې په تاو ووهله،
هغه ورېز ديد، له ځان سره يې فکر وکړ چې کوم پوځي انگيدی
چاټې پورته کوي او شيبه وروسته به د هغوی په منگولو کې پريوځي.
چاټې ته نژدې، نابېره يـوې ښځې چينې کړې. متمبو، متم!

چيرته يې؟

د ماشينگنې غړو مېي دهغې غزچوپ کړ .

مايو لومړی پر ځمکه ډيره درانده څيز درغر یدو او بيا د پلونو ښکالو
واوریده، پلونه لرې ولاړل.

يو وار بيا ماشينگنې وچليدې، ما یونا څا په دسونگه تريخ بوی
حس کړ اودا وچتو لمبو د تړوک ښکالويې واوریده، دکړيکو او
ژراغز کرارشو، خو څارويو لادېخوا په شان غمجنې رمارې وهلې.

که څه هم مایود چور لکودالو توغره اوارو ویده، خو داو زده وخت
لپاره یې زړه ونه کړ چې د پتیدو له ځایه بهر ته راو وځي. د هواد نشتوالي
له امله دهغه سازندی شوه. په خپل بشپړ ځواک له ځایه پاڅیده، چا ته یې
هسکه کړه او خواگرځیدنه پرې راغله.

کومه پېښه چې مایو په خپلو سترګو ولیده هغومره داروونکې وه
چې په خپل ټول عمر کې یې نه وه ایدلې.

د سوزیدونکو کوډلو تر منځ د کډوالو مړي پراته وو، ټولې کوډلې
داور په لمبو کې سر ځیدې. د کړال سیمه پرسره دوزخ اوښتې وه.
مایو داور له توپاني لمبو سره یو ځای د پټولو بوی یې هم احساساوه.
هغه په ویرو ژړل، غوښتل یې چې له دې ځایه لری وتښتي، خو د متمبو
پر موریې سترګې ولګیدې. چې پر ځمکه یې ساپړته ده، په بیوته ستر-
گو هغې لور ته کوري چې چور لکي پرې ګرد راڅرخیدې، خو مایو پو-
هیده چې دهغې سترګې به بیا هیڅکله څه ونه ویني.

په پای کې، هغه په تېښته مخ پر ځوړې کښته شو، د سین تر
غارې هغه ځای ته ورغی چې ورته ورځ، ده او متمبو داوبو پر غاړه
کممکۍ شانډی جوړه کړې وه. د متمبو په لټه کې شو، دیر ځله یې په
لور غږ وویل:

متمبو، متم اچیرته یې؟ شیبه وروسته هغه دوښو له منځ څخه بهر

راووت ، مخ ، کالی ، لاسونه او ټول ځان يې په خټو ککړو .
 په منډه دما يو خراته ورغی ، په سترگو کې يې ويره پرته وه ، ساپې په
 سينه کې لنډه لنډه کيده . دغونډ يو پرسر آسمان ته يې اشاره وکړه ،
 هلته لاهر اوسه تررې او پندې لوڅرې هواته داسې پورته کيدې چې
 گونډې د آسمان غرې زندی کوي .

متمبو وويل : کله چې چورلکي ځمکې ته را تيتيدې زه دلته را
 ونيټيدم او د زوله امله په وينو کې پټ شوم . آيا ! تاجزې وانه وريدې؟
 ما يو هغه خپل ځان ته را کاږه او بر-مخ بې په خپره وواهه ، وروسته
 يې له تڅرک نه ونيو اوله ځان سره يې روان کړ . د درد او نهيلۍ له
 امله دهغه پر سترگو دا وينکو خپه راغله . لومړۍ يې له تگ-ک سره
 مخالفت وکړ ، خو وروسته راځي شو .

کله چې به ما يو پښه نيولۍ شو ، نو ترڅت به يې کړ-وند وټه په
 ځير ، ځير وکتل . هلته ډير پوځيان او ټبر کونه په سترگو ښکارېدل .
 هغه دکډوالو او سووکو ډولو پر حال زړه سوزيده .

اناگهيڅ وختي له کړال څخه تيتيدلې وه ، هغه به تل دکوچني
 متمبو پوښتنې ته ورنله ، خواوس هغه نه پوهيږي چې پر متمبو او مور
 يې څه راغلل ، هر ورو به دهغوی په باب اندېښمنه وي . ما يو غوښتل
 چې له هغې سره يوځای شي ، خو نه پوهيده چې چيرته به يې بيا مومي

هغه، له ځان سوه وويل، ښايې په زاره کړال کې پټه شوې وي يا له غرونو څخه اخواته تښتيدلې وي، نو دې پخپله کوم ځای ته ولاړ شي ؟ نه پوهيده کومې اخواته مخه وکړي، خودپښور کد مونه يې سمې لارې ته سيخ شول. پرته اخواته دغرنی سيمې په گڼو ځنگلونو کې چنگيالو که پونه وهلي و. له هغه ځای رالاندې ټولې پرتې ځمکې له ورايه ښکاريدې.

مايو غوښتل چې هلته ولاړ شي خوله ځان سره يې وويل:

«کاشکې متعبورا سره مل نه وای» دهغه په سترگو کې يې اوښکې وليدې، زړه يې پرې وسوځيده او خپلې سينې ته يې رانه ژدې کړې. د متعبور يې په ياد راغله، هڅه يې وکړه چې هغه ته په مينه ناکه ژبه وغږيزي، خردادول غږيدل يې نه وزده، پر خپله بد - مرغی خواشينې شو، وه يې ژړل اوله څښتن څخه يې مرسته وغوښته. متعبور په ژړا پيل وکړ، غوښتل يې چې کور ته ولاړ شي، خپلې کودلې او خپلې مور ته بيرته ستون شي. مايو هڅه وکړه چې هغه کسار کړي، په پسته غاړه يې ورته وويل:

مه زاره، چرپ شه.

ول کتدوال تښتيدلي دي، مور دې هم کومې اخواته تللې ده.

د خپل تنگ پروخت يې له ماڅخه هيله وکړه چې ناپيدا کړم او

هغې ته دې بوځم. چورت مه وهه، زه پوهيزم چې چېرته تلسې ده. هغه تېښتې ته اړه شوه ځکه سپين پوستو پوځيانو کړال په ویرگډ کړ. مېمبوله ژر اڅخه بس کړل. غوښتل يې چې پخپله خوښه پرلارهي شي. مایو پخوا هيڅکله ځنځل ته نه وتللی، خو دادمڼ و چې هر ورځ به پخپله لاره پيدا کړي. مېمبوله هغه پې پرلاره ستميده. کله کله به مایو هغه ته تم شو.

کوچني هملک وروړودسين دغري پر نری لاره پلونه اخیستل. هغه ډیر کمکی او پرلاره نه لیدل کیده. یوازې پنځه کاله يې له عمر څخه تیریدل، دژوندانه کړاوونه يې نه وازوایي او دسپين پوستو د چلند په باب يې ازمېښت نه درلود.

له اوزده واټن وهاوڅخه وروسته، ساسونې ته کښینا ستل. دغري مهال و، مایو دلوږې احساس وکړ. دیوې لنډې شیبې لیداره د کب نیولو په چورت کې پریوت. که څه هم د کب نه و ښکارول يې زده و، خراومه کبان يې کله نه و خوړاي.

له غرمې څخه وروسته، یوه ځانگړي هیلکوپتر د هغوی لور ته الوتنه وکړه. لوړې د سین پرسر وڅرخیده او بیا ځمکې ته تیت شو. هیلکانو دویرې له امله خپل ځانونه داسې په بوتو کې خوندي کړل که د ځنگل ژوې چې له ښکاري ځناورو څخه ځانونه پټ کړي.

دلر پر يو توپر مهال، له يوې کروندې څخه يې د جوار و وزې
مات کړل. ډير تنکي او خرازه و، په مزه مزه يې ونخوړل. له لرې
څخه يې دسپي غږ او اور يده، تروزمي ورو ورو خپريده، د آسمان مخ
دور يڅو ترېلو لاندې نه ليدل کيده.

د کروندې په بل اړخ کې، هغوی د لرگيو يو کوچنی څپر وليده
چې له وچو وښو څخه ډک وو. پروښويې ورو دانگل او شيبه وروسته
په ژور خوب و يده شول.

راز راز چيغو ډير ځلې له خوبه راويش کړل. يوه پلادگېدې
په غږ را کښينا ستل، بل کرته د کوږ چيغو پرې خوب وران کړ. د
ځناور وانگولا کړی ش په خوب ته نه پرې ښوول: لوزې گهيځ
وختي له خوبه را پاڅول. د جوارو پاتي وزو په خوړويې پيل وکړ.
متنبو وپوښتل:

آيامور به نن راشي؟

مايسر له کپ ژوولو وروسته وويل:

نه، شونې نه ده.

يوه شيبه چوپ پاتي شوه او بيا يې خپله وينا له سره پيل کړه.

نه، نن نه، سبا ته: ستامور به سبا ته راشي:

متنبو چوبو، داسې ايسيده چې پدې باب هر وروږه اند يښه

لري، هغه له ځان سره وېوگيږي: «مورسباته راځي» په وينو کې ور
نسوت اوويده شو. خومايو دتيرې ورځې پرخونړۍ پيښه، دسرو
وينو پر بهيدو، دکلوالو پر کړيو او انگولا، خپل ذهن ځغلا وه.
هغه دمتېو مور اوخپله آنا بيا بيا په يادر اوړل.

دې ته انديښمن و چې آنا به چيرته وي؟ څوک به دهغې ترڅي
اوبښکې پاکې کړي؟

څه فکر به کوي چې مايو څه شو، ژوندی دی او که دنورو په
شان ووژل شو. دې راز انديښنو کرارۍ ته نه پرېښوو. له آنا سره يې
ديوځای کيدو هيله کوله، دهغې مينې اوخوږو خبرو ته ليوال و. آخ!
که آنا دلته وای نو آرام به ويده شوی وای. غوښتل يې چې ويده شي
خو ترڅه خبرونه ونه ويښي

هغه دپخوانيو وختونو په باب فکر وکړ. خپله مور يې په ياد
راوړه. هغې دسندر واه ريلوسره مينه درلوده، هر ورځ به يې خوږې
غارې کولې، په لوړ غزنه، په تيت غزله ځان سره، په تيره که به کله
ناروغه هم وه. دهغې پر بړلو څوک نه پوهيدل، خومايو ته يې ټولې
سندرې په يادو زده وې. دهغې له خوږو غاړو څخه يوه
دسپوږمۍ غاړه وه:

سپينې سپوږميه ژرښه راځيږه

پرماتياره ده را روانيزه

ځلانده لمره تروزمي رښاکړه

مرورزېره مې راشه پخلاکړه

سپوږمۍ به هرومرو دتورو وريځوتر شا ، لکه سمندري بېړۍ
کوم چيرته پر آسمان خپلې لارې . لنډوي يا به سپيدولاد مخه تنکي
گڼېځ له ځان سره راوستي وي . مايو دورځې راتگ ته په بېړه
نغراندي و . هغه سوچ کاوه لمر به ولې له هغوی سره ملتيا ونه کړي .
څه وخت وروسته لمر راوخوت ، دومره ښکلي اوزردوړونکي و
چې ما يو هيڅکله د مخه نه وليد لسی .

هلکا نو بيا پر خپله لاره خوځون پيل کړ . د لمر په تاو د يزر ژر
تاو ده شول ، له پرون و رځې پرته ، مېمبو لکه هميشه خوښ
ايسيد . د سين مخ پورته خوا ته ولاړل ، آله به د سين پر ستنه
د برينه غاړه پورته ختل ، کله به پر ځوړه شول چې دا و بو
ځگنۍ څپې به يې تر پڼو را رسيدې . د غر مې په مهال يې د جوار
و پاتې وزي و خورل .

ايز وروسته ، مېمبو د بو قوم منځ ته وځغاستل ، ناڅاپه يې
چيغې کړې او چې کله بهر راووت تمول کالي يې په خټو ککړ

شوي و. مایو دهغه کالي وړ پر مینه خول.

دیوې او زده شیبې لپاره دواړه چوپ وو، په پته خو له بیا پر لاره روان شول. مایو دمخه شواو کله کله به یې ترڅت، د متهبو د پنبو ښکالو او ویده، خو هغه ته نه تمیده. له ځان سره یې وو یل چې دا کمکی هـکـڅو مسره ځواکـر ځنی دی، خو خپل ځان یې هم په دې گرامو و چې هغه ته یې تړاوسه دروغ ویلي دي.

پریوه ستغ لاین د ختو په وخت کې، مایو په څت واوگر. ځید او د مرستې لپاره یې متهبو ته خپل لاس ورکړ، لاس یې د پرتو دو، تبهجن ښکاريده.

پر لاره نور نه شولای، پر د برینه ځمکه پر یوت او چې کله یې پر خپله پنبه د سرووینو لیکه ولیده په ژرا پیل شو. مایو هم ژر غوښی شو، او چې پر لاره بیا رهي شول نو متهبو گو د گو د کیده. مایو هغه پر خپل او زو واخیست او پر لاره ورو ورو رهي شو.

دهغه پنبې د پری ژر کمزوري شوې، لینګسي یې وریزیدل او په زیات بری کېد مونه پر مخ آخیستل، نه یې غوښتل چې خپلې بېوسی ته ځان وسپاري.

نژدې و چې پر ځمکه غوڅارشي ، نو ځان يې کتر ول کړ او په پښو کښينا ، ساپي سمه کړه ، او پرسته وغه لار بيا وخوځيد . د سخته وپيچوموله وهلو وروسته د غره سرته ورسيدل . د سين له غاړې څخه خورا مخ پورته تللې و ، دلته د سين دڅپو ښکالو نوره نه اوريدل کيده . مازديگر مهال آسمان وغرميده ، تالندې او بريښنا ویده ناوونه راوېښ کړل .

تونداورښت پيل شو او دواړو هلکانو په بېره د ځنگل تر گڼوونو لاندې خپل ځانونه خوندي کړل . د يرژرياغي سيلاوونه و بهيدل او وچ ناوونه په بې ساري توگه څپاند شول .

ورياروانه وه ، تالنده او بريښنا لاله غرمې څخه نه وه کرار شوې . پرکنډواوښتل گران و ، خود هلکانو ناچري وه . مايو دوراندې تگ په تکل له ځايه راوتيده ، مېمېو په پټه خوله د هغه پسې پرلار روان شو . دواړه تر هلو کډو پورې لاندې شوي وو ، له سروريزديدن اود خوړلو لپاره هم نور څه نه وپاتي .

دتالندې او بريښنا پر غرمې پې کله کله د دزو او فيرونو گومان کاوه . مايو ، ي ، و ارد سترې ونې پر دې ورته وخوت ، غوښتل يې چې د جنگياليو داوسيدو ځايونه ځان ته څرگند کړي خود پندولروله امله بريالی نه شو . د شپې د تيرولو لپاره ، دواړه تر پلن پانيزې ونې لاندې يو بل ته

نژدې پریوتل . متمبوله سروریزدیده اوله ځان سره بې پټ ژړل . که څه هم مایودهغه ژړا اوریده خو لږترلږه دایې هم نه شوور کولای . خپلې شونډې یې وچچلې او پرخپله بې وسې خواشینۍ شو .

کله کله یې د ځنگلي ځناورو چيغې اوریدې . نیمه شپه وه چې وربښت ودریده ، دپایوله منځ څخه ، دلته او هلته د ستورو سترگه کونه ولیدل شول ، غرنی چرگانونو آوازونه وکړل او داخواغاړې له ځنگلونو څخه دپیلانور مبارې پورته شوې . خبر پر دې تړل سر بیرته ، مایود کمکې هلمک په خوب کې غزیده هم اوریده .

متمبوله وگهیځ وختي له خوب څخه را کښیناست ، ټول ځان یې په خولو خيشت وه ، خوناروغ نه ايسیده ، په سترگو کې یې هیله اوخوبني پرته وه .

هغه وویل :

مورنن راځي .

پرما یوداندېښني څپه خبره شوه ، غوښتل یې چې متمبوته رښتیا

ووايي ، خوله وسه یی ونه شوه .

ته وایې چې نن راځي .

نه ، نن نه .

ماویلي دي چې سبا ته راځي .

کوچنۍ هملک چرپ پاتې شو ، داسې ښکارېده چې گړندې
پردې رېره نه سره فکر کوي.

هغه وپوښتل:

سباته ، سباته هر ورو؟

مايود هوکې په دود خپل سروښور اووه :

پردرېمه ورځ لږ نور هم مخته ولاړل ، ځکه د ستریا اولوزې له امله
يې اوږدې لارې نه شوې وهلاي. د آسمان پرمخ بیا وړيځي خپرې شوې ،
اوله کوم لرې ځای څخه د تالندې او بریښنا غرمېهار غوږته راته .

ماسپښین مهال پر مټمبونری تبه راغله ، مخته نور نه شو تلاي ، پښويي
درد کاوه . مایوپه غېز کې واخیست خولایو شو کدمه وړاندې نه وتلای
چې بې وسه شو . ترلارې وهلو يې سیاله زیاته کوله او تر ما ښام
د مخه پریوتل ، ځکه زیاتې لوزې اوستریا د هغوی وس او به کړی و.
کله چې سېاسهار له خو به راویښ شول ، ځانونه :

يې د یوشمیر تورپوستو سړو په منځ کې بیا موندل . پرخپلواکۍ
مینو جنگیالیو ورته خواږه ورکړل اوله ځان سره يې د کار بیان او رله
لارې زمبیا ته بوتلل . خو اتول ورته لکه د خوب لید نه ښکارېده .
د جنگیانو تر پاملرنې لاندې له لوزې او بدمرغي څخه وژغورل شول .
مټمبو هغه خلک بیا موندل چې پرده گران وو ، په تیره د پخلنې
له ښځو سره يې تریل هر چا زیاته مینه درلوده ، او د هغوی ته يې دخپلې
مورپه باب ویلي و: مورسباته راځي .

ليکوال: سچي لاجپات (هندوستان)

ميرن سچي راجان د هند نامتو ليکواله ده. يو شمير داستانونه او لنډې کيسې يې په انگريزي او روسي ژبو ژباړل شوي دي. د ژوندانه زياته برخه يې له هند څخه بهر تيره شوې ده. دوو پنځوس کاله وخته په بهمي کې زريزې دي. د کيمبو او داستانونو مينه وال يې يې شميرد دي او د هند د ليکوالو تر منځ بهم لويه نوم لري.

د همدې ليکوال
په نوم

هغه ېې له غږ غوښته زما ژوند ته راشوت، خو
په زوږېنده خوږ زما له ژوند څخه بهر شو.

داځورچي يوازې. زه يې احساسوم، نه شم کولای ژورې اغيزې
يې څرگندې کړم. سوچ کوم چې د ژوندانه تر پايه به مې غمجنه وساتي.
جمو کوچنی او نری هلاک و. زمونږ د کور تر مخ يې په کوڅه کې
دودۍ پلورلې. هر وروڼه دولس يا ديارلس کلن و، خوداووه کلن
هلاک هومره ښکار يده. ما ورسره دخپلې هستوگنې په لومړيو د ريو
مياشتو کې نه پيژندل، خو کله چې به ما په باله کون کې کتاب لوست،
پر هغه به مې ډير ځلې سترگې نښتې، کله به داسې چوپه اوناخوځنده
شو چې ما به يې سوبتيا هيره کړه، خو کله به له دودۍ پر وړاندو سره
به زوږشواو زما پاملرنه به يې يوار بيا ځان ته راواړوله.

د پنجشنبې ورځ وه چې له جموسره زما لومړنۍ پيژندگلوي وشوه.
زمونږ آشنایي په ناڅاپه توگه هغه مهال پيل شوه چې مادميله ولپاره
دودۍ اخيستل هير کړي وو. بې وارو پاره شوم، ځکه دما ښام له
پلوه ټول سوپرمارکيټ ټرل کيږي.

له ځان سره مې وويل: خير دی له گاونډي کورڅخه به يې په پور
واخلم. خو نا بېره کمه کی دودۍ پلورونکی مې يادته راغی. آيا تراوسه
به پر خپل ځای ناست وي او که نه؟ ما بهرته په وتلو بېره وکړه، کټل
مې چې هلته ناست دی. په ډاډمن زړه هغه ته ورنژدې شوم، دوه
دالره مې په لاس کې ورکړل او دودۍ دوي تیکلې مې ترې راپور

ته کړې. په غغا سته کورته ستنه شوم، خان مې نیکمرغه گانېه، خکه
د میلمنو په وړاندې له خړتیا څخه ژغورل شوې وم، اود ما بنامنی
میلستیا لپاره مې په زړه پورې تیاری درلود. سبا گڼڅ چې کله دمیز
په پا کوله بوخته وم، د کور د ره ورو تکت تکت شوه، کتل مې چې
ددرې په درشل کې یو کوچنی ملک په ډیر ادب سره ولاردی. ما وویل:

هو کې! څوک دې پکاردی؟

هغه څرگنده کړه:

میرمنې! خپلې ماتې پیسې دې درواخله.

ما وویل:

تو پیرنه کوي، تا ته مې در بڼای دي.

پیسې یې دمیز پر یوې څنډې کښیښو وې او ترڅت وڅرخیده.

ما په زړه نازړه ترې وغوښتل:

ودریزه، لیزتم شه!

هغه په غوڅه توگه وویل

نه، زه وخت نه لرم، او په خپله مخه رهي شو.

دې کوچنۍ پیښې پر ما ژوره اغیزه وکړه. له دې راهیسې زه

دهغه همیشنی بیپاره شوم. کوم څیز چې زه یې د جم-ولیواله کړم

دهغه بې ساری پت اولوبی وه. زه یې هیڅکله نه پرېښووم چې زیاتې

پيسې ور کړم: او چې کله به مې هغه ته د کولچو يا ميوې ست وکړنو
ژر به يې وويل:

ميرمنې! ما دودى خورلې ده.

زه او جمو ورو ورو يواځه بل سره ملگري شو. کله به زه خپله
دهغه ليدوته بهروتم او کله به مې کورته راباله. ما سوکه سوکه دهغه
لاره ورکړه او د يوې مور په توگه مې خپل ځان ته رانژدې کړ.
يوه ورځ ما هغه ته وويل:

جمو! ستا په عمر يو هلک ته نه ښايي چې د دودى په خرڅلاو خپل
ارزښتناکه وخت خوشې تير کړي، بويه په يوه ښونځي کې ځان
شامل کړې. دهغه په سوکه توگه ما ته پورته وکتل، ماد لومړي ځل
لپاره دهغه په سترگو کې مانيزه څرگند تياو لوسته، سترگې يې له او
ښکود کې شوې خو غورويې اجازه ورنه کړه چې يو څاڅکى او ښکته هم
کېنه توي کړي.

هغه خپل ژرغونى غږ تر کنتر ول لاندې راوست او وييل:
ميرمنې! که زه ښونځي ته ولاړ شم نو زما د گودې مور او کمکيو
خويندو ژوند به څوک بښا کړي.

ما وويل: جمو! بښه غواړم. غوښتل يې چې خپلې غږزې ته يې
رانژدې کړم، خو پوهيدم چې خورا يارودى. له ځان سره مې وويل:

يوڻوڪ ڇڻي ٻه ڇپل تنڪي عمر کي دومره زياتي ڙمڻي پرڳره اخلي ،
مورته اڙتيانه لري .

جمو ٻه ما کي داسي مورني ولوله راوينه ڪره ڇڻي زماڻلو بچيانو
هي ٽڪله نه شوه راوينولاي . دهغه سپيڙهلتيا اوساده توب ترهولي
ڪرم ، ٻه ڊي ڊاريدم ڇڻي سبابي ڊاڪمي هلاڪ به يوه ورڻ ٻه ڊي
ستره اوسخت زري نري کي له دردونه ڪورنڻونوسره مخامخ شي .
ديوار چاروپه ورائندي ڊجمو پوهه اوخير کي اريانونکي وه . ما به هغه
ته ڪله ڪله دهند حماسي شعرونه اورول ، اوڪله ٽله به مڻ هندي
افساني ورته ويلې . ڊاترل يي ٻه بشپڙ پاملرنه اوريدا اودهر ڇانڙ ڳري
اتل نوم يي ٻه ڇپل ياد کي ساته . ڇيني وختونه به يي دهغو هندي اتلانو
ٻه باب يولر اريانونکي پوڻنڻي پيل ڪري ڇڻي ڇپل ڇان ته يي ليوال
ڪري و .

زه تان له هغه سره دهند پر بهايه فرهنگ غزيرم او هغه مڻ ڪوله
ڇڻي وروروبي زيا ته پاملرنه ڇان ته راوڙوم . جمويوه ورڻ وختي
زموڙ ڪورته راغي ، له بڻي ڇخه يي تلوسه لوستل ڪيده .

هغه وويل :

ميزمني ! ترهنده ڇومره لگڻيت ته اڙتياده ؟
ماخر ڪنده ڪره : هو کي ، جموهنڊ ته نگ ڊير لگڻيت غواڙي ،

خوزه کولای شم چې تاله شان سره بوځم . هغه د یوې لنډې شیبې لپاره چوپ پاتې شو، خپله خبره یې ژرسمه کړه او ویې ویل :
نه ! زه دلته خپلې ژمنې لرم ، دلته زیږیدلی یم او دلته به مرم .
له ماسره د جمومینه هغه مهال څرګنده شوه چې زه په ملا ریا ناروغ شوم . څو ورځې تیریدې چې زه یې نه وم لیدلې ، زما د لیدو لپاره کورته راغی ، کتل یې چې زه د ناروغۍ پر کت پرته یم . پرستر-
ګوډی اوبنکې راغې ، د لوړې ځل لپاره یې خپله چاره پرېښووه او
کړی ورځ یې زما د کت تر څنګ پر ځمکه تیره کړه .

توله ورځ چوپ و ، خبرې یې نه کولې ، خو په نهمجنو سترګو یې
ماته دخپل زړه پټ درزونه بیانول . ماد هغه په ښکلو سترګو کې اوبنکې
ولیدې ، د مینې اودادگیرنې لاس مې پرې را کاږه ، او ورته ومی ویل :
جمو ! دایوه کمزورې ناروغې ده ، زه ترې نه مرم ، مه خواشینۍ کېږه !
هغه په ژرغونې غږ وویل :

میومنی ! داسې مه وایه ، زما پلار له همدې ناروغۍ څخه مړ شو . دخپل
پلار په باب دادهغه لومړنۍ څرګندونه وه . غوښتل مې چې خپلې سینې
ته یې راتینګ کړم خو دخپلو اوبنکو د پټولو لپاره له ما څخه څنګزنی شو .
جمو ده لکتوب له لویې سره سره ډیر ښکلی او خوږ و . ما څو وارې
ترې وغوښتل چې خپل کور ته مې بوځي ، خو د ځینو د لیاوونو له مخې یې

بېښنه وغږېښته. له هغې وروسته ترې مایا داغو ښته ونه کړه. جمو زموږ له کور سره مینه پیدا کړه اولکه زما د بچیانو مشر ورور، پر هغوی یې تل خپل پام ساته. په دې ټول وخت کې یې د دودۍ د خرڅلاو چاره هم ونه غځېدلې.

څه موده وروسته، پر یوه ویرجنه ورځ، جعود لمر پر یو ټوپر لور رهي شو، د آسمان په ځنډو کې ورک اوزماله ژوند څخه، د تل لپاره بهر شو. په لومړیو څو ورځو کې ماسوچ کاوه چې گوندې رنځور به وي اوله ښه کیدو وروسته به ډیر ژر ماته بیرته راستون شي، خردانه انتظار تر څې شیبې ورځ تر ورځې اوز دینې اود چه وپته نوره ونه لگیده. زما غم او غوسه له زغم څخه ووتله، له هر چا څخه مې دهغه پوښتنه وکړه، خوله بده مرغه هیچاته یې کور او کوڅه نه وه جوت. دهغه په باب هره ورځ نوې انگازې خپریدې. څو کیوال ویل: پر سرک باندې د دودۍ خرڅولوله امله پولیسانو زندان ته اچولای دی. چاویل موری یې مړه شوې از له خپلو خویندو سره کومې بلې خواته تلای دی. ځینو نور وڅرگندوله چې له گاډي سره په تکریمو کې وژل شوي دی. زما لپاره دا ټول دمنلو وړ نه و.

مادهغه پسې ټول ځایونه واتهول، په کوڅو کې لالهانده شوم، د سین غاړوته ولاړم، تر پلونو لاندې مې وکتل، د بیوزلو مال مې تر سترگو

زما مله گری جهو

تیر کړ، دهغه په عسر له دیر شه میر که کیانو څخه، مې وپوښتل، خوله بده
مرغه، په هیڅ څی کې یې نښه پیدا نه شوه. زه پوښیدم چې جهو په اوي
لاس مانه پرېزي، هرو مرو به له خپل کنترول څخه بهر له یوې پېښې
سره مخامخ وی وي.

زه باور لرم، هماغسې چې جهو زما له ژوند څخه نابېره بهر شویوه
ورځ به هرو مرو ماته بیرته راستون شي.

تر اوسه هم که زه وزگاریم یا په سوچه ونو کې د وښه
اوسم. خو کوم څیز چې پر ما تل ژوره اغېزه کوي، هغه
نه د نرګس طلايي رنگ، دی او نه د لمر ښکلی غروب، بلکې د جمود
ښکلو سترگو اومینه نکه غږ هغه خړ زیادښت دی چې زما په غوږونو کې
تراوسه انگازي کوي :

میرمنې ! ستا لپاره څه خدمت کولای شم.

ماڪسيم گورڪي پر ۱۸۶۸ م ڪال فزير ۾ پيدا ٿيو. وچيس زندگي زياتره برنجي ۾ پيڙهي اڪسٽرونگي
تسيره ڪيو. ٻي شميره کيس اوناوونون ۾ ويسڪل اولهه ڏي لاري فتح جي غريوال ادب ۽ سٽو
گهٽ ورسول.

ماڪسيم گورڪي يونگرو پال اوسول پال يڪوال و. «ولو» ٻي دنيا جي جنگ ۾ ڪم ۾ آيو ۽
انگلينڊ ۾ ڪم ڪيو. گورڪي ۱۹۳۶ م ڪال ۾ ڏهري فتح سٽو ۾ ڪم ڪيو ۽ دنيا.

ٻيو

ترهنه ڪيئي ڇي خيله ژوند ڏيڻ وڃي،

بله سڀه ڪيسه نشه

هانس آندرسن

دروم او جینه و اتر منځ په یوه کړ چني تمځي کې نگران زموز ددې
 دره پرانیسته، او ددیر عمر زور سره چې په یو دسترگه وړندو، ددوه
 کسانو په مرسته دننه راننوت. ټولو سپرلیو په گډه وخنډل او ویې ویل:
 اخ! څومره زور دی! خو وروسته څرگنده شوه چې تر ټولو رند او
 خبر لوڅ و. لومړی یې دخپل لږ زانده لاس په ښورولو، دخپلو دوه
 تنو لاس نیو و نکو مننه و کړه، بیا یې له خپل سپین سر څخه خپله زړه
 شپو را کښته کړه او په ورین تندي یې دناستو سپرلیو درناوی وکړ.
 ټولونه یې په ځیر و کتل او د کښینا ستو اجازه یې وغوښته. سپرلیو برې
 خواته و خوځیدل او سپین زیری دسپاه اخیستو سره پرځای کښیناست.
 خپل لاسونه یې پر خپلو هډه ورو زندگنو نو کښینه ول، موسکی شو او
 ددراو شو نډه په بیرته کیدو سره یې بې غاښو نو وری څرگندې شوی.
 زما تر څنگ ملکري ترې وپوښتل: نیکه! داسې ښکاري چې سفر دې
 اوزدوي.

سپین زیری ځواب ورکړ: نه، له دې ځای څخه یوازې درې
 تمځیه لیرې ځم. زه دخپل لمسي واده ته روان یم.

لږه شیبه وروسته، هغه داربرله موزني ښکالو سره یو ځای خپله
 کیسه پیل کړه، خو پر ټوله لار له یوه څنگه تریاه داسې زندگیده لکه
 د ونې ماته څانگه.

هغه وويل: زه دليگرريم، وويليگرروا! شې تالې لرو. دساري
په توگه، زه ديارلس زامن اوڅلورلونی لرم. دلمسيانرشهير راته نه
دی زده. دادویم تن دی چې واده کوي، آيا دا يوشه شمير نه بولئ؟
له ډير وياړه يې په خپله يوازینی سترگه موزته وکتل. خوښ او
موسکی برېښيده. پوهيزی، څومره ډير سړي مې خپل پاچا او هيواد
ته ورکړي دي!

ماڅرنگه خپله سترگه له لاسه ورکړه؟ هوکې، داراته
ډير کلونه دمخه راپېښ شول: زه په دغه وخت کې نوی ژبني
شوی وم. خولاتردې مې پخوا له خپل پلار سره په چارو کې مرسته
کوله. يوه ورځ هغه د کورودې ځمکه پستوله، خو ډيره کارينه وه.
د تسکورې له خولې څخه يې يوه کوچنۍ ډيره پورته راولوته او زما
پر سترگه ولگيده: دسترگې دردمې په ياد نه راځي خو پردغه ورځ،
هغه مها، چې د ماښام دودۍ مې خوربه بوتله، بيا غلۍ! داراته
ډيره گرانه پريوته.

دوی زما سترگه بيرته پرځای کړه او توده لټۍ يې پرې وتړله،
خو گټه يې ونه کړه او له منځه ولاړه.

سپين زيري خپل ژړاو وراسته بارځوگان په خپلو لاسونو ومنل
او په داسې حال کې چې خوشه موسکايې پر شونډ ووه، وويل: په

هغه وختو نو کي لکه اوس ډير ډاکنران نه پيدا کيدل ، خلکو په ناپوهي کي ژوند کاوه ، خو خواخوږي يې له اوس څخه زياته وه .

خپل خوار او گونځې مخ يې مرزته راواړاوه او د بريالي سړي په دود يې له خپل نظر څخه تير کړو . هغه زياته کړه :

کله چې يو څوک زما په څير او زد ژوندو کړي ، حق لري دخکو جاج واخلي ، آيا داسې نه ده ؟

خپله کړه گوته يې په داسې توگه هسکه کړه چې تابه ويل گوندې دچاغندنه کوي .

هغه وويل : ښاغلو ! پرېزدئ چې تاسې ته دخلکو په باب يو څو خبرې وکړم . کله چې زما پلار مرشد ديارلس کلن وم او له نن څخه په تيسره ډير کمزوري وم ، خو په زيارگا لسو مې ملانه کړيده . دا ټولې ستونزې له پلاره په ميراث راټسې شوې ځکه زموږ کور او ځمکه د پورونو په پرې کو او کسې ولاړل او ما په يوه سترگه اود ولاسونو ټول درانه کارونه سر ته رسول . که څه هم ډير رېږوونکي وو ، خو ځواني له ستونزو او کړاوونو څخه نه داريزي .

اتلس کڼ وم چې برخليک له يوې نجلی سره آشنا کړم . هغه زما غوندې بې وزلې وه ، خو په زيارگا لږ کي تر ما ډيره پياوړې او سيکمنه

وه . له خپلې مايو بې اوزرې مورشړه اوسیده ، زما په خیر هر کار چې
مخ ته ورته ، مخ بې تري نلاره .

دیره بیکلې نه وه . خو خواخوږې او پوه نجلۍ وه . خوږ غږې درلود
او دیوې تکره سندر غږې په خیرې سندرې ویلې . خوږ غږ دیو
ارزښت لري او ما پخپله هم ښې سندرې ویلای شوې .

مایوه ورځ هغې ته وویل : له ماسره واده وکړه . په ژبه غوښتي
غږې ځواب را کړ : دیوې سترگې څښتنه ، ته دیرې عمه یې ! موزڅه
لرو او په څه به ژوند تیروو ؟ په رښتیا موز د وارو هیڅ نه درلودل ، خو
کوم څه ته چې یوه ځوانه او پورې بل مینه جوړه د تیارلې ، موز درلودل .
له زیاتو هڅو وروسته ، زه پرخپله موخه بریالی شوم .

په پای کې زما ایدا وویل : ښایې ته په حقه وې . دا چې څښتن
اوس پر موز هر یوه جلا جلا پاملرنه کوي ، چېرې سره یوځای شو
نو تر دې به موهم ښه وساتي . له دې وروسته موز کشیش ته ولاړو
هغه وویل : دالبونټوب دی ، آیا په لیګور کې سوا لګر لږ دي ؟ یه
بدمرغو ! تاسې د شیطان لوبښي یاست ، دهغه لمسونې مه منع او که
نه نو دخپلې پښیمانی بیه به درته درنه تمامه شي .

دکلي ځوانانو پر موز ملنډې وکړې ، سپین زیر و موز وشړلو ،
خو ځلمیتوب ځلمیناک او په خپل فکر کې هوښیار دی . د واده ورځ

راورسیده، موز تر پخوا زیات شته نه درلودل اونه پوهیدو چې دواده شپه به چیرته ویده شو.

ایداوویل: کروندو ته به ولاړشو، څښتن له خپلو بچیانو سره چې هرچیرې وې خراخوړي کوي. نوموز وپتایله چې ځمکه دې زموږ بستره او آسمان دې زموږ بسترین وي.

ښاغلیو! او اوس بله کیسه پیل کیږي. پاملرنه وکړئ! ځکه دا زما داوږده ژوند په زړه پورې کیسه ده. زموږ تر واده یوه ورځ دمخه، گهڅ وختي، سپین زیري جیوواني ماته وویل: ته باید دپسونو پسندغالی پاک کړې، ستاسې داوسید و لپاره ترې بل ښه ځای نه شته او هغه زموږ کور شو. څنگه چې زه د پندغالي په پاکولو لگیاوم، پورته مې وکتل چې دکلي ترکان ښاغلی کوستانز یو ددرې پوډرشل ولاړدی. هغه په دغې ماته وویل: نو تاسې غواړئ دلته استوگنه وکړئ؟ خو بستره مو چیرته ده؟ زه په کور کې یوه زیاتښکې بستره لرم. کله چې له کاره وزگار شوې، زموږ کره راشه اوله ځان سره یې راوړه.

کله چې دترکان کورته پرلارهي وم، بدغونې هتېوالې میرمن ماریا پر ۱۰ چیغه وکړه: یه بې عقله! ته څو نه سرویزدی لرې اونه خادر، په څه واده کوې؟ ناوی دې راواستوه چې ورته ورېې کړم. ښاغلي ویانو چې دروماتیزم په رنځ اخته وه ورايه وویل: آیادامیلخمنو

لپاره دې راین چمتو کړي دي؟ څنگه کیدای شي چې یو څوک دې دومره یې فکره وي. په دې خبره دهغه دغومبور وېر کونځو لځلاندې اوبښکې ورغړیدې، خپل سړيې وښور او له اوله ځان سره موسکي شو. پداسی حال کې چې خپل لاسونه یې د کوچنیا نو په څیر زما خوا ته څپاند کړل، وویل: زموږ دواډه ورځې پر گڼیڅ، توالو هغو څیزونو ته چې موارتیا درلوده تیاروو. بیره وکړه، واده ته درابلل شوو میلمنو لپاره واین اوځیني نور څیزونه، زموږ له کورڅخه تر لاسه کړه.

څښتن گواډی چې ایدادواډه پر ورځ وژړل، ما هم پر خپله بیوزلی اوبښکې توې کړې، خونورو توالو خندل، زموږ خپلو خلکو هم پر موږ خندل، ځکه دواډه پر ورځ ژراناوړه ښگون لري.

ښاغلو! تر توالو رو غه خبره داده چې خلک خپل وگټو.

په تیره بیا خپل ځان او خپل تېريې وېولو، ځکه دخلکو پاوراندې دهیچا ژوند توکې اوملنډې نه دي، ښادي یې هم جواړي نه بولي.

څه ښکلی واده! څه ښکلی ورځ وه! په مراسمو کې توالو کلیوالو

برخه واخیسته، توالو زموږ پند غالي ته چې اوس پر یوې ښکلې ماسی

اوبښتی و، راغلل. موږ هرڅه په واک کې درلودل، توالو ته دودې

ورسیده او په ورینه توگه یې زموږ ښادي ولمانځله. ښاغلو! پر خلکو

ویسا کول ښه کار دی، دخلکو ترچو پر بله ستره نیکمرغي نشته او پر نړۍ

توردې بل ښکلی څیز نه پیدا کيږي .

لږ وروسته کشیش هم راغی . دخپلې وینا په ترڅ کې یې وویل : دې دواړو تاسې ټولونه په زړه پورې خدمتونه کړي دي ، تاسې ته هم کورو دانی وایم چې اېه خپله مرسته او ګډون موددوی دښو کارونو درناوی پرځای کړ . کار او چوپړ تر طلا بې پیسو ډیر ارزښت لري . دخلک و لپاره زیار ګالل تر بلې هرې چارې تل ستر دي پیسې ټیټې خو کار پاتې کيږي . دوی دواړه ډیر حیاناک دي . ژوند یې تل سخت او محوروونکې و ، خو غږ یې پورته نه شو . له دې وروسته به یې ژوند هم خراب وي خو ګیلې مانې به ونه کړي . دار تیل په شیبو کې ورسره خپله مرسته ونه سپموی . دوی پیاوړې مټې او غټې زړه نه لري . دخپلو خبرو په پای کې یې زه ، ایډا اوزموز ټول کلیوال ډیرو ستایل .

زاره سړي په داسې حال کې چې موز ټول یې یو وار بیا ترخپل نظره تیر کړ و وویل : ښاغلو ! ما تاسې ته دخلکو په باب رښتینې خبر ګند ونه وکړه ، آیا تاسې ته په زړه پورې نه وه .

د فاني زده کړه په ۱۸۷۷ اوښتې يې په ۱۹۱۳ کال کې اټکل کېږي. د خپل وخت نامتو زغ او ليکوال و. فاني غمگين شونډ درلوده. ټول شمرونه يې د مېني او تر ټولو غوږو غږونه ونيول. د دې تېج ژوند يې په غم او بېوزلي کې پای ته ورسېده.

ليکون: فاني مرسيه

يه! دېر خليك ترخې مېوې دا بې نېاوې مرسيه د خه لپاره دېسې لې
په زړه کې گل وږتيد، سپوږمۍ د وږچونو شاوکه شوه او -

دا کون او د فاني مرسيه مشهوره. که څه هم دې پر لار يې ډيرې مرکې کومې خو د دې زده کړه: په پای کې يې
زېږ شمېرې او پېل کلي کې د نړۍ تېر شوه.

اوس پدې پلوشې يې له منځه ولاړې .

آخ ! که ستامور نورې لوبې درلودلای ، زموږ ویر به ستاد ژوندانه په غمجن پای دومره ډیر نه وای . دا ور مه کیدل او د پسرلي وچیدل به مو په آسانی سره زغمایي وای .

خو ! هلته گل خانگې یوازې یو گل نیولی و ، دواوړې یوازینۍ باغونده ، یوازینۍ سپوږمۍ او دوریځې یوه خانگې توتبه .

تول تها . شل کاله عمر او بس . په څه دې دفاني نړۍ سپکاوی وکړ ؟ ولې دې له آسماني پرښتو سره په یوځای کیدو کې بیره وکړه ؟

که چیرې ازلي لیک داوي چې فناله بقاسره نه یوځای کیږي نو د لږې ودې راتگ دې دڅه اډاره ؟ ولې دې دخپل مور وپلار ، میره او را تلو نکو بچیانو تر څنگ د شپږ دیرش زرو ، ورځو بشري سایکل بشپړ نه کړ ؟ په څه دې خپله نړیواله هستي پریښوه .

نه پخلا کیدونکي برخليک ، نازره سواندې مينې څه تر یخ نساوړین و زیږاوه ، د یوې کورنۍ غمجنو ساندو تول په کوکو کېرل . زه له تاسره په تلپاتې غوټو توتول شوی يم . مړینې موز یو له بله جلا کړو خو ستا خواږه یادونه تاله ماڅخه نه شي بیلولای .

زه خپلې ژمنې په پالوالۍ سره سرته رسوم ، زه به دگې مينې په پاربل وادونه کړم . یه ! ځواني مرگې نجلۍ ، له ناوړه بخت

سره دې د مبارزې پرځای د خپل ژوندانه پای په کوم دليل
غوره وگانه؟

گل خپلې پاتې شوې کړې ، له ونې څخه پاتې ورژيدې ، گرانبيه
کاسې مات شو ، مرغله د اوبو په گرداو کې دوښه شوه . ولې دغه
راز ناوړين؟ ولې دا ډول ماتم؟

ستا د مړيستون پرځاى وروښه زرخون شي . اوږده کالونه به
واوري خوز ماترمې اوښکې به وچې نه شي . دا ترڅې سانسې به
اورشي اوزما د غم ناوښه ستا تلپاتې نړۍ ته دروليز دوي .

سمون ليکڻ

گراڻو لوستونکو! پردي سمون ليکڻ سربيره يوشمير يا گانې هم طباعتي غلطۍ لري، خوموز يوازې دلته عمده غلطيوې را نقل کړې. همدا رنگه يوزيات شمير کلمات هم روښانه، نه دي چاپ شوي او لوستل يې لږ څه ستونزمن دي. بايد وويل شي چې په ځينو ځايونو کې د طباعتي غلطو له کبله ځينې جملې دوه ټوټه شوي او له يوې ټوټې څخه بيا نوي پراگراف جوړ شوي دي. په طبع کې د تنقيط مراعات هم نه دي شوې. هيله ده زمونږ معذرت ومني.

گڼه مسخ کړينه نا سم سم
مات وزر:

۱	۳	۱۷	لد بي	آبدي
۲	۴	۴	پسر	پر
۳	۱۴	۷	ټول	ټولې
۴	۳۰	۱۵	ژونه	ژوند
۵	۳۰	۱۸	گراني	گراني
۶	۳۱	۱	ووژني	ووژني
۷	۳۲	۱۸	وکړو	وکړو
۸	۳۴	۱۷	خپا	خيال
۹	۳۵	۳	يه	به
۱۰	۳۷	۱	وراندې	وراندې
۱۱	۴۸	۷	شوارې	څواري
۱۲	۴۸	۱۳	ران	گران
۱۳	۵۱	۱	خواري	خواري
۱۴	۵۵	۷	يحت	يحت

گیمه	میخ	کریمه	ناسم	سم
۱۵	۵۷	۳	پلا ر	پلا ز
۱۶	۵۹	۲	میتې	میتې
۱۷	۵۹	۳	کنډل	کتل
۱۸	۶۰	۴	منلی	منلا ی
۱۹	۶۳	۷	پوته	پورته
۲۰	۶۳	۱۶	ژما	زما
۲۱	۶۹	۱۰	میتې	میتې
۲۲	۶۹	۱۲	خل	خپل
۲۳	۷۰	۱۱	اوند	گاوند
۲۴	۷۳	۱۴	قېر	قېر
۲۵	۷۴	۱۸	رهیسی	راهیسی

هغه چاچې خپله حافظه له لاسه ورکړه :

۲۶	۸۰	۳	پین	پینې
۲۷	۸۳	۲	تپوس	تپوس
۲۸	۸۴	۶	راولیندی	راولپنې
۲۹	۸۶	۴	وخنه	وخنه
۳۰	۸۶	۸	پاخیدوس	پاخیدوس
۳۱	۸۶	۱۲	دومل	درمل
۳۲	۸۶	۱۴	ملگری	ملگری
۳۳	۸۷	۱۳	مگری	ملگری
۳۴	۸۷	۱۴	پنې	پونې
۳۵	۸۷	۱۵	غرېونر	غوړونو

گنه	مخ	کرنبه	نا سم	سم
۳۶	۸۸	۱۱	ریل گادی	ریل گادی
۳۷	۸۸	۱۱	برینده	برینده
۳۸	۸۸	۱۱	کیناستم	کیناستم
۳۹	۸۹	۷	ریل گادی	ریل گادی
۴۰	۹۰	۳	خود پخوا	خود پخوا
۴۱	۹۰	۴	محلہی	محلہی
۴۲	۹۱	۷	بہی	بہی
۴۳	۹۲	۹	بہی	بہی
۴۴	۹۲	۱۲	پہ ہیچا رہ	پہ ہیچا ارہ
۴۵	۹۲	۱۳	ز رہ سوی	ز رہ سوی
۴۶	۹۲	۱۵	پوری	پوری
۴۷	۹۲	۱۶	لوزی	لوزی
۴۸	۹۳	۸	ماغرہ	ماغرہ
۴۹	۹۴	۲	هغوی	هغوی
۵۰	۹۴	۵	مسلمانانو	مسلمانانو
۵۱	۹۵	۱۴	پہ یادر وری	پہ یادر وری
۵۲	۹۶	۲	هتدویم	هتدویم
۵۳	۹۷	۴	نه شوک یی	ته شوک یی
۵۴	۹۷	۶	سری	سری
۵۵	۹۸	۱۲	دوژ لو پر تکل	دوژ لو تکل
۵۶	۹۹	۹	دول	دول

گمبه	مخ	کریبه	ناسم	سم
خامیس لومری مری :				
۵۷	۱۰۱	۱۳	سر خمت	تر خمت
۵۸	۱۰۲	۵	و مخفلید	و مخفلید
۵۹	۱۰۲	۱۶	د مخنگه	د مخنگله
۶۰	۱۰۲	۱۷	سپی	سپی
۶۱	۱۰۳	۱۰	کنل	کتل
۶۲	۱۰۳	۱۴	کل	کتل
۶۳	۱۰۵	۳	دلته	دلته
۶۴	۱۰۵	۱۷	دهغه	دهغې
۶۵	۱۰۸	۱۷	بر ییندل	بر ییندل
۶۶	۱۰۸	۱۵	بسه بی	بسه یې
۶۷	۱۱۱	۷	بی	یې
۶۸	۱۱۴	۱۱	موسکا پی	موسکا پی
۶۹	۱۱۴	۱۳	گناه ی	گناه دې
۷۰	۱۱۴	۱۶	ادو نو	اهو نو
۷۱	۱۱۴	۱۷	پات	پسات
۷۲	۱۱۷	۱۱	بې	یې
۷۳	۱۱۷	۱۴	یه	په
۷۴	۱۱۷	۱۶	غه	دغه
۷۵	۱۱۹	۲	شوی	شوی
۷۶	۱۲۰	۵	خگک	خنگک
الیونورا :				
۷۷	۱۲۹	۵	میننه	میننه

گینه	مخ	کر بنه	نا سم	سم
۷۸	۱۳۰	۸	خوند	خوند
۷۹	۱۳۰	۱۴	سینگر	سینگار
۸۰	۱۳۰	۴	باني	بانسي
۸۱	۱۳۳	۸	هرو مرو	هرو مرو
۸۲	۱۳۴	۱۳	شيبي	شيبي
۸۳	۱۳۵	۷	کراو نو	کراو نو
۸۴	۱۳۵	۹	ماغ و می	ماغزو می
۸۵	۱۳۵	۱۵	و پر گل پابنو	او پر گل پابنو
۸۶	۱۳۶	۹	لني	لمني
۸۷	۱۳۶	۱۳	او ددری	او ددری
۸۸	۱۳۷	۶	درگینو	درنگینو

خیل وراره ته یو لیکک :

۸۹	۱۴۰	۱	توغمه ناک یی	توغمه ناک یی
۹۰	۱۴۰	۳	پوهیرم	پوهیزم
۹۱	۱۴۰	۵	او ته بی	او ته بی
۹۲	۱۴۰	۸	دسپیخیلتوب	دسپیخیلتوب
۹۳	۱۴۰	۱۱	توریوسو	تور پوستو
۹۴	۱۴۱	۶	پریزه چی	پریزه ده چی
۹۵	۱۴۱	۱۵	امیلونونو	او ملیونونو
۹۶	۱۴۱	۱۷	هخه کوی	هخه کوی
۹۷	۱۴۲	۱	مر نیه	مرینه
۹۸	۱۴۲	۲	بنه وایی	بنه وایی

گڻه	مخ	ڪرڻه	ناسم	سم
۹۹	۱۴۲	۷	وزيز يدي	وزيز يدي
۱۰۰	۱۴۲	۷	چار لمس	چار لس
۱۰۱	۱۴۲	۱۰	تريخ	تريخ
۱۰۲	۱۴۲	۱۵	وگورې	وگوري
۱۰۳	۱۴۳	۴	ورسوه وي	ورسره وي
۱۰۴	۱۴۳	۶	دي تولو	دي تولو
۱۰۵	۱۴۳	۸	يادلره	ياد لره
۱۰۶	۱۴۳	۸	ايسي	ايسي
۱۰۷	۱۴۶	۱	انديشنونه	انديشنوته
۱۰۸	۱۴۶	۳	ڪرسي	ڪرسي
۱۰۹	۱۴۶	۳	دول	دول
۱۱۰	۱۴۶	۴	تي	گتي
۱۱۱	۱۴۶	۴	ايلتيديو نڪي	ايلتيديو نڪي

درڻتيا ما ناوي

۱۱۲	۱۵۰	۱۱	چاپره	چاپره
۱۱۳	۱۵۰	۱۲	پڻ شول	پڻ شول
۱۱۴	۱۵۰	۱۵	موز نه	موز ته
۱۱۵	۱۵۰	۱۵	هخ	هخ
۱۱۶	۱۵۳	۱۰	پروفيسورول	پروفيسورول
۱۱۷	۱۵۴	۵	ترل	تول
۱۱۸	۱۵۴	۱۰	مالونه	مالونه
۱۱۹	۱۵۵	۱۰	بزه وهلي ده	بزو وهلي ده

گڻه	مخ	کرڻه	نا سم	سم
۱۲۰	۱۵۵	۱۱	خڻه	خڻه
۱۲۱	۱۵۸	۱۵	و بنو	و بنو
۱۲۲	۱۵۹	۹	نا شنا	نا شنا
۱۲۳	۱۶۰	۱۵	ميڻي	ميڻي
۱۲۴	۱۶۲	۱۸	لا ري	لا ري
۱۲۵	۱۶۳	۱۸	ر مياڙي	ر مياڙي
۱۲۶	۱۶۳	۱۸	چرگانو تر یدل	چرگان و تر یدل
۱۲۷	۱۶۵	۸	سر عيڊي	سو عيڊي
۱۲۸	۱۶۶	۱۳	تير کونه	تير کونه
۱۲۹	۱۶۶	۱۵	و خني	و ختي
۱۳۰	۱۶۷	۲	خواته تنيدل ډي وي	اخواته تنيدل ډي وي
۱۳۱	۱۶۷	۴	پر ته	پور ته
۱۳۲	۱۶۷	۴	خنگلر نو	خنگلر نو
۱۳۳	۱۶۷	۵	کپونه	کمپونه
۱۳۴	۱۶۷	۱۶	چ پ	چو پ
۱۳۵	۱۶۷	۱۷	ول کتدوال	تول کدوال
۱۳۶	۱۶۸	۴	هر ورو به	هر ورو به
۱۳۷	۱۶۸	۵	پي	پسي
۱۳۸	۱۶۸	۱۳	کپ نو	کپانو
۱۳۹	۱۶۹	۱۶	شو	شو
۱۴۰	۱۷۰	۴	بيا بيا	بيا بيا
۱۴۱	۱۷۳	۱۱	ناچري	ناچاري

گنجه	مخ	کریبه	نا سم	سم
۱۴۲	۱۷۴	۱	سرہ بی	سرہ بی
زما ملنگری جمو:				
۱۴۳	۱۷۸	۱۷	خز چي	خیز چي
۱۴۴	۱۷۸	۱۸	لوبی	لویسی
۱۴۵	۱۷۹	۶	لارہ ورکرہ	لارہ ورکرہ
۱۴۶	۱۷۹	۱۷	غیزې	غیزې
۱۴۷	۱۸۰	۵	بسایي	بنایی
۱۴۸	۱۸۰	۱۸	نگک	تنگک
۱۴۹	۱۸۲	۵	پر بوہ	پریوہ
۱۵۰	۱۸۲	۵	جمو	جمو
۱۵۱	۱۸۳	۲	مخ ی	مخای
۱۵۲	۱۸۵	۸	وکل	وکتل
راده:				
۱۵۳	۱۸۵	۱۷	تریله	تریله
۱۵۴	۱۸۶	۸	دغمہ	دغہ
۱۵۵	۱۸۶	۱۱	دیرہ پرتہ راولو تہ	دبرہ پورتہ راولو تہ
۱۵۶	۱۸۷	۱۲	ر . ا پ تې	را پاتې
۱۵۷	۱۸۷	۱۸	پیاورې	پیاورې
۱۵۸	۱۸۸	۴	ستدرغ ری	سندر غاری
۱۵۹	۱۹۰	۲	بی فکرہ	بی فکرہ

د مفتاح الدين چاپ شوي ليکنې :

- هنري او ادبي څيړنې

- نړيوالې سند رې

- سپيدې (نړيوال شعرونه)